

Revisjonikomisjoni
esimees tegi
oma koduvallale
külma

Lk 12–13

ETTEVAATUST:
lumesõja eest
võib 100 eurot
trahvi saada

Lk 44

1988: miks
ei mäletata
julget
49 kirja

Lk 34–35

**MARKO
MATVERE:**
Maailmas
leidub kohti,
kus oleks tore
surma oodata

Lk 32–33

14. veebruar 2013
Nr 7 (1323)

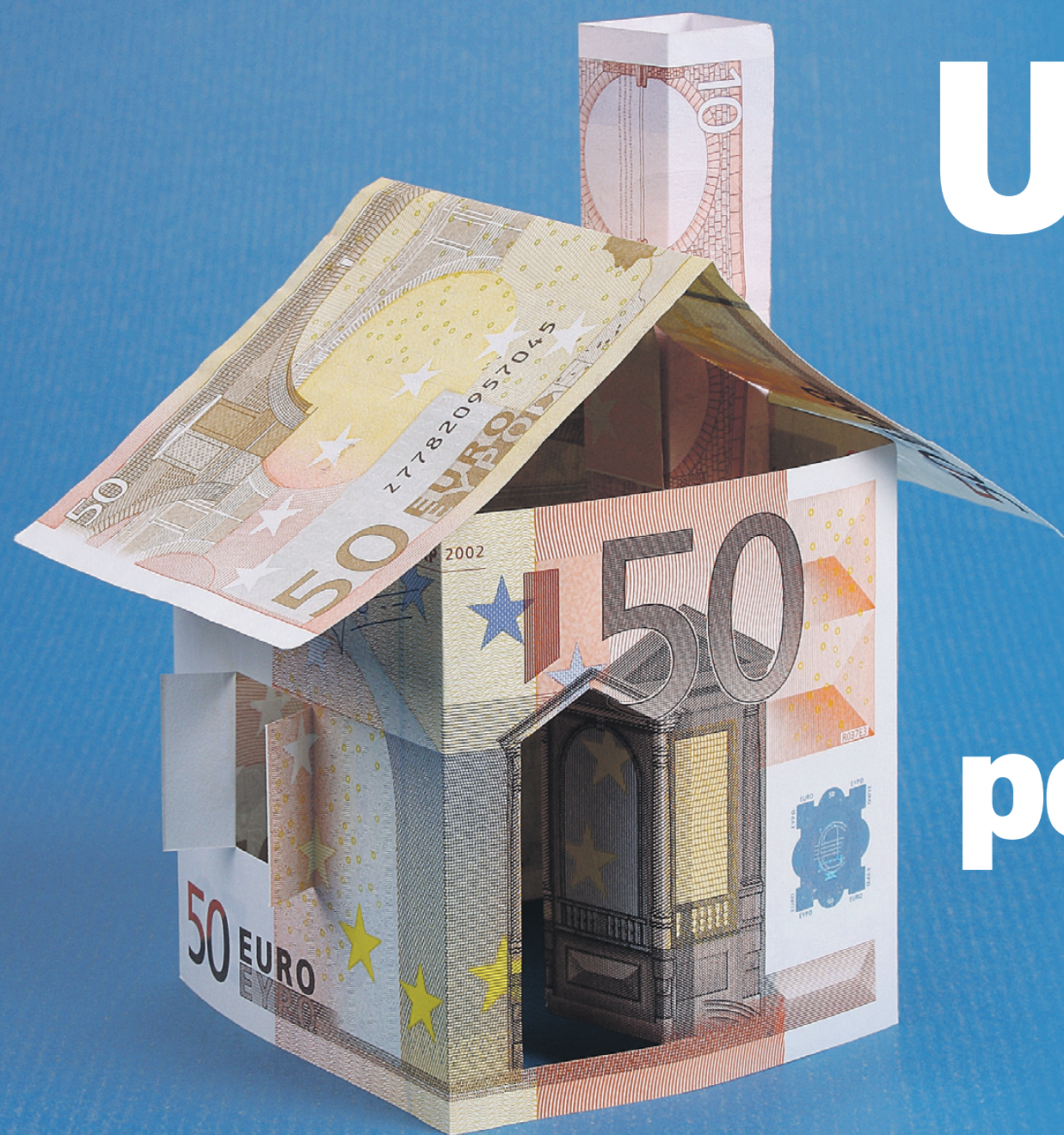
Maaleht

www.maaleht.ee

HIND 1.30 €

EVA LIGI

SHUTTERSTOCK

UUS ÄRI: annad oma maja meile, saad pensioniraha vastu

Loe lk 8–9

Paremb ette kõnõlda ku perrä tõrõlda. (PÕLVA)

**PÜSIVALT
SOODSAD
HINNAD**

KUNI 14.03.2013

SELVER
H e a m õ t e

Green
koopiapaber
A4/80 g/500 lehte
1 pakk

PÜSIVALT SOODNE HIND
2,99

Ei ole müügil Pääsküla Koduselveris

Palmolive
dušigeel Thermal Spa
Mineral Massage
250 ml, 6,36/L
• Ei ole müügil Vahi ja Rapla Selveris
ning Pääsküla Koduselveris

PÜSIVALT SOODNE HIND
1,59

Gillette
raseerijad Blue II
5 tk/pk, 0,34/tk
• Ei ole müügil Vahi ja Rapla Selveris
ning Pääsküla Koduselveris

PÜSIVALT SOODNE HIND
1,69

Selver
vatipadjad, ümmargused
80 tk/pk, 0,01/tk

PÜSIVALT SOODNE HIND
0,79

Piltidel on illustreeriv tähendus ja pakumine kehtib, kuni kaupa jätkub.

Brita
veefilter Classic
1 tk

PÜSIVALT SOODNE HIND
5,25

RAHVAS VOOLAB MAALT ÄRA: tasuta ühistransport on meelitanud tuhandeid end pealinlaseks

Tallinna meepoti hinna

Pealinna sisse kirjutante hulk ületab maavaldade halvimadki unenäod. Nüüd ollakse valiku ees, kas maksta lahkumisvaevas vallaelanikele bussisõit pealinnas ise kinni või lüüa lihtsalt käega.

Maaomavalitsuste juhid on vähemalt selles ühte meelt, et Tallinna linn on hakkama saanud niisuguse trikiga, mida pole võimalik järele teha ega kinni maksta. Nüüd tuleb kuidagi alla neelata koirohuna mõru tõde, et ainuüksi jaanuaris registreeris end Tallinnasse elama üle 4000 inimese. Lõviosa tuli Eestist ja ligi 500 välismaalt.

Tõsi, paljud ilmselt ei kolinud just nüüd pealinna, vaid muutis nad oma sissekirjutust. Näiteks nagu see Saaremaalt pärit noormees, kel elu- ja tööjärg juba naganii mitu aastat Tallinnas ja kes tahaks samuti osa saada tasuta transpordist.

“Vaevale vald minu äraminekut tunneb, mina aga hoian kuus 23 eurot kokku,” ütleb ta.

Vallad, paraku, ei tea tõesti päris selgelt, kas ja kuidas nad inimeste liikumist tundma hakkavad ja millise mõju see kaasa toob.

Ikaldus alles tuleb

Omavalitsustele laekub tulumaks selle järgi, kui palju inimesi elas seal rahvastikuregistri järgi 1. jaanuaril. Seega läheb tulumaks valda edasi ka siis, kui inimese end 2. jaanuaril Tallinnasse sisse kirjutas ning tänaste otsuste mõju tuntakse uuel aastal.

Tallinnale tuleb otsene tulumaksulisa alles aasta pärast, küll aga suureneb võimalus püüda soodsaid hääli sügisestel kohalike omavalitsuste valimistel.

Kuna päevapealt rahakotis midagi ei muutu, pole paljud vallajuhid tekkivaid auke endale veel teadvustanud. Lisaks sellele jäävad nad hätta arvutuste juures, mis peaks näitama, kui pal-

ju nad maksuraha osas üldse kaotavad.

On ka neid valdu ja maakondi, kus äraminejate vastu üldse huvi ei tunta, arvates, et mis see mõni inimene siis ära ei ole. Ühtpidi on neil õigus, sest võrreldes elanike arvuga ei ületa minejate hulk enamasti isegi üht protsenti. Samas on tegu töötavate inimestega, kellel on kindel sissetulek, mis tihti ületab kohaliku keskmist.

Vallavanemad, kellel Maaleht palus teha ühesuguste algandmetega arvutused maksuraha laekumise osas, said kõik eri tulemuse. Lisaks erinesid tulemused rahandusministeeriumi kodulohel oleva kalkulaatori pakutust.

Kuid asi ei piirduki ainult maksurahaga. Igal aastal toetab riik kehvema toimetulekuga omavalitsusi tasandusfondist, võttes lisaks muudele näitajatele vajavad ellujäämiseks sellevõrra rohkem toetust ning lõpuks maksab tallinlaste (ja ka uustallinlaste) tasuta sõidu eest ühel või teisel moel kogu ülejäänud Eesti.

Kui vaadata aga puhtalt maksuraha kaotust, siis näiteks Saare valda Jõgevamaal tuleb aastast üksikisiku tulumaksust 340 000 eurot ning maksumaksjaid on ligikaudu 600. Lihtne arvestus näitab, et keskmise maksumaksja lahkumisel kaob koos temaga 555 eurot aastas.

Maksukalkulaator näitab, et keskmist palka saav inimene (mullu III kvartalis 855 eurot)

Tapalane Sirje Saks ütleb, et ei lähe ise Tallinna elanikuks ega soovita seda ka oma lastele.

toob kuus omavalitsusele maksuraha peaaegu 100 eurot.

“Kümne hea palgaga inimese äraminek oleks meile katastroof,” tunnistab Risti vallavanem Rein Kruusmaa. Ega sellest palju puudu ole – jaanuaris kirjutas end sellest pisut alla 900 elaniku vallast Tallinnasse kaheksa inimest.

Riik annab veel hoogu

Raplamaa maavanem Tiit Leier ütleb, et või see Tallinngi viimane peatuspaik on, inimesi läheb rohkesti ka üle lahe.

Siiski teeb temalgi meele mõruks, et ühe omavalitsuse edu sellisel kombel teiste arvelt tuleb. “Lisaks need inimesed, kes pendeldavad maakonnast Tallinnasse tööle ja on ennast sinna sisse kirjutanud. Nende tegelik elukoht on ikkagi Raplamaal ja sealt ootavad nad jätkuvalt teenuseid, nii lumelükkamist kui teeparandamist,” toob Leier välja.

Tema teada on omavalitsustes arutatud ka võimalust oma inimestel lihtsalt Tallinnas sõitmine kinni maksta, et hoida neid enda juures hinged kirjas.

Järvakandi vallavanem Mart Järvik aga soovib Tallinna linna peale Edgar Savisaare ettevõtmist mitte maha teha. “Ma ei ole kunagi olnud Keskerakonna pooldaja, aga see samm on hiilgav näide, kuidas omavalitsus on leidnud võimaluse enda eest seista,” leiab ta.

Võimalus Tallinnas tasuta sõita on palju peibutavam kui kodukoha armsus ja ilu. Siiski oleks enamik nõus

Seda, et see maal nii laastavalt mõjub, ei maksa ainuüksi pealinna süüks panna: riik pole ju teinud mitte midagi, et aidata maal omavalitsustel konkurentsivõimeliseks jääda.

“Elu maal on sellises seisus, et tasuta bussisõit siin enam ei aitaks. Oleks tarvis teisi meetmeid, mida valdadel endil ei ole, sest nende tulu juures pole selles võimalusi.”

Järviku sõnul oli Eestis jaanuaris 40 omavalitsust, kelle tulumaksuosa oli eelmise aasta jaanuariga võrreldes väiksem.

Kümne hea palgaga inimese äraminek oleks meile katastroof.

Rein Kruusmaa

“Rahakotid on tühjad ja tühjemaks jäävad,” tõdeb ta.

Vallavanema hinnangul on küll hoobasid, millega maaelu parandada, aga nendest rääkida ei taheta.

“Meie ettevõtte on ise öelnud, et nad pigem maksaks mingit omavalitsusmaksu, kui et ajaks asju parteikontoritaga, kes käsi pikal, neil ukse taga kauplemas käivad,” lausus Järvik.

Võtmeküsimus töökohtades

Järviku meelest peaks omavalitsus olema iseseisva tulubaasiga, kuid praegu ollakse seisus, kus tuleb ainult oodata, mida antakse.

“Väga vastikuks on elu maal läinud,” ütleb ta. “Olen üle kümne aasta asja sees olnud, aga nii keerulist aega ja sellist ülbitsemist ülevalt poolt pole enne olnud. Üha sagedamini mõtlen, et

tuleb amet maha panna ja ise ka Soome minna, nagu naine ammu räägib.”

Kõrgessaare vallavanem Jaanus Valk Hiiuimaalt ütleb, et kui neil pole pakkuda töökohti, siis ei aita inimesi hoida ka kenad kultuurimajad, koolid ja lasteaiad, tasuta bussisõidust rääkimata. Siis lähevad nad ära naganii.

“Meil on küll nädalavahetusehiidlasi, kellest paljud on siia sisse kirjutatud, kuid nendega ei kaasne tegelikult kohal olevaid inimesi ega koolilapsi. Samas on igasugused arvestused pearahapõhised ja siit tekib omakorda probleem, kus süsteemid töötavad üksteisele vastu.”

Pärnumaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimehe Eeri Tammi sõnul teeb olukorra raske maks see, et riigi senine käitumine on tugevalt Tallinna poole kaldu. Tema meelest oleks väga

TALLINN KUTSUB

Eestis pole ühtegi maakonda, mis oleks suurest rahvasterändamisest puutumata. Vaid üksikud vallad on suutnud jaanuari kadudeta

■ Tallinnasse kirjutas end jaanuaris sisse 4226 inimest, neist 498 välismaalt ja 185 oli enne elukohata. Tabel annab ülevaate, millistest omavalitsustest on enim pealinna tulnud, nimekirjades võib esineda väiksemaid ebatäpsusi.	Keila linn	53	Vasalemma vald	19	Mäetaguse vald	2	Jõgevamaalt		Järvamaalt lahkus	136	Läänemaalt		Lääne-Virumaalt	
	Kernu vald	13	Viimsi vald	211	Maidla vald	3	Tallinnasse	97	neist Tallinnasse	125	Tallinnasse	123	Tallinnasse	245
	Kiili vald	40			Lüganuse vald	7	Jõgeva vald	8	Albu vald	10	Haapsalu linn	44	Haljala vald	9
	Kose vald	21	Hiiuimaalt lahkus	69	Lohusuu vald	1	Kasepää v andmed puuduvad		Ambla vald	5	Hanila vald	12	Kadrina vald	24
	Kuusalu vald	52	neist Tallinnasse	56	Kohtla vald	2	Pajusi vald	2	Imavere vald	7	Kullamaa vald	8	Kunda linn	22
	Kõue vald	13	Emmaste vald	5	Kiviõli linn	14	Pala vald	1	Järva-Jaani vald	+6	Lihula vald	9	Laekvere vald	2
	Loksa vald	0	Käina vald	10	Kohtla-Järve	105	Palamuse vald	3	Kareda vald	0	Martna vald	5	Rakke vald	5
	Loksa linn	29	Kärdla linn	23	Narva linn	153	Puurmani vald	3	Koeru vald	11	Noarootsi vald	5	Rakvere vald	8
	Maardu linn	163	Kõrgessaare vald	14	Narva-Jõesuu linn	18	Põltsamaa vald	13	Koigi vald	5	Nõva vald	2	Rakvere linn	61
	Nissi vald	15	Pühalepa vald	4	Püssi linn	5	Põltsamaa linn	28	Paide vald	13	Oru vald	6	Rägavere vald	3
Harjumaalt	Padise vald	9			Sillamäe linn	30	Saare vald	0	Roosna-Alliku vald	12	Ridala vald	12	Sõmeru vald	11
Tallinnasse	Paldiski linn	43	Ida-Virumaalt		Alajõe vald andmed puuduvad		Tabivere vald	5	Türi vald	50	Risti vald	8	Tamsalu vald	19
Aegviidu vald	Raasiku vald	38	Tallinnasse	489	Aseri vald	10	Torma vald	1	Väätsa vald	3	Taebala vald	8	Tapa vald	45
Anija vald	Rae vald	98	Vaivara vald	4	Avinurme v andmed puuduvad		Jõgeva linn	22	Paide linn	26	Vormsi vald	4	Vihula vald	6
Harku vald	Saku vald	60	Tudulinna vald	2	Iisaku vald	3	Mustvee linn	9					Vinni vald	19
Jõelähtme vald	Saue vald	79	Toila vald	7	Illuka vald	0							Viru-Nigula vald	1
Keila vald	Saue linn	40	Sonda vald	ei teata	Jõhvi linn	32							Väike-Maarja vald	10

registreerima. Lahkujad ja omavalitsuste juhid ei adu veel, kui tõsised on tagajärjed

tasub ka maarahvas

SVEN ARBET, MONTAÄZ

jätma sissekirjutuse muutmata, kui vald sõidu pealinnas kinni maksaks.

hästi võimalik kaugtöö kaudu ametkondi üle Eesti hajutada, selle asemel et neid Tallinnasse koondada. “Töökohad ja ühendus nendega, samuti kiire internet on võtmeküsimused,” nendib ta. “Omalt poolt püüame aidata kaasa parema ettevõtluskeskkonna loomisele – see on ainus, mis aitab inimesi hoida.”

Kuid on ka teisi näiteid. Tapale sisse kirjutatud Aivy Rebase, kes töötab Tallinnas, ei mõtlegi end ümber registreerida. “Esiteks ei pea kõik olema tallinlased ja teiseks ei kavatse ma hakata midagi muutma, et järgmiste valimisiteni tasuta sõita,” märgib ta. Pealegi on asi põhimõttes – Tallinn ei pea kõike endale saama.

BIANCA MIKOVITŠ

Lõuna-Eesti: trikid ja tõmblemine!

Mida enam Tallinnast lõunasse ja kagu poole, seda vähem avaldavad mõju pealinna tasuta hüved, kuid kaotusi kannavad nemadki. Jõgevamaalt kirjutas end jaanuaris Tallinnasse sadakond inimest. Saare vallavanem Jüri Morozov ütleb, et pigem tõmbab nende rahvast Soome. “Tööhõive küsimus on teema number üks, mille pärast minnakse maalt ära. Kõik ülejäänud on trikitamine,” ütles ta. Omavalitsusjuhte ei saa süüdistada, kui riigi senine regionaalpoliitika on nad sellesse olukorda pannud. “Finantseerimine on hariduses suuresti pearahapõhine, ka maksubaas kujuneb selle järgi – nii kasutabki igaüks omi nippe. Aga nipitamisel ja nipitamisel on vahe, sest kaaluka-

tegooriad omavalitsustel on sedavõrd erinevad,” arutles ta. Kui Saare vald püüaks pakuda tasuta bussisõitu, tooks see ilmselt ainult kulutusi juurde, samas kui Tallinn võib lõpuks isegi kasu saada. Ühe töötava inimese kaotus tähendaks Saare vallale keskmiselt 555eurost auku aastas. “Aga ega kedagi vägisi kinni hoida ei saa,” tõdes Morozov. “Tõmbleme, et elus püsida.” Veriora vallavanem Enel Liin ütleb, et vaid tasuta sõidu nimel end ümber kirjutada tundub lühinägelik, isegi ahne. “Kui aga inimene juba elab Tallinnas, ei ole mul talle vähimat õigust etteheidet teha. Samas oleks see temalt viimane liigutus, juurte läbilõikamine koduvallast,” sõnas ta.

Tema meelest ei tohiks vallavanem olla nagu rahvajutu vanapagan, kes öösiti ringi hiilib ja hingi püüab. “Paraku küsin endalt ka üha sagedamini – milleks see kõik? Näen ju, et elu paranemiseks on maal üha vähem võimalusi,” tunnistas ta. Samas on Kõlleste vallas viimaste kuude jooksul inimeste hulk hoopiski suurenenud ning Tallinnasse pole keegi läinud. Vallavanem ja Põlvamaa omavalitsusliidu esimees Andrus Seeme ütleb, et kui vaja, tuleks osta ise inimesele Tallinna ühiskaart ja maksta pealinnas sõit kinni. “Aga tulumaks on üks asi, tihti tegeleb inimene ka spordiga, osaleb laulukooris...”

REIN RAUDVERE

KOLM PÕHIMÕTTELIST KÜSIMUST

EVELYN LIIVAMÄGI
MTA maksude osakonna juhataja

1 Kas saan elada ühes kohas ja suunata maksud teise kohta?

Tulumaksu eraldamine kohalikele omavalitsustele toimub rahvastikuregistri 1. jaanuari andmete alusel. See tähendab, et kui inimene on 1. jaanuari seisuga Tallinna elanik, siis laekub terve aasta jooksul tema teenitud tulut teatud protsent tulumaksu Tallinna linnale, ja seda ka siis, kui inimene kolis 1. juunil näiteks Rae valda. Juhul kui inimene on järgmise aasta 1. jaanuari seisuga Rae valla elanik, läheb tema järgmise aasta teenitud tuludelt tulumaks Rae vallale.

2 Kui inimene ostab maale laenuga kodu ja kirjutab end hiljem sisse Tallinnasse, kas siis muutub võimalus saada makstud intressidelt tulumaksuvabastust?

Seadus ütleb, et eluasemeks elamu või korteri soetamiseks võetud laenu intressid saab maha arvata. Kuna inimesel võib olla mitu elukohta, siis ei saa nõuda, et ta oleks kindlasti selle eluaseme rahvastikuregistris oma elukohana registreerinud, sest võimalik on registreerida ainult üks elukoht. Pealegi saab deklaratsioonis maha arvata ainult ühe laenu intressid, mis välistab võimalikku pettust, et soetatakse “eluase-meid”, aga tegelikult tegeldakse korterite väljaüürimisega. Mida maksu- ja tolliamet aga kindlasti jälgib on see, et soetatav eluase oleks maksumaksja omandis, vastasel juhul ei saa ta väita, et ta soetas selle korteri endale.

MIHKEL PILVING
Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja

3 Kui kiiresti pärast sissekirjutuse muutust saab inimene osaleda uues elukohas valimistel?

Valijate nimekirjad koostatakse seisuga 30. päeval enne valimis-päeva. Seega selle aasta valimistel osaleb valija selle omavalitsuse volikogu valimistel, kus on tema püsiv elukoht 20. septembril. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel saab kandideerida Eesti kodanik või Euroopa Liidu kodanik, kelle püsiv elukoht asub hiljemalt valimisajaasta 1. augustil selles vallas või linnas. Olukor-da, et inimene ei saa valida endises ega uues elukohas, ei teki. Hiljemalt 20. päeval enne valimispäeva (nendel valimistel hiljemalt 30. septembril) saab valija valijakaardi, mis annab talle teada, millise valimisjaoskonna valijate nimekirja ta on kantud.

üle elada ja veel harvemad elanike arvu kasvatada

Põlvamaalt	Pärnumaalt	Vändra vald	Saaremaalt Tallinnasse	Tartumaaalt	Rõngu vald	Viljandimaalt	Võrumaalt Tallinnasse
Tallinnasse 61	Tallinnasse 239	Vändra alev	Kuressaare linn	Tallinnasse 305	Tartu linn	Tallinnasse 119	Antsla vald
Ahja vald	Are vald	Raplamaalt lahkus	Kaarma vald	Alatskivi vald	Tartu vald	Abja vald	Haanja vald
Kanepi vald	Audru vald	neist Tallinnasse	Kihelkonna vald	Elva linn	Tähtvere vald	Halliste vald	Lasva vald
Kõlleste vald	Halinga vald	171	Kärla vald	Haaslava vald	Vara vald	Karksi vald	Meremäe vald
Laheda vald	Häädemeeste vald	171	Laimjala vald	Kallaste linn andmed puuduvad	Võnnu vald andmed puuduvad	Kolga-Jaani vald	Misso vald
Mikitamäe vald	Paikuse vald	171	Järvakandi vald	Kambja vald	Ülenurme vald	Kõo vald	Mõniste vald
Mooste vald	Pärnu linn	171	Leisi vald	Konguta vald		Kõpu vald	Rõuge vald
Orava vald	Saarde vald	171	Lümanda vald	Laeva vald andmed puuduvad	Valgamaalt	Paistu vald	Sõmerpalu vald
Põlva linn	Sauga vald	171	Muhu vald	Luunja vald	Tallinnasse 85	Pärsti vald	Urvaste v andmed puuduvad
Põlva vald	Sindi linn	171	Mustjala vald	Meeksi vald	Valga linn	Saarepeedi vald	Varstu vald
Räpina vald	Surju vald	171	Orissaare vald	Mäksa vald andmed puuduvad	Helme vald	Suure-Jaani vald	Vastseliina vald
Valgjärve v andmed puuduvad	Tahkuranna vald	171	Pihtla vald	Nõo vald	Otepää vald	Tarvastu vald andmed puudvad	Võru vald
Vastse-Kuuste vald	Tori vald	171	Põide vald	Peipsiääre v andmed puuduvad	Puka vald	Viiratsi vald	Võru linn
Veriora vald andmed puuduvad	Tõstamaa vald	171	Rapla vald	Piirissaare v andmed puuduvad	Sangaste vald	Viljandi linn	
Värskä vald	Varbla vald	171	Vigala vald	Puhja vald	Tõrva linn	Mõisaküla linn	
		171		Valjala vald	Tõlliste vald	Võhma linn	

Allikas: Maalet,
omavalitsused, maavalitsused

Maaleht

Tarkade eestlaste veidrad mängud

Tore on tõdeda, et Eesti inimestes leidub veel mänguhimu. Siis on alles ka lapsemeelsus, mis omakorda toetab loomingulisust. Loomingulisus on aga väikese ühiskonna arengu alus.

Muidugi on nii rõõmsamaid kui ka kurvemaid mängu. Kusjuures alati pole neil võimalik vahet tehagi. Nagu näiteks maakoolides hoos oleva õpetajate palgarahamängu puhul.

Ministeerium ütleb rõõmsalt, et meie toel peab teie palk olema 1000 eurot. Õpetajad vaatavad palgalehele ja leiavad, et tuhandest eurost pole juttugi, isegi 900st mitte.

Algab mäng "Kuhu küll see palgaraha kadus?". Tuhnitakse, otsitakse, pööratakse asju pahupidi, lõpuks leitakse üles. Oli teine valla rahakapis, paremaid (loe: halvemaid) aegu ootamas ning neid pedagooge toetamas, keda ametlik palgatõus ei puudutanud.

Tore muidugi, et üles leiti, mis siis et otsese palgatõusuna see kätte saamata jääbki. Ning eks äraarvamine – kui palju sellest vähem saan, mida ma lootsin – on ka emotsioone küttev tegevus. Mängu üks eesmärk.

Teine mäng Eestimaal on niisugune: teeme toetusraha eest mõisakooli korda ning siis vaatame, mis edasi saab.

Eeldus on see, et uueks saanud mõisakool on poole suurem, kui lastele vaja oleks. Mida nüüd teha? Paneks ühe tiiva kinni, aga siis hakkab see ju hallitama. Koliks välja, aga rahastamise reegel nõuab, et kümme aastat edaspidi kooli peetaks.

Mitmel pool on toetusraha ahvatlusel virutatud üles ka külamaju, mida kehvem mõisnik oleks kadestanud. Mäng käib seal nii: lõikame lindi läbi, sööme tiku-võileivad ära, siis vaatame, mis saab.

Mis seal ikka saab, talvel ei jõua seda munakivimüüri toetuv külaühkust kütta, suvel aga võib väljaski kiike ja pilli kääksutada ning lõkketulega lihasooja toota.

Lausa kahtpidi on mänguga seotud liiga suured kohalikud spordikeskused. Ühed mängivad väljakul, teised askeldavad eelarvega ning keeravad majas ventilatsiooni kinni – vaadatakse, kui palju saaks nii kokku hoida. Sportlane, see visa hing, peab ehk ikka vastu.

Väga tore on ka omavalitsuste ühinemismäng. Pärast sügisesi valimisi saab ka mälumängu panna taas küsimuse "Mitu kohalikku omavalitsust on Eestis?". Kusjuures õigeaks loetakse ka vastust "Liiga palju".

Uhke ühinemismäng käib praegu Läänemaal. Kord ütleb üks, et tema ei ühine, siis otsustab ümber. Teine on läbirääkijatega algul mestis, otsustab aga äkki selja keerata ning oma selja taga asuva linna võimalusest ilma jätta (selle piir ei ulatu teistega kokku). Ning värvikuse huvides viskab üks vallavanem isegi juhisaua kolinal nurka.

Osa omavalitsusi on valinud aga mänguks "Kangelane või kangekaelne?". See seisneb selles, et ükskõik kui väikesed ja väetid ollakse, minnakse hukule vastu püstipäi.

Sulev All

KARIKAUUR

VALDEK ALBER

KÜSITLUS

On sõbrapäev: mille järgi hindate tõelist sõpra?

ANDRES SÖBER

korvpallitreener

Mida vanemaks saad, seda rohkem veendud, et parimaks sõbraks on inimese, kellega elan koos juba 38 aastat. Ta on nii hea sõber, et kannab isegi sama perekonnanime mis mina. Eks tal ole muidugi ka vigu, aga keegi pole ju ideaalne. Mina hindan väga tema tarkust, ka vanematekodus kaasa saadud elutarkust.

Sõpruse puhul on nii, et ei peagi alati oma tundeid ja mõtteid sõnades välja ütleva. Kui kaks inimest peavad teineteisest kõvasti lugu, on neil vaiki-deski hea koos olla.

VIVIKA VESKI

ajakirjanik

Vahetasin hiljuti kirjalikke sõnumeid paari sõbraga, kellega näost näkku pole juba aastaid kohtunud. Jätkasime juttu just sealt, kust see omal ajal pooleli jäi. Vähemalt nii tundus. Ja nad ütlesid asju, mis mind naerma ajasid ja mida samas vajasin.

Võib tunduda kerglanegi väita, et sõber on see, kellega on hea koos naerda. Kuhu jääb siis jagatud mure? Rinnal nutmine? Tõepoolest, eks ole enesehaletsuseski vahel mõnus kambake-si püherdada, aga nõretav kaa-

sakaehlemine teeb mind ettevaatlikuks.

Sõber ilmub lagedale just siis, kui teda kõige rohkem vajad, ja peletab mõne hea nalja või mõnusa ütlemisega mure või vähemalt aitab sellele teise pilguga vaadata. Ma tõesti ei tea, kuidas ta taipab, millal on see hetk. Aga minul on selliseid sõpru kohe päris-päris mitu, kes teavad. Kas ma ise ka oskan kellelegi nii hea sõber olla? Loodan väga.

KRISTEL VILBASTE

loodusetundja

Mul on hästi palju häid sõpru lapsepõlvest, malemängudest, ülikooliajast ja looduskäikudest. Need on inimesed, kes ei jätta mind kunagi hätta, ükskõik mida ma teen või ütlen. Loodan neile samaga vastata. Uus ja põnev on omada FB-sõpru. Ma olen leidnud palju inimesi, kes suudavad mind mõne vanaaegse pildiga vaimustada, seletades lahti selle olemuse. Olen neilt saanud palju ainet oma lugudeks ja selle eest suur tänu. Nii et "interneetuseks" tituleeritu ei ole üksnes paha.

Kuid üle kõige hindan ma sõpru, kes mulle õues vastu tulevad. Lilled, puud, linnud, loomad ja päris pisikesed putukadki. Nad on alati olemas. Ja usku-ge või mitte, nad suudavad iga kord anda vastuse minu küsimusele, lohutada, kui meel on kurb või rõõmustada koos minuga.

Praegu elab mu õue peal üks 13-liikmeline nurmkanapär.

Meie sõprus on just nagu õhk-õrn ja ajuti usaldamatu. Kuid nad magavad oma und mu aknast viie meetri kaugusel, ju nad tajuvad, et siin on turvaline. Samas õpin mina neilt iga päev midagi uut: kuidas peres kokku hoida ja üksteist kaitsta, kuidas lustida rõdult lumme hüppeid tehes, kuidas end puheville ajades külma trotsida.

(-)KIVI-SILDNIK

kirjanik
ja kirjastaja
Sanga talust

Tõelise sõbra äratundmine on raske ja läheb järjest keerulisemaks. Siin on mitmeid põhjusi. Esimesed on filoloogilised. Sõna "sõber" tähistab entusiast või kerge puudega isikut: loomasõber, kassisõber, ma ei ole sita sõber jne. Keelerisu tekitab mõtlemises hämaruse.

Sõna "sõber" on omandanud ka kiimalise aktsendi: tüdruksõber, poiss-sõber, sõbramees – viimane on väljend, mida kasutab üks tuttav homo.

Kuulad neid poiss-sõprade jutte, silm läheb looja ja mulje on selline, nagu polekski sõprust ilma brutaalse seksita. Veelgi enam segadust tekitavad aga sotsiaalvõrgustike sõbrad, keda keegi kunagi näinud ei ole ja kellest on väga sageli võimatu aru saada, kes nad on või mida nad üldse tahavad öelda.

Kindlasti tähendab sõna "sõber" tänapäeva eesti keeles midagi muud kui näiteks XIX sajandil.

SÕNA SEKKA

Jõudu, kräpi vastased!

Kui poelettidel veidi ringi vaadata, siis viimasel ajal torkab silma, et nii mitmedki tooted on juba märgistatud suure silmatorkava sildiga "Vähendab kolesterooli".

Nii saame osta spetsiaalset võid, mis pikaajalisel tarbimisel pidavat tõmbama halva kolesterooli taset alla, hiljuti jõudis müügile ka uudistoodet Leiburilt – kaerapala ehk kaerasüda, mis samuti kolesterooli vähendab.

Esmapiilgul on häämatav, et Euroopa toiduohutusalasamet, mis pidi teadupärast vägagi kitsi olema selliste märgistuste ametlikul lubamisel, on nüüd tervist tootavaid silte leivale-võile nii heldelt ladunud. Teisalt on ju väga tore, kui meie tervisele mõeldakse.

Aga kui paljud meie inimestest üldse teavadki, mis seisus nende kolesteroolitase on? Küllap leidub neidki, kes ei tea oma kolesteroolist tuhkagi. Ometi on halb kolesterool üks tulevane infarktitekita, kleepudes veresoonte seintele, nii et need lupjavad.

Meie perearstid pole sügugi altd igäihe kolesterooli mõõtma. Pealegi pole enamiku perearstikeskustes kaas-aegseid mugavaid mõõteriistu, mille järgi näpust verd võttes saad paari minutiga teada, mis on kolesterooli ja veresuhkru näitaja.

Lihtne ju, aga kohustuslikuks tehtud pole.

Oleks tõepoolest tore, et nüüd kus Euroopa toiduohutusalasmeti abiga saame valida kõige tervislikumad tooted, võiks Euroopa tervishoiuameti abiga saada arstikeskustesse ka kõige moodsamad mõõteriistad, et pärast leiva ning või ja muu tervisliku kraami söömist kontrollida, kui palju see kolesteroolitase siis langenud on.

Ei pea ju iga inimene laskma endal kohe veenist verd võtta ja keerulisi analüüse tege-ma.

Või oleme tervishoiu ikka veel kuskil vabariigi taassünni alguses, kus eestlane vah-tis mõistmatult, suu ammu-li, kuidas soomlane iga toidu peale uuris ja puuris, et poleks kolesterooli ja transrasvu. Veidrad ja võõrad need sõnad meile toona olidki.

SILJA LÄTTEMÄE

Rikas Ridala tõmbas ühinemispidurit

ARVO TARMULA/LÄÄNE ELU

Läänemaa suurvallast enam rääkida ei saa. Kõigi ihaldatud ja varem liitumise poolt olnud Ridala vald teatas ühtäkki, et ei soovi kiirustada ning astub ühinemisrõngilt maha.

Ridala volikogu otsus sündis kin-niste uste taga. Volikogu liikmed põhjendasid istungi kinniseks kuulutamist sooviga asju isekes-kis arutada ja suud puhtaks rää-kida. Tulemus oli viie vastu- ja kaheksa poolthäälega otsus lii-tumisega mitte kiirustada.

Oma poolthääle andnud voli-kogu aseesimees Valli Andre üt-les, et nende otsust ei maksa tõl-gendada nii, nagu oleks Ridala igasuguse ühinemise vastu.

“Me oleme igati valmis jätk-kama läbirääkimisi ja me pole kellelegi “ei“ öelnud,” lausus ta. “Meile lubati põhjalikke arute-lusid, aga nende asemel oli äkki tohutu kiirustamine, meeletu tohuvabohu. Lisaks Oru vallale olid kõik meil ukse taga kosjas.”

Tullakse hästi toime

Andre lisas, et volikogule andis otsuseks kindlust ka valla seni-ne hea toimetulek ning kodani-ke hirm Haapsalu linna suurte laenu ees.

Ka on Andre teada inimesed pigem ühinemisele vastu. “Kui riik oleks tahtnud haldusreformi teha, siis oleks tal selleks küllaga võimalust olnud,” arvas ta ega näinud midagi halba selles, kui nad jätaavad kiirrongile jooksma-ta ja jõuavad teisele eselonile.

Kuna Ridala vald asetseb rön-gana ümber Haapsalu linna, jä-tab praegune otsus Haapsalu lii-tumistest kõrvale, mis volikogu esimehe Jaanus Karilaiu sõnul on äärmiselt kahetsusväärne.

Jaan Esko, Hardi Rehkal ja Tiit Aavik mõtlevad veel, mida otsustab Martna vald. Ridala vallavanem Toomas Schmidt on juba kõrvalseisja.

Haapsalu on siiski otsustanud jätkata vaatlejana ja olla vähe-malt sel viisil liitujatega kaasas. “Kuna me näeme vajadust muuta teenuseid paremaks, siis juba pa-rema koostöö ja piirkonna aren-damise pärast ei saa me kõrval-seisjaks jääda,” selgitas ta.

Karilaid arvas ka, et kuna paljud omavalitsuste elanikud on liitumisele niivõrd katego-oriliselt vastu, siis pole nad ilm-selt mõistnud, milline on väikes-te omavalitsuste tegelik tulevik ja edasised võimalused.

Samas on praegune haldus-korraldus lootusetult ajale jalgu jäänud, ning kuigi peaks olema samm ees, lohiseb hoopis järel

ja takistab paikkondade aren-gut. “Olen hakanud mõtlema, et ehk peaks riik rakendama se-nisest palju jõulisemaid meet-meid omavalitsuste ühendami-seks,” sõnas Karilaid.

Martna veel mõtleb

Ühinemisläbirääkimistel jätka-vad Oru, Nõva, Noarootsi, Taeb-la, Risti ning vaatlejana Haap-salu. Läbirääkimiste juhtkomis-joni esimees Aldo Tamm ütles, et Martna otsustab edasise reedel volikogu erakorralisel istungil.

“Oru valla ettepanek det-semברי alguses vallandas lavii-ni, mis näitab, et tegelikult olid

sisemiselt paljud omavalitsused jõudnud äratundmiseni, et seni-sel moel jätkamine on keeruli-ne,” sõnas Tamm.

Algselt osales läbirääkimistel Nõva ja Noarootsi kutsel ka Vorm-si, mille volikogu otsustas läbirää-kimistest siiski kõrvale jääda. Vallavanem Urmas Pau ei pidanud seejärel võimalikuks enam oma ametis jätkata.

Pau ütles otsust põhjendades, et siiani on Vormsil läinud küll hästi, kuid pikemas perspekti-vis tuleb kindlasti puudu võime-kusest tagada teenuste kvaliteet ning areng.

“Kui volikogu on seisukohal, et nii väike omavalitsus on või-meline tagama oma elanikele heal tasemel elukeskkonna ning teenuste arengu, siis minu arva-tes see nii ei ole,” lausus ta.

Pau sõnul ei saa ta jätkata tööd arusaamisega, et varem või hiljem valla areng seiskub ning ta on ju-hina käest lasknud võimaluse luua võrdväärse partnerina läbi-

rääkimistes uued võimalused mit-te ainult vormsilastele, vaid suu-rele osale Läänemaa elanikest.

Lõpuks on ei-ütlejaid

OÜ Geomedia juht Rivo Noor-kõiv ütles Läänemaa valdade ühinemist käsitletud Vikerraadio saates “Reporteritund”, et praegusi arvutusi vaadates on see omavalitsustele väga tõsine väljakutse, kui nad tahavad jätkata senisel moel.

Tema sõnul näitab aga praegune kogemus, et isegi kui ühine-misküsimusi on arutatud kümne-te tundide kaupa, on alati lõpuks hulk inimesi, kes ütlevad, et nen-de meelest pole tehtud piisavalt uuringuid ning kõiki argumente ei ole piisavalt kaalutud.

Regionaalminister Siim Kiisleri sõnul on kunagi paika pandud piirid muutunud kunstlikuks ning inimesed liiguvad laialt üle nende, seega ei peaks plaanid puht piire vaadates toppama jääma.

HALDUSREFORM

Suurvald kuivab kokku

Ühinemisläbirääkimistest on loobunud Vormsi ja Ridala vald. Haapsalu osaleb vaatlejana, Martna veel otsustab, kas asub ühine-mise teemal läbi rääkima.

“Eestis räägitakse, et meie praegu saame hakkama, samas Soomes arutatakse juba, kuidas saada hakkama kahekümne aas-ta pärast,” märkis Kiisler.

Ühineda soovijate oluline päev on 19. aprill, selleks ajaks peavad olema dokumendid maavalitsus-ses. Vastasel juhul läheb liitumi-ne järgmise valimistsükklisse.

Viimasel maaelukomisjoni istungil sai heakskiidu Refor-mierakonna ning Isamaa ja Res Publica fraktsiooni paranduset-tepanek seaduseelnõule, mille tulemusel suurendatakse ühi-nemistoetust.

Seni sai iga uus ühinenud omavalitsusüksus 40 eurot elani-ku kohta, nüüd tõuseb see 50 eu-roni. Miinimum aga 128 000-lt eurolt 150 000ni ja maksimum 256 000lt eurolt 400 000ni ühi-neva omavalitsuse kohta.

BIANCA MIKOVITŠ

Loe ka lk 4

Olen hakanud mõtlema, et ehk peaks riik hakkama rakendama senisest palju jõulisemaid meetmeid omavalitsuste ühendamiseks.

Jaanus Karilaid

Veisesingi ja mädarõikakreemiga

- 6 viilu musta leiba
- 200 g toorjuustu
- ½ väikest keedetud peeti
- 1,5 – 2 tl mädarõigast
- kirsstomateid
- soola, musta pipart
- 100 g veisesinki

Soolalõhe ja ürdikreemiga

- 6 viilu musta leiba
- 200 g toorjuustu
- ½ dl hakitud tilli
- ½ dl hakitud peterselli
- 100 g soolalõhet
- soola, musta pipart
- 1 spl sidrunimahla

EESTI PAGAR MUST VORMILEIB, 600 g
viilutatud

0.53
0.88/kg
-26%
0.72

OSKAR VEISERIND, 100 g
viilutatud

1.09
10.90/kg
-26%
1.49

VIKING VIILUTATUD LÕHEFILEE, 90 g
õrnsoola

1.59
17.67/kg
-23%
2.09

FARMI KÕÕGI TOORJUUST, 400 g

1.99
4.98/kg
-26%
2.69

Toodete soodushinnad kehtivad Säästukaardi esitamisel 13. - 25.02.2013. Tavahinnad on Laagri Maksimarketil põhjal 08.01.2013 seisuga.

www.etk.ee

KONSUM **MAKSIMARKET**

SUUPISTED MUSTAL LEIVAL

VEISESINGI JA MÄDARÕIKAKREEMIGA

Mikserda kõögikombainis toorjuust, tükeldatud keedupeet, mädarõigas ühtlaseks massiks, maitsesta soola ja pipraga.

Eemalda leivalt koorikud, lõika diagonaalselt pooleks. Kanna leivale kreemi. Poolita kirsstomat, keera veisesink rulli ja kinnita võileivatikuga võileivale.

SOOLALÕHE JA ÜRDIKREEMIGA

Mikserda saumikseriga toorjuust, hakitud till ja petersell ühtlaseks massiks, lisa sidrunimahla, maitsesta soola ja pipraga. Eemalda leivalt koorikud, lõika viil neljaks ruudukujuliseks tükiks.

Kanna leivale ürdikreemi ning aseta peale viil soolalõhet.

Kaunista tilli ja väikse sidrunitükiga.

Kokkame koos

Võiksime ju praegu kohe kogu palgaraha välja maksta. Aga kui see otsa saab, mis siis edasi teha? Riigi käest juurde ei saa niikuinii.

Toomas Raju

Rõuge kooli direktori Toomas Raju mõtlik olek on põhjendatud: ühelt poolt võiks õpetajatele jagada kogu palgaraha kohe kätte, teiselt poolt oleks hea hoida midagi varuks ning jätta ka meeleheaks neile kõrge tasemega pedagoogidele, kellele riik palgatõusu ette ei näinud.

RAIVO TASSO

Kuhu küll

Mõni omavalitsus eelistab pedagoogide palgaraha koguda varuks halbade aegade jaoks.

“Õpetaja Piret!” hõikab Rõuge kooli direktor Toomas Raju üle õpetajatetoa ukse. “Kas sina oskad öelda, kui palju sul jaanuaris palk tõusis? Ma tean, et sul oli küll väike segadus, aga...”

“Mul oli päris suur segadus!” vastab matemaatikaõpetaja Piret Viil tagatoast. “Matemaatika võin öelda, et kuna koormusnorm seadusemuudatusega langes, siis mu palk sisuliselt ei tõusnud. Lihtsalt enne ei olnud ületunde, nüüd on, selle arvelt palk tõusiski.”

“Ei ole võimalik!” imestab direktor.

“Loomulikult on võimalik!” vastab õpetaja Viil autoriteetselt ning süveneb rehkendustesse. Seejärel toob ta tulemused näha.

“Septembrist detsembrini sain tundide ja klassijuhatamise eest 768 eurot, ringitunde ma siin ei arvesta. Praegu aga koormusnorm langes, palk tõu-

sis ning nüüd ma saan tundide ja klassijuhatamise eest 787 eurot. Palgatõus on seega olematu! Aga seda räägivad õpetajad igal pool, et palgatõus on 19 eurot,” lausub Viil.

Ministeeriumi reklaamitud 11protsendine palgatõus peaks tema puhul tähendama umbes 80 lisaeurot.

Aga haridusministeeriumi andmetel peaksid tema ja ta Rõuge kolleegid saama keskmiselt tuhandeurost palka. “Ministeerium on nii kaugel...” vastab Viil lõbustatult. “Arve saab paberile panna igasuguseid.”

Rõuge kooli näide

Eelmisses Maalehte, kus sel teemal kirjutati, sattus viga.

Loo autor hindas, et ministeerium lähtus arvutustes ideaalist, aga selgus, et tegelikkusest.

“Rõuge vald peaks suutma ainuüksi riigi haridustoetuse toel maksta igale oma üldhariduskooli õpetajale keskmiselt 1000 eurot ühes kalendrikuus,” teatas haridus- ja teadusministeeriumi nõunik Piret Sapp lehe eksitust siludes. “Selle keskmise palga arvutuse alus on õpetajate tegelik arv ning vallale eraldatud tegelik õpetajate palgatoetus.”

Kui asi nii, peab kusagil olema veelgi suurem ja põhimõttelisem viga, sest Rõuge kooli õpe-

14.02.-6.03.2013
**HEA JA
EESTI-
MAINE**

075
109 **31%**

Lastetoit, erinevad maitssed,
Põnn,
190 g, 3,75/kg / 200 g, 3,95/kg

165
215 **23%**

Hernesupp sealihaga,
Salvest,
530 g, 3,11/kg

239
305 **21%**

**Piimašokolaad Kalevipoeg või
Linda metspäklitega, Kalev,**
300 g, 7,97/kg

179
239 **25%**

Juust Kuninga Gouda Pidupäeva
29%, Valio,
200 g, 8,95/kg

449
589 **23%**

Jahutatud kanafilee,
Tallegg,
kg

229
330 **30%**

Köögipaber King Of Rolls,
Daisy,
1 rull

1149
1655 **30%**

**Mähkmed Comfort Fit Jumbo-pack Maxi(4),
7-14 kg 60 tk/pk või Maxi+(5),
10-16 kg 56 tk/pk, Libero, 0,19/tk, 0,21/tk**

Kui annad oma maja meile,

Kuigi kinnisvarapensionil on ministri isiklik toetus, on vanainimesed selle suhtes skeptilised.

“Üksikute inimeste puhul on tavaliselt sulid ka kohe hakkamas, selline ongi tegelik elu,” teab Raplamaa Pensionäride Ühenduse juhatuse esimees Helle Nikonov. Ta ise on aastaid sotsiaalhoolekandes töötanud.

Ühe sellise juhtumi räägib 67aastane Maria, kes on aastate viisi käinud oma kunagisele naabrinaisele abiks puid tuppa toomas ja ahju kütmas. Proua on eluaeg üksikuna elanud, lähemaid sugulasi tal pole.

Kui ühel päeval tuli jutuks, et mis saab korterist miljööväärtuslikus Tallinna piirkonnas, selgus üllatav tõsiasi. Proua teatas, et ühe sõbranna abiga on ta oma korteri juba kirjutanud üsna tuntud ärimeheme nimele.

“Uskumatu! Sel ärimehel on ju vara ja rikkust küll, miks siis veel võhivõõra vanainimese korterit himustada? Mina pole seda meest siin küll puid tassimas näinud,” ei jõua heatahtlik Maria ära imestada.

Teine, aga sootuks teistpidine lugu on seotud välismaale suundunud järeלטulijatega. Nii leidis välismaalt koju tulnud tütar ootamatult, et nende maja on ühtäkki kingitud hoolitsevale naabrile.

“Naabrinaine võttis mu liikumisraskustega emalt ära ka pangakaardi, et osta talle süüa. Väljavõtted pangast aga näitasid hoopis suuremaid summasid, mis on arvelt kadunud,” kurdab Maalehele kirjutanud lugeja.

Samas mitmedki end välismaal edukalt sisse seadnud noored ei tahagi enam seda räämas maja ega maad selle ümber. Mingi kellele tahes!

Vanuri vara on ripakil

Nii ongi praegu paljud kinnisvaraga vanainimesed ilma hoolitses – või võtab asja ajada hoolitsev naaber, kes tassib toitu, toob puid ja vett, tasuta laseb vara enda nimele kirjutada. Või hoolitseb inimeste eest sotsiaaltöötaja, kes ametlikult ei tohi vara vastu võtta, aga erandeid ikka on.

Samas pole kõik abistajad ainult vara pärast väljas, aidatakse ka puhtsüdamlikult, kaastundest, inimlikkusest.

Kuna praegu kehtivad seadused lubavad omanikul kinkida oma vara piiranguteta kellele tahes, siis pole mingeid takistusi vara võõrastele andmisel. Kui näiteks Saksamaal on vähemalt sundosa laste kasuks, siis Eestis võivad kinkelõpetuse puhul ka lähimad sugulased suu püüdnud puhtaks pühkida. Pärandist sundosa on meil ette nähtud ainult ülalpeetavatele.

Noortel on kodulaenu kaelas, nad ei suuda oma eakaid vanemaid toetada või on nad sootuks välismaale kolinud, vana del on aga mahukas kinnisvara ja pisku pension.

Sellesse probleemi on nüüd riik püüdnud veidi selgust tuua, pakkudes välja kinnisvarapension, et eelkõige üksikud eakad inimesed hätta ei jääks või sulide võrku ei langeks.

Kinnisvarapension tähendab, et pensionär saab oma kinnisvara tagatisel igas kuus pensionilisa ja õiguse oma kodus

elu lõpuni elada. Alles pärast koduomaniku surma läheb kinnisvara müüki. Kinnisvarapensionit makstakse näiteks Rootsis ja Soomes, samuti on see levinud USAs, Suurbritannias ja Hispaanias.

Ettepanekuga tuli välja sotsiaalminister Taavi Rõivas eelmise aasta lõpul. Varem on teinud samalaadse ettepaneku praegune majandusminister Juhan Parts.

Kinnisvarapension appi

Nüüd on Taavi Rõivas pakkunud, et asjaga võiks hakata tegema riiklik firma Kredex. “See on täiesti vabatahtlik võimalus eelkõige neile pensionäridele, kes elavad üksi ja kellel ei ole järeלטulijaid. Kindlasti ei ohusta kinnisvarapension II ega III sammast ning ei ole mõeldud alternatiiviks praegusele süsteemile,” ütleb Rõivas. “Kredex on riigile usaldusväärne organisatsioon, mistõttu on mõeldud kinnisvarapensioni süsteem luua koostöös nendega.”

Kogu kontseptsioon on Rõivase sõnul alles väljatöötamisel, kuid seda ei planeerita rakendada piirkonniti, vaid kogu Eestis. “Samas mõõn, et süsteem hakkab tõenäoliselt paremini tööle linnades ja ei sobi kõigile, küll aga on vabatahtlik lisavõimalus paljudele.”

Riiklik süsteem pole veel käima läinud, aga juba tegutseb tu-

Kindlasti ei ohusta kinnisvarapension II ega III sammast ning ei ole mõeldud alternatiiviks praegusele süsteemile.

Taavi Rõivas

TASUB TEADA

Kuidas kinnisvarapension toimib?

- Riikliku krediitdettevõtte Kredex kommunikatsioonispetsialisti Tarmo Seliste sõnul hakkaks Kredex pakkuma üksikutele pensionäridele nn eluaseme tagasirenti (kinnisvarapension), kus laenu dega koormamata kinnisvarale seatakse Kredexi kasuks hüpoteek. Lähtudes vara väärtusest, hakkavad kinnisvaraomanikud saama igakuist tasu.
- Kõik väljamaksed oleksid kui laenu koduomanikule, makstud summadel hakatakse arvestama ka intressi. Intressikulu tekib igakuiselt vastavalt väljamakstud kinnisvarapensionile. Kui hüpoteek ehk korter või maja müüakse, tehakse tasaarveldus, liites kokku nii väljamakstud kinnisvarapensioni kui sellelt arvestatud intressi. Kinnisvara müügist üle jääv summa läheks pärijatele, nende puudumisel kohalikule omavalitsusele.
- Kinnisvarapensioni saamiseks sõlmitud leping kehtib kliendi surmani või lõpetatakse vara müümisel või poolte kokkuleppel.

rul erafirma Kinnisvarapension OÜ, kes on seda teenust pakkunud ligi aasta.

Erafirma juba tegutseb

“Meie mahud ei ole küll väga suured, praegu on kümmekond inimest meiega lepingud sõlminud kinnisvarapensioni saamiseks,” teatab firma juhataja Mihkel Randrüüt.

Kinnisvarapensioni OÜ nõuded on järgmised. Taotleja peab olema üle 65 aasta vana, tal peab olema kinnisvara, mille väärtus on vähemalt 20 000 eurot. Kinnisvara peab paiknema linnas või linna vahetus läheduses: Tallinas, Tartus, Pärnus, Haapsalus, Viljandis ja Kuressaares.

Lepingu sõlmimisel lubatakse maksta lisapensioni 150–500 eurot kuus, samuti saab raha suuremateks ostudeks, remondiks jms 5000 eurost 40 000 euroni.

Mihkel Randrüüt selgitab, et kinnisvarapension võib olla ideaalne valik just neile eakatele, kellel pole esmaseid sugulasi, kes aitaksid toimetulekuga.

“Samuti võimaldab see hoolitusabi vajavatel senioridel teha lisakulutusi, jäädes oma koju elama. Hoolduskodude kulu algava 500–600 eurost ning pärijatel on mõistlikum katta kodus edasi elamiseks tekkivad kulu kinnisvarapensioni abiga,” toob näiteid Randrüüt.

Kingin kas või kirikule

71aastane põllumajandusteadlane Heino Lõiveke Saku vallast nendib, et temagi on mõelnud selle peale, kellele oma vara jätta. Lähisugulasi Lõivekesel pole, nii on ta uurinud ka kinnisvara-

pensioni, aga selle pensioni põhimõte – pantida kodu läbi vahendusfirma pangale – ei meeldi talle sugugi.

“Oma kodu on küll viimane, mille ma pandiks panen! Mul on Võrumaal Meremäe vallas oma kätega rajatud kodu, see on minu lapsepõlvkodu. Siia olen ma pannud kogu oma elu, hinge ja tervise, näinud suurt vaeva,” räägib Lõiveke. Ja lisab, et kuna peab väga lugu kirikust, siis on mõelnud, et kingib oma kodu Vastseliina kirikule, mis asub sealt 12 km kaugusel.

Lõiveke lisab, et elu jooksul kogutud säästudest on ta kaalunud ka fondi loomist, et aidata rahaliselt oma kodukandi noori tublisid õppureid. Samas selgitab teadlane, et eraisikul on fondi loomine ülimalt keerukas, pealegi võtab riik sel juhul rahast lõviosa, nii et selle mõtte teostamine võib osutuda üle jõu käivaks.

Aga Tallinna lähistel Sakus asuv korter? Kas selle eest ei sooviks mees kinnisvarapension saada?

“Kui elaksin veel 50 aastat, siis saaksin korteri pantimisest vähemalt kasu, aga vähema ajaga korteri tagatisel pensioni saada tähendab nuumata panku ja kinnisvarapensioni firmasid,” on Heino Lõiveke resoluutselt vastu.

Samas ta ei välista, et vanemas on ka abitumaid, haigemaid inimesi, keda kinnisvarapension tõepoolest aitaks.

“Meie liidus on 30 000 pensionäri ja mina ei ole küll kuulnud, et keegi oleks kinnisvarapensionist vaimustusse sattunud,” teatab Eesti Pensionäride Ühenduste Liidu (EPÜL) juhatuse esimees Andres Ergma. Erg-

EDU VÄÄRIB USALDUST!

SEBASTIEN LOEB ON CITROËNIGA VÕITNUD 9 MAAILMAMEISTRI TIITLIT!

WRC
FIA WORLD RALLY CHAMPIONSHIP

WORD RALLY CHAMPION
DRIVER TITLES
SEBASTIEN LOEB
DRIVER CLASSIFICATION

WORD RALLY CHAMPION
MANUFACTURER TITLES
CITROËN
MANUFACTURER CLASSIFICATION

CITROËN NEMO 1,4i
kaubaruumi maht: 2,5 m³
hind: 10 990 €
soodushind: 8990 €
hinnavõit: 2000 €

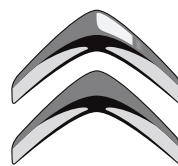
CITROËN JUMPER L3H2 HDI128
kaubaruumi maht: 13 m³
hind: 23 500 €
soodushind: 19 990 €
hinnavõit: 3600 €

CITROËN JUMPY L1H1 HDI90
kaubaruumi maht: 5 m³
hind: 18 590 €
soodushind: 15 990 €
hinnavõit: 2600 €

CITROËN JUMPY L21H1 HDI128
soodushind: 17 990 €
hind 21 490 € hinnavõit: 2600 €

CITROËN BERLINGO HDI75
kaubaruumi maht: 3,3 m³
hind: 14 990 €
soodushind: 12 690 €
hinnavõit: 2300 €

Varustused: 1+2-kohaline multifunktsionaalne kõrvaliste, PVC põrand tagaosas, juhiistme soojendus, elektrilised esiakende tõstikud jpm.

CITROËN

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

Pakkumine kehtib kuni 15.03.2013 või seni, kuni jätkub soodushinnaga sõidukeid.

Kütusekulu keskmised näitajad ja CO₂ väärtused: CITROËN Nemo 1,4i 6,4 l / 100 km ja 148 g; CITROËN Berlingo HDI75 5,2 l / 100 km ja 136 g; CITROËN Jumpy L1H1 HDI90 6,9 l / 100 km ja 182 g; CITROËN Jumpy L2H1 HDI128 6,8 l / 100 km ja 179 g; CITROËN Jumper L3H2 HDI130 8,7 l / 100 km ja 229 g.

saad pensioniraha vastu

SVEN ARBET

ma lisab, et EPÜL on juhatuse tasemel kinnisvarapensioni arutanud ja praegusele teabele tuginedes oma liikmetele seda eriti ei soovita. Samas nendib pensionäride liidu esimees, et neil puudub ka täielik ülevaade kinnisvarapensionist, siiani on nad pidanud tuginema vaid ajaleheartiklitele.

Pensionärid on infosulus

“Kui inimene müüb oma kodu ära ja jääb sinna rendile elama, siis seda kulude määra ei oska keegi öelda. Pank võtab ju kõik arvesse – jooksevkulud, inflatsioon, inimese oletatava eluea. Mis sealt välja tuleb, ei tea. Põhjalikku ülevaadet kinnisvarapensionist pensionäridel ju pole, ükski pank ei ole mingit kriteeriumi veel välja pakkunud,” selgitab Andres Ergma.

“See lihtsalt kohutab inimesi, on neile väga valus, kui nad peavad kinnisvara oma elulõpu tarvis käiku andma,” räägib Raplamaa Pensionäride Ühenduse juhatuse esimees Helle Nikonov. Ta toob esile, et eriti kardavad üksikud inimesed, et nende elulõpp ei ole talutav. Sest just elulõpul vajab inimene üha rohkem hooldamist, muud abi kui lihtsalt oma korteris olemist.

Helle Nikonovi hinnangul sobib kinnisvarapension siiski paremini neile eakatele, kel on lapsed, sugulased.

Sest just noored otsustavad, et äkki nad ei tahagi seda kinnisvara – nii saab oma vanematele lepingu sõlmida, et too elab oma kodus elu lõpuni ja saab ka pensionilisa.

SILJA LÄTTEMÄE “Mina kingin oma vara kirikule ja hea meelega toetaksin ka õpihimulisi Võrumaa noori, kinnisvarapensioniga aga nuumaksin ainult panku,” teatab pensionieas Heino Lõiveke.

SUPER-SOODNE

Uus Abakhanis!

Valikus „**SUPERGOODNE**“ hinnad alati **-35% kuni -70%**

Swedbanki Seeniorikardiga tasumisel veel **7% soodsam!***

* Seeniorikaarti väljastab Swedbank AS

Vaata ka e-poest:

www.abakhan.ee

REKLAAMTEKST

Eesti Maaviljeluse Instituut katsetas edukalt taimekasvatuse stimulaatorit **ALBIT**

ALBITI katsetulemused Eestis aastal 2012:

- ALBITIGA töödeldud rapsi sort 'Clipper' ei lamandunud – kontrollpõld lamandus.
- Saagikuse kasv võrreldes kontrollpõlluga oli 746 kg/ha kohta suurem.
- Test viidi läbi 60 ml preparaadi kuluga hektari kohta.
- ALBIT aitas vähendada taimede stressi.

Taimekasvatuse katsed viidi läbi 2012. aastal Eestis kui taimekasvatuse eksperiment. Eesmärk oli välja selgitada, kas ALBITi kasvatamisel kasutamine õigustab ennast või jääb see järjekordse imerohuna tuult püüdma.

Katsete tulemused 2012. aastal olid üllatavalt head nii Eestis kui ka teistes lähimates riikides: Tšehhis teostatud katsed andsid rapsile lisasaaki 322 kg ha kohta. Lätis teostatud katsed andsid nisule 'Fredis' lisasaaki 210 kg ha kohta. Lätis teostatud katsed kartulil sortidiga 'Borodino Roosa' andsid lisasaaki 2,26 tonni ha kohta (1 liitri ALBITIGA töödeldi 5,25 ha).

Olenevalt kultuurist on tulemuseks olnud keskmine saagikuse tõus 10–20%. Preparaadi kasutamise efekt paistab kõige rohkem silma mitte eriti viljakatel pinnastel ning taimede kasvurasketel aastatel. Rahalise kuluna tuleb arvestada umbes viis eurot töödeldava põllu hektari kohta.

Seejuures võimaldab ALBITi kasutamine hoida kokku väetiste ja kemikaalide kasutamise kulusid.

ALBIT on välja töötatud Venemaal

ALBITi on välja töötanud Venemaa teaduste akadeemia bioloogiakeskuses. Preparaat on 15 aastaga leidnud kasutamist kõigis Venemaa põllumajanduslikes regioonides. Täna on ALBIT Venemaal ainus ametlikult sertifitseeritud vahend taimede põuakindluse tõstmiseks.

Lihtne kasutada

Reeglina viiakse ALBIT mulda koos teiste kemikaalidega. Standardtöötlemisrežiim on seemnete töötlemine, pluss üks või kaks pritsimist vegetatsiooni perioodil.

Lisaks eespool toodud head tulemustele aitab ALBIT tõsta õlikultuuride õlisisaldust ning mõjutab positiivselt ka nisu, lina,

suhkruppeedi jt kultuuride kvaliteeti. Näiteks tõuseb õlisisaldus õlikultuurides ligi 2%, nisu kleepvalgu sisaldus kuni 5,1%, suhkrusisaldus suhkruppeedis ligi 2%. Vitamiinide sisaldus suureneb kultuurides 6–25%, nitraatide sisaldus väheneb 16–26%.

ALBIT on inimestele ja loomadele täiesti ohutu, omades neljandat ohutusklassi.

ALBITIT müüakse tänase päeva seisuga 21 riigis.

Eestis tegeleb ALBITi preparadi maaletoomisega ja müümisega **OÜ Eharik**. Lisainfot preparaadi mõjust põllukultuuridele leiad Eesti edasimüüja kodulehelt www.albit.ee ning oma küsimustele saate vastused, valides maaletooja telefoninumbri: **Arvi Villemson, 516 4640, 520 2929**.

Kõik huvilised, kes soovivad Eesti Maaviljeluse Instituudi läbi viidud katsete tulemusi lähemalt uurida, palume kirjutada e-postile arvi.villemson@hotmail.com.

Skandaalne kiirabikonkurss võib vastu taevast lennata

Rahandusministeeriumi hinnangul tuleks kiirabituru vaikselt ära jagamise asemel kuulutada välja rahvusvaheline riigihange. Samal ajal on protestivad maavanemad juba peapesu saanud.

Pärast seda, kui Järva maavanem Tiina Oraste ja Jõgeva maavanem Viktor Svjatõšev palusid konkurentsiametil uurida, kas terviseameti välja kuulutatud kiirabikonkursi puhul pole tegu kõlvatu konkurentsi ja kartellikuriteoga, asus amet tööle.

Läinud reedel saabus konkurentsiametisse aga veel üks tähtis kiri. Rahandusministeerium teatas, mida nemad konkursist arvavad.

“Oleme seisukohal, et kiirabiteenuse ost on tavapärane riigihange ja allub seega riigihangete seadusele ja riigihangete direktiivile 2004/18,” kirjutas rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna juhataja Agris Peedu.

Veelgi enam: 28 miljonit eurot ei tähenda mitte üksnes talvist, vaid lausa rahvusvahelist riigihanget. “Kohus peaks jätkata halduskoostöö seaduse kohaldamata ja otse kohaldama riigihangete direktiivi,” teatas ministeerium.

Isepäine maavanem saab nahutada

Sellel põhimõttelisel seisukohal on jagajaid.

“Kas asi ei ole kummaline – omavalitsus peab juba alates 10 000 eurost korraldama riigihanke, aga nüüd antakse mingile ametile 28 miljonit eurot lihtsalt jagamiseks?” küsib Järva maavanem Tiina Oraste. “Omavalitsust me absoluutselt ei usalda, aga üht väikest riigiametit usaldame.”

Nädalavahetusel sai Isamaa ja Res Publica Liitu kuuluv isepäine maavanem selliste juttude eest oma esimesed vitsad. Tema personaalküsimust arutas koalitsiooninõukogu.

“Tuti-tuti sain,” naerab Oraste ja puhkeb naerma. “Ma olen aga nii vana inimene, et mind ümber ei kasvata.” Maavanem – “minul ei ole kaotada midagi, mina võin kõike öelda” – jutustab, kuidas asjad tegelikult käivad.

“Me leppisime eelmisel nädalal kolleegidega kokku, et teeme ühispooridumise,” jutustab Oraste sammust, mis Eestis oleks olnud enneolematu. Nädala lõpuks pidi kiri valmis olema ning sellele pidid kää alla panema kõik Eesti maavanemad.

Oraste sõnul hakkasid Reformierakonda kuuluvad maakonnajuhid aga äkki rääkima,

et ei tea, kas ikka maksab kirja kirjutada, teispäeval saame sotsiaalministriga kokku. “Tea-dagi, miks nad kokku saavad,” naerab Oraste. “Võmm vastu kukalt ja öeldakse, et olge, poisid, wait.”

Koalitsiooni otsus – ja nii lähebki!

“Just nii juhtuski. Lõuad pida-da ja edasi teenida!” jutustab tundmatuks jääda sooviv allikas Reformierakonna maavanemate teispäevasest koostumisest sotsiaalminister Taavi Rõivasega. Ta ei kuulunud kedagi. See on koalitsiooni otsus ja nii lähebki.”

Ka Reformierakonna maavanemate eestkõneleja, Lääne-Viru juht Einar Vallbaum kinnitab, et ühisavaldus jäi tegemata vaid seetõttu, et minister Rõivas kutsus “omad” kibekäku kokku.

Põhjust ühiselt pöörduda ol-nuks Vallbaumi hinnangul küll. “Meiega ei rääkinud keegi,” lausus ta kiirabireformi kohta. “Asi tehti kabinetinurgas valmis. Ei räägitud omavalitsusliitudega, ei räägitud maavanematega.”

IRLi maavanemad võinuks küll veel ühiselt pöörduda, aga sellel polnuks enam mõtet.

“Ma püüdsin seda poliitika-väliselt teha, aga tundub, et ei saa,” ohkab Järva maavanem. “Olen aru saanud, et kas või nui neljaks, see konkurss viiakse läbi.”

Oraste viimane lootus on, et konkurentsiamet teeb oma tööd tõsiselt. Tema pole aga ainus mureseja. Kinnitamata andmetel püüdsid mitmed väikesed kiirabiteenuse pakkujad rahandusministeeriumi seiskohast tuge saades veel nüüd hagi halduskohtusse saata.

Paraku oleks sinna saanud pöörduda kuu aja jooksul pärast konkursi väljakuulutamist. Aeg sai otsa 18. jaanuaril, nädal enne seda, kui Maaleht toimuva tagamaad avalikustas.

Kuid asi ei ole veel lõplikult otsustatud. Kiirabikonkursi tähtaeg kukub selle nädala reedel. Nõnda on endiselt ühelt poolt elus lootus, teiselt poolt aga hirm.

“Kõige rohkem kardetakse rahvusvahelist riigihanget,” seletab telgitaguseid korralikult tundev allikas. “See annaks võimaluse siia tulla hästi

Meiega ei rääkinud keegi. Asi tehti kabinetinurgas valmis. Ei räägitud omavalitsusliitudega, ei räägitud maavanematega.

Einar Vallbaum

suurtel firmadel. Tuleb näiteks Falck, siis muutuvad nii Tallinna kui ka Tartu kiirabi väga väikesteks.”

Kui konkurss õigustühiseks tunnistatakse ja riigihange tõesti välja kuulutatakse, avaneb ilmselt võimalus ka väiksematel tegijatel. Võru, Valga ja Tõrva haigla saavad näiteks seljad kokku panna ning ühise pakkumise esitada. Vähe sellest: siis tuleb mängu ka vähempakkumine ja muud riigihangetele omased asjad.

“Reedeni on veel aega,” on Võrus asuva Lõuna-Eesti haigla juht Arvi Vask napisõnaline. “Vaatame siin asju iga päev, dokumente on eri variantides valmis tehtud.”

Kõik on ja oli hoopis teisiti

Minister Taavi Rõivas näeb aga nii konkurssi kui ka selle elluviimise viise teises valguses.

Jah, Reformierakonda kuuluvate maavanematega ta kohustus, kiirabist räägiti, aga sellised kohtumised on igakuised ning kiirabi teemal on “kahetsusväär-selt palju ebatäpset infot”.

“Enamikule maavanematest olen saanud anda positiiv-seid uudiseid – brigaade lisandub ja abi kättesaadavus maakonnas kiireneb märgatavalt,” sõnas ta.

Karme sõnu ja “võmmu vastu kukalt” Rõivas eitab – see ei ole tema stiil ning selleks puudus vajadus. “Ka maavanemad saavad hästi aru, et kiirabi muutub kättesaadavamaks, jõuab inimesteni kiiremini,” nentis ta.

Küll näeb minister seda, et osa maavanemaid on riigi esindajana ka kohaliku haigla nõukogus ning arusaadavalt tunnevad nad muret selle osas, millised on nende kureeritava haigla võimalused konkursil osaleda.

“Samas on oluline rõhutada, et maakonnakeskustesse jäävad ka tulevikus ööpäevaringsed erakorralise meditsiini osakonnad,” kinnitas ta.

“Ka ei muutu reeglid selles osas, millisesse haiglasse brigaad haige viib – kiire abivajaduse korral on selleks jätkuvalt lähim haigla ning muude väljakutsete puhul tuleb arvestada nii tervise seisundi kui ka ravi-vajadusega.”

Konkursist rääkides ütles ta, et see on välja kuulutatud halduskoostöö seaduse alusel ning põhimõtteliselt on selle tingimustes arvestatud ka rahvusvahelise pakkumise võimalusega.

PEETER ERNITS

Vt ka “Kiirabiskandaalis jõuti maffiasüüdistuseni”, ML, 24. jaanuar, “Hoogustuv kiirabireform võib elluäratavate hulka vähendada”, ML, 7. veebruar

SVEN ARBET

Erinevalt mereakadeemia juhtidest pooldab Toivo Ninnas kooli ühendamist tehnikaülikooliga.

Ninnas üle

Eesti Mereakadeemia, mille tulevikuna nähakse ühinemist Tallinna Tehnikaülikooliga, tahab vabaneda nõunike kogu esimehest Toivo Ninnasest, kes “laulab ministeeriumi laulu”.

“Kas mereakadeemia rektor las-kis ise oma kooli põhja?” küsis Maaleht läinud sügisel.

Nüüd enam nii küsida ei saa. Maalehe käsutuses olevad värs-ked dokumendid näitavad, et rektor Heiki Lindpere siiski alla ei anna.

“Ausalt öeldes on tulevik kee-ruline. Meile hakatakse praegu sisse sõitma,” teatas Eesti Mereakadeemia rektor esmaspäe-val rektoraadi koosolekul.

“Sõitja” oli haridusministeeriumi kõrghariduse osakonna juhataja Mart Laidmets.

“Laidmetsal on täiesti üks-kõik, kellega mereakadeemia kokku läheb,” kinnitas prorektor Aivo Lind. “Minister ütles, et tee ära. Ta kiirustab, valetab, ei lase ministri juurde.”

“Aaviksoo ei taha praegu ot-sust vastu võtta,” seletas rektor Lindpere. “Ta tahab, et Laidmets sillutaks teed. See aga ei püüagi näidata, mida mereakadeemia võidaks, kui ta ühineks. Peaasi

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

EASi turismiarenduskeskus kutsub osalema kahepäevasel

Rohelise Võtme ja Eesti Toidu seminaril

21.-22.veebruaril 2013 Rakvere Aqva SPAs

21. veebruaril toimuv seminar „Roheline Võti avab ukse rohelistele tulevikku“ keskendub keskkonnale positiivset mõju avaldava tegevuse planeerimisele ja märgise taotlemisele.

22. veebruaril toimuv Eesti toidu seminar „Ükskõik, mida tahad öelda, on võimalik seda öelda toiduga“ avab erinevaid Eesti toidu pakkumisega seonduvaid aspekte.

Seminar on osalejatele tasuta. Osalemissoovist teatage hiljemalt 18.02.2013 Registreeru ja tutvu päevakavaga www.eas.ee

Kontakt: Liina Vars
EASi turismiarenduskeskus
liina.vars@eas.ee
tel 627 9544

EAS
Enterprise Estonia

Koos loome tulevikku

parda, mereakadeemia iseseisvaks

et saaks meist lahti, pärast tehku TTÜ mis tahab. Saaks vaid lubaduse ministri ees täidetud, et ülikoolide arvu on vähendatud.”

Mart Laidmets lükkas sellise jutu hooga tagasi. “Eestis ei ole teist inimest, kellele mereakadeemia saatus oleks olulisem kui mulle,” teatas ta.

Ninnasele vesi peale!

See kõik oli järg Lindpere pretsedenditule sammule jaanuari viimasel päeval. Minister Jaak Aaviksoole saadetud kirjas teatas rektor, et nõunike kogu esimees Toivo Ninnas, kes “laulab ministri laulu”, tuleb tagasi kutsuda.

Pretsedenditu on lugu seepärast, et kirjaga tuli välja mees, keda seovad Eesti Merelaevanduse endise juhi Ninnasega pikaajalised lähedased sidemed. Ka on Ninnas Eesti Laevaomanike Liidu juht, seega jätkuvalt mõjuvõimas mees.

Ninnas tunnistas, et Heiki Lindpere on tõesti tema vana sõber, kuid pärast skandaalset kirja pole nad omavahel suhelnud.

“Minu teada nõudsid seda dekaanid, Lindpere lihtsalt sunniti alla kirjutama,” leidis merendusautoriteet, kes erinevalt nõunike kogu valdavast seisukohast eelistab mereakadeemia ühendamist.

VASTASSEIS

Eesmärk tundub olevat kaotada mereakadeemia, et mitte lasta välja paista oma tegemata töö.

Eestis ei ole teist inimest, kellele mereakadeemia saatus oleks olulisem kui mulle.

Andrus Maide

veeteede ameti peadirektor

Mart Laidmets

haridusministeeriumi kõrghariduse osakonna juhataja

Teod pole rektori allkirjaga avaldusele veel järgnenud.

“Ministeerium vaatab kindlasti nõunike kogu liikmeskonna üle, kuna ministril pole erilist kasu nõunikest, kes loobivad loosungeid,” teatas Mart Laidmets. “Seda ei tasu kindlasti võtta ähvardusena, et kogust tahetaks välja arvata need, kes liitumisele vastu on.”

Ministeerium on nimelt otsustanud, et Eesti Mereakadeemia peaks ühinema Tallinna Tehnikaülikooliga. Ministri nõustamiseks loodud mereakadeemia nõunike kogu on hoopis teist meelt – akadeemia peaks iseseisvalt jätkama.

Nõunike kogu liikme, Eesti Sadamate Liidu tegevdirectori Viktor Palmeti sõnul näivad tehnikaülikooli ettepanekud küll väga reformimeelsed – õppejõude hakatakse paremini kasutama, töötasu tõuseb, hangitakse õppelaev –, aga siiski pigem deklaratiivsed.

Palmetit häirib ka reformijate kava ühendada sadamajanduse ja meretranspordi juhtimise õppekava tehnikaülikooli logistika õppekavaga. “Kattumine on vaid näiline ja paistab neile, kes asjast midagi ei tea,” põrutas sadamate liidu juht.

Seega tuleks minna edasi omaette. “Mereakadeemia tegutsemine iseseisva ja erilise annab paremaid võimalusi õppurite värbamiseks,” ütles Palmet.

Omaette on ikka parem

Sama meelt on ka teise mõjuvõimsa üksuse juht, veeteede ameti peadirektor Andrus Maide.

“Sadamates ja meretranspordis on vaja kõrgharidusega spetsialiste, kes tunneksid väga hästi spetsiifilist meretranspordi ökonoomikat ja juriidikat, hüdroehituse aluseid, meretranspordi keerukat keskkonnaprobleematikat,” kirjeldas ta.

Maide hinnangul on mereharidusega inimesel vaja väga hästi tunda laeva tugevusteeriat, püstuvust, konstruktsiooni, mere mõju laevale jne. Seda täpselt nii hästi, et asjatundjad suudaksid laeva lastimise ajal või plaani koostamisel vabalt suhelda laeva kapteniga, agendiga ja juhtkonnaga.

“Kui see nii ei toimi, aetakse ro-ro-laev külili paari tunni jooksul pärast sadamasse saabumist,” leidis veeteede ameti juht.

Maide heitis süüdistuse Tartu suunas. “Tundub, et ministri hariduse osakond ei saa oma tööga hakkama, siit tekitabki ülejäänud probleemid,” lajatas ta. “Eesmärk tundub olevat kaotada mereakadeemia, et mitte lasta välja paista oma tegemata töö.”

Tartust tuli aga vägev vastulööök. “Maide ettekujutus kõrghariduse osakonnast on üsna puudulik,” väitis ministrijuht-

ametik Laidmets. “Kui tahtaks olla pahatahtlik, võib veeteede ametit süüdistada koguni merehariduse arenguvõimaluste kaardistamise protsessi takistamises.”

Et töö oleks veelgi segasem, sobib siia ka mereakadeemia kunagise rektori, nüüdse nõunike kogu liikme Jüri Lemberi mõtteavaldus.

“Ütlen, mehed, ausalt – Eesti Mereakadeemia huvid eest seismisega te ei tegele,” sõnas ta. “Käib oma isiklikes huvides toimetamine ning rektoraadi avaldus on selle ilmekas näide.”

Lemberiga ühte meelt on Laidmets. “Igal juhul ei tegutsen nad ühtselt Eesti merehariduse parema käekäigu eest, kohati kipuvad isiklikud eelistused ühishuvi üles kaaluma.”

Suhted on väga teravad

Aega maha võtta aga haridusministeerium ei kavatse. On ju asjade senine käik näidanud, et iga paus on olnud samm mereakadeemia kui kõrgkooli lõpu suunas.

“Peale sisemiste vastuolude ja juhtimisprobleemide süvenemise pole sellest midagi tulnud,” hindas Laidmets. “Nüüd tuleb minna analüüsides lõpuni, need lauad panna ja otsused langetada.”

See, milline võimalus odavam oleks, on Laidmetsal selge. TTÜ-l kuluks merehariduse uuele tasemele viimiseks nelja aastaga 3,9 miljonit eurot, seejuures peaks Eesti riik panustama 0,9, Euroopa Liit aga 3 miljonit eurot.

“Kuus miljonit eurot on aga minimaalne kulu, kui mereakadeemia jätkab iseseisvalt,” väidab Laidmets.

“Välja tuleb vahetada enamik akadeemilisest personalist, luua eraldiseisev tugisüsteem, mis TTÜ-l juba olemas on, teha investeringud dubleerivasse infrastruktuuri.”

Tehnikaülikool loodab, et poliitiline otsus langetatakse juba märtsis, ühinemisleping sõlmitakse septembris, 2014. aasta juulist aga iseseisvat mereakadeemiat enam pole.

19. veebruaril peaks Eesti Mereakadeemia nõukogu (mitte segi ajada nõunike koguga!) kinnitama uue arengukava. See kirjeldab akadeemiat iseseisva kõrgkoolina.

PEETER ERNITS

Vt ka “Kas mereakadeemia rektor laskis ise oma kooli põhja?” ML, 11. okt 2012 ja “Professorid: Mereakadeemia peab jätkama iseseisvalt”, ML, 30. okt 2012

Alusta nullist.

Uue ja soodsa Fordi liisingu sissemakse on nüüd 0%

VAATA VALIKUT ford.ee

FIESTA 5d Trend

1.25 (60 hj) bensiinimootor

HIND ALATES

€ **9 990**

LIISINGU SISSEMAKSE

0%

3 AASTAT GARANTIID
FORDI TEHASEGARANTII

FOCUS 5d Trend

1.6 (105 hj) bensiinimootor

HIND ALATES

€ **12 990**

LIISINGU SISSEMAKSE

0%

KUGA Titanium

2.0 (140 hj) TDCi diiselmootor, automaat

HIND ALATES

€ **24 990**

LIISINGU SISSEMAKSE

0%

Go Further

ford.ee

Info-Auto

www.infoauto.ee

TALLINN Järve Pärnu mnt. 232 tel. 671 0060 infoauto@infoauto.ee

TALLINN Kadaka Kassi 6 tel. 671 0063 kadaka@ford.ee

TARTU Turu 27 tel. 737 1890 tartu@infoauto.ee

PÄRNU Tallinna mnt. 89a tel. 447 2777 parnu@infoauto.ee

Pildil olevad autod on lisavarustusega.

Finantseerimisteenuse pakkuja on AS DNB pank.

Tutvu tingimustega www.dnb.ee ja vajadusel konsulteei asjatundjatega.

Pakkumine kehtib kuni 28.02.2013 või kampaaniaautode lõppemiseni.

facebook.com/infoautoford

CO₂ heide 110 – 244 g/km. Keskmine kütusekulu 4,2 – 10,7 l/100 km.

RAIVO TASSO

2010. aastal enne toetuse abil soetatud seadmete saamist demonstreeris Gert Goršanov oma rammu Antsla vallalt jõusaali jaoks saadud ruumides.

Volikogu liige

Antsla vallavolikogu ja revisjonikomisjoni liige pani tuuri valla ja PRIA toetusega soetatud jõusaalseadmed, mootorsaani ja rajamasina. Politsei laiutab käsi.

Antsla kihab pahameelest.

“Hämmastav, kuidas selline inimene saab jätkuvalt olla vallavolikogu liige ja kuidas ta ikka veel leiab endale toetajaid...” kirjutas volikogu liige Merike Prätz Antsla valla lehes.

“Ise pani valla raha tuuri ja nüüd kontrollib teisi – kummaline, aga Antslas on see võimalik!” lisab kohalik veebikommentaaries.

“Corsa on inimene, kes oma lubadusi küll ei pea,” tõdeb vallavanem Tiit Tõnts.

Jutt käib Gert Goršanovist (31), keda kutsutakse hüüdnimega Corsa. Rammumeeste võistlustel kõrgeid kohti noppinud ja isegi USAs Arnold Schwarzeneggeri nimelisel võistlusel osalenud mees on aastaid arendanud koduvallas jõualasid.

2006. aastal sai ta vallalt Antsla kultuuri- ja spordikeskuse keldris tasuta kasutamiseks ruumid ja sisustas sinna jõusaali.

Neli aastat hiljem kirjutas Goršanov MTÜ Spordiklubi Cor-

sa Gym alt projekti ruumide renoveerimise, uute jõusaalseadmete, suusaradade valmistamise rajamasina ja mootorsaani ostmise ning välitervisespordikompleksi rajamiseks.

Projekt oli suurepärane – eesmärk arendada sportimisvõimalusi Antsla vallas. Vald andis omalt poolt 5320 eurot ning PRIA määras 47 877 eurot kulude uuendamise ja arendamise toetust.

Praktiliselt kõik on viidud

Kokku ligi 53 200 euro eest soetatud masinate ja seadmete kasutamise osas sõlmis MTÜ valla lepingu. Aasta-poolteist toimus kõik kenasti, kuid siis hakkasid tekkima probleemid.

“Saan oli vahepeal kadunud ja radade sisselükkamise osas ei olnud mingit kindlustunnet,” räägib vallavanem Tõnts.

Lisaks hakkasid jõusaalist toetuse abil soetatud seadmed järjest kaduma.

Kui Goršanovilt selle kohta volikogu istungil aru päriti, väi-

tis mees, et osad seadmed on saadetud Läti garantiiremonti.

Aasta tagasi pani jõusaal üldse ukseid kinni ja seadmed viidi väidetavalt Võrru, kus tegutseb Goršanovile kuuluv spordiklubi Corsagym.

Mullu aprillis, kui PRIA kontrollima tuli, toodi küll seadmed tagasi ja inspektorid tõdesid, et kõik on korras. Pärast kontrolli viidi aga jõusaal jällegi tühjaks.

Praegu valitseb endises jõusaalis tühjus ja pilkane pimedus. Pea kõik on ära viidud, sealhulgas lambid laest.

Räämas seintele on jäänud mõned trimmis kehaga meeste ja naiste plakatid ning nurgas vedeleb betoonist kera, millega rammumees Gert Goršanov poseeris Maalehe fotograafide kolm aastat tagasi.

Praeguseks on ka mootorsaani ja rajamasina asukoht teadmata ning suusarajad lükatakse sisse kokkuleppel ühe teise mitetulundusühinguga.

Kõige rohkem ajab aga kohalikel elanikel hinge täis, et Goršanov on endiselt vallavoli-

Olen 30 aastat olnud vallavanem, aga see on esimene kord, kui MTÜ nii alatult tõmbab!

Tiit Tõnts

SUUR VALIK KVALITEETKÜLVIKUID USAst
töölaiusega 1,8–15 m

MULLAHARIMISRIISTAD USAst ja Inglismaalt
töölaiusega 2,5–15,0 m

Great Plains
“Harvest Starts Here.”

Great Plains Simba
ametlik esindaja alates 1. jaanuarist 2013

Sike Agri

Sike Agri OÜ
Suur 84a, 48306 Jõgeva
tel 776 8020
www.sikeagri.ee

Anti Arula
tel 5332 2955
anti@sikeagri.ee

Laur Adler
tel 5308 6001
laur@sikeagri.ee

Kalvi Krebsbach
tel 523 4802
kalvi@sikeagri.ee

Rait Verrev
tel 521 0859
rait@sikeagri.ee

ARCO VARA

Arco Vara 21 – usalda kogemust!

Oleme abiks talude ja põllumaade hindamisel!

Tartu-, Jõgeva- ja Valgamaal
Kerli Uustalu
Tel. 5650 7637

Põlva- ja Võrumaal
Kersti Soomuste
Tel. 5346 8308

Viljandimaal
Egle Miller
Tel. 5346 9981

Pärnu- ja Läänemaal
Kristin Vester
Tel. 5346 0045

Müüa uued korterid Tammelinna, Vaarika tn 5. Rahulik ja roheline piirkond. Saadaval 2 viimast 2-toalist korterit! Energiamärgis “C”. Hinnad al 89 804 €. Marge Saaremeets, 508 3406

Virumaa Eisma külas müüa palkmaja koos sauna ja kahe abihoonega. 4 tuba, üp 371 m², krunt 4727 m². Energiamärgis puudub. Tee oma pakkumine! Hind: 74 900 €. Andrus Peiel, 527 1011

Müüa korralik talukoht Saarepeedi vallas, Väägita külas. Majas 5 tuba, üp 250,9 m², krunt 14,8 ha. Energiamärgis puudub. Hind: 85 000 €. Aime Opermann, 527 5985

Müüa elamumaa krundid loodukaunis kohas Hiiumaa põhjaranniku lähisel. Krundid suuruses 5403 m² - 7845 m². Hinnad al 2 810 €. Aivar Kaljulaid, 564 0565

Sinu maakler
Viljandis ja Viljandimaal

Ave-Maria Mändmets
Tel. 5308 3363

Ave-Maria.Mandmets@arcovara.ee

Kiired ja usaldusväärsed tehingud!
Leian ostja ka Sinu kinnisvarale

tüssas PRIAT ja koduvalda

kogu liige. Vähe sellest, ta juhib haridus- ja kultuurikomisjoni, mille üheks haldusalaks on ka sport. Lisaks kuulub revisjoni-komisjoni. "Korra prooviti teda umbusaldada, aga see ei läinud läbi," tõdeb vallavanem.

Et MTÜ nii alatult tõmbab!

Goršanoviga prooviti küll rääkida, vald saatis talle kirju, aga kõik tulemusteta. Volikogu istungil kehtis mees vaid õlgu või ei vastanud volinike küsimustele üldse.

Mullu sügisel taandus ta MTÜ Corsa Gym juhi kohalt ja väitis edaspidi, et pole selle ühingu seotud. "Tema asemel on seal teised, Antslaga mitte seotud isikud," märgib vallavanem, lisades, et kui tankist pannakse etteotsa, siis on tegu skeemitamise.

"MTÜ ei vastuta praktiliselt millegi eest," tõdeb Tiit Tõnts. "Olen 30 aastat olnud vallavanem, aga see on esimene kord, kui MTÜ nii alatult tõmbab!"

Mullu novembris tegi vald politseisse avalduse kadunud masinate ja seadmete osas uurimise algatamiseks. Politsei uurimist ei algatanud.

"Lõuna prefektuuri majanduskuritegude talitus tutvus avaldusega, kuid selle põhjal ei ilmnenud kuriteo tunnuseid,"

Praegu valitseb samas ruumis tühjus, ära on viidud nii uued kui ka vanad jõusaaliseadmed.

teatab politsei- ja piirivalveametis pressiesindaja Liina Pissarev Maalehe päringu peale. "Info edastati PRIA-le kui toetuse väljastajale kontrollimiseks, kas toetuse väljastamise nõudeid on rikutud või mitte."

Oktoobris teatas vallavanem kirjalikult ka PRIAsse investeerimistoetusega seotud rikkumistest. Sealt pole siiani vastust tulnud.

PRIA pressiesindaja Maris Sarv-Kaasik selgitab, et kuna PRIA peab andma toetuse saajale võimaluse vastulauseid esitada, alustati katseid saada kontakti MTÜ juhataja mitme liikmega ning toetusetaotluses esialgselt kontaktisikuks märgitud Gert Goršanoviga.

Korduvatele telefonikõnedele ja tähtitud kirjadele toetuse abil soetatud vahendite ka-

sutamise ja asukoha kohta ei ole PRIA siiani spordiklubilt vastust saanud.

PRIA esindaja tõdeb, et MTÜ Corsa Gym peab toetuse eest soetatud investeringuobjekti säilitama ja kasutama rakenduspiirkonnas sihipäraselt kuni 26. oktoobrini 2016.

Määruse kohaselt tuleb vastasel korral toetus tagasi maksta. "Üheks aluseks toetuse taga-

PROBLEEM

Mida sai MTÜ Spordiklubi Corsa Gym?

- PRIA määras 14. juunil 2010. aastal 47 876.75 eurot toetust. Viimane osa maksti 26. oktoobril 2011.
- Toetus määrati MAKi meetmest 3.2 (külad uuendamise ja arendamise investeringutoetus) jõusaali seadmete, rajamajana ja mootorsaani ostmiseks, ruumide renoveerimiseks, välitervisespordikompleksi rajamiseks.
- Investeeringuobjektide kasutamisega seoses on spordiklubil sõlmitud lepingud Antsla vallavalitsusega, kes maksis projekti omaosaluse 10% ehk 5319.62 eurot.

Allikas: PRIA, Antsla vallavalitsus

sinõudmisel on see, kui taotleja ei võimalda kohapealset kontrolli läbi viia," lisab Sarv-Kaasik. "PRIAs on menetluses toetuse tagasinõue MTÜ-lt Spordiklubi Corsa Gym kogu summa ulatuses."

PRIA nõuab toetuse tagasi

Ka Maalehe katsed Gert Goršanovilt kommentaari saada jooksid liiva. Ta mobiil oli välja lülitatud, ja kuigi naishääl teatas, et helistaja number edastatakse abonendile sõnumiga, pole mees tagasi helistanud.

Võru spordiklubist Corsagym, kus rammumees poksitrenne annab, öeldi aga, et mees on teisipäevani puhkusel. Ka talle e-kirjaga saadetud küsimused

jäid vastuseta. "Me ei jäta seda nii ja plaanime esitada kohtusse hagi omaosaluse tagasi saamiseks," lubab vallavanem Tõnts.

Samas nendib ta, et raha ei pruugi nad enam näha ja suur tõenäosus on kaotada lisaks omaosalusele ka hagi sisseandmisel nõutav riigilõiv.

"Mina arvan, et MTÜd Spordiklubi Corsa Gym varsti enam ei ole," avaldab vallalehes arvamust volikogu liige Merike Prätz. "Paberil võid ju nõuda, aga see rong on vist juba läinud."

Siiski pole Prätz lõplikult loobunud. "PRIA tegeleb probleemiga edasi ja me loodame, et mingi õiglus on Eestis ikka olemas," lausub ta.

HELI RAAMETS

VALI OMA PARTNER!

PIIRATUD KOGUS LAO AUTOSID NÜÜD HINNAVÕIDUGA KUNI 3000 €

COMFORT
PAKETT

Partner Tepee Access 1.6 HDi

Erihind al. 13 670 €
Kuumakse al. 163 €

Partner kaubik L1 1.6 HDi

Erihind al. 12 740 €
Kuumakse al. 152 €

5.2
l/100 km

KESKINE
KÜTUSEKULU

135
g/km

KESKINE
CO₂ EMISSION

Autoliisingu krediidi kulukuse määr on 3,2% aastast järgmistel näidistingimustel (seisuga 01.02.2013): Sissemakse 10%, jääkväärtus 25%, aastane intressimäär 2,55% + 6 kuu euribor, periood 60 kuud, lepingutasu 199 €. Hinnad sisaldavad 20% käibemaksu. Peugeot Liisingu pakkuja on SEB Pank. Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega ning vajadusel konsulteerige asjatundjatega. Peugeot Partner Tepee' l on tootjapoolne 3-aastane garantii. Peugeot Partner kaubikul on Driveline garantii, mis koosneb tootjapoolsest 3-aastasest garantiist ja 2-aastasest KW Bruun lisagarantiist läbisõidupiiranguga kuni 200 000 km. Pildid on illustratiivsed. Kampania kehtib kuni 31.03.2013 või kuni sõidukeid jätkub.

KAMPAANIAMODELITE TASUTA COMFORT PAKETIS:

- Konditsioneer
- Esimesed elektriaknad, kesklukk
- CD/MP3 raadio
- Soojendusega elektriliselt kokkuklapitavad küljpeeglid

www.peugeot.ee/partner

PEUGEOT
MOTION & EMOTION

Tallinn / Amserv Sõpruse
Sõpruse pst 151; Tel: 620 0950

Tallinn / Auto Forte
Tartu mnt 87 D; Tel: 699 7510

Tallinn / Metro Auto
A. H. Tammsaare tee 53; Tel: 654 0300

Tartu / Amserv Turu
Ringtee 32; Tel: 730 0666

Haapsalu / Uuemõisa Autokeskus
Tallinna mnt 78, Uuemõisa; Tel: 472 4010

Jõhvi / Mariine Auto
Jaama 42 B; Tel: 332 1071

Kuressaare / Kuressaare Autoteenindus
Kalevi põik 2; Tel: 452 1041

Viljandi / Rael
Tallinna tn 97; Tel: 433 0987

Pärnu / Mariine Auto
Roheline 66; Tel: 449 9072

Valga / Salome Tartu
Pihlaka tn 2; Tel: 733 7580

Rakvere / Wiru Auto OÜ
Kreutzvaldi 5B; Tel: 329 5560

f peugeoteesti

Aasta linnud käivad hoovides söömas

Väheneva arvukusega
nurmkanad vajavad
rohkem tähelepanu
ja talviti inimeste tuge.

Järvemaal Väätsal elav Perilluse pere on üks neist, kes oma õuele ilmuvatele nurmkanadele, varasema nimega põldpüüdele, lisatoitu paneb. Kuus lindu käivad söömas iga päev.

“Märkasime neid, kui nad tulid lindude söögimaja alla mahapudenenu toitu sööma,” rääkis Elme Perillus. “Siis hakkas abi-kaasa, kes ongi peamine toitja, neile sinna panema jämedat teraviljajahu. Esimene kord käikse söömas hommikul väga vara ja teine kord tullakse kusagil päeva jooksul.”

Hiljuti hakkasid Perilluste õuel käima veel ka n-õ teised nurmkanad – nad tulevad õuele teisest suunast. “Ega nad enast väga vaadata ei lase, kardin akna ees liikuda ei või. Kui midagi häirivat on, panevad kohe minema,” rääkis Elme Perillus.

Naine lisas, et nende õuel on paksuke siin nurmkanu liikunud ka varasematel aastatel. On olnud aegu, kui linnud ööbisid sealsamas kuuseheki all. Tänavu jääb ööbimispaik kusagile mujale.

“Suvel nägin ka marjapõõsaste vahel kahte, kes siis võib-olla poegi kasvasid,” ütles ta. “Praegu muidugi ei olda paari-des, vaid parves.”

Pesakondadena talvituvate nurmkanade parved püsivad märtsi-aprillini, kui moodustatakse paarid ja algab pesitsusaeg.

Kodulähedased vaatlused

Perillused on nn oma aia kanalised üles andnud internetis aasta linnu kodulehel (www.eoy.ee/nurmkanad/) olevasse hõlpsalt kasutatavas vaatlusbaasi. Selle nädala seisuga oli seal 132 vaatlust, millest suurem osa just talvised.

Nurmkanu on vaadeldud üle Eesti (v.a Hiiumaa) ja enamasti on inimesed neid märganud kas kusagil kodu lähedal põllul või lausa õues. Märku on antud ka asula servas talve veetvatest lindudest.

Silmatorikavalt vähe on vaatlusi tehtud Raplamaal, kus linnud on varasemate aastatega võrreldes kohti vahetanud. Näiteks on kohalike sõnul igal talvel suur parv liikunud Kuusiku lennuvälja juures.

Tänavu pole seal linde nähtud ja nende kadumise peapõhjuseks peetakse lennuvälja rebaseid. “Lennuväljast edasi, Ka-

Ülo Perillus Väätsal oma koduaias nurmkanadele järjekordselt toitu panemas.

hametsa piirkonnas, nägin talve hakul küll üht väikest pesakonda, aga nüüd on nemadki kadunud,” ütles Kuusikul elav põllu-

majandusteadlane Peeter Viil, kes veel seitse aastat tagasi toitis linde oma koduõuel.

Viil meenutas samas, kuidas ta ammusel ajal viis terve pesakonna vana sigala põõningule, kus neid terve talve toitis. Ta on lindudele ka rõuguredeleist ja kuuseokstest varjealuseid ehitanud.

Kehtna vallas Rõue lähedal nägid inimesed viimati nurm-

kanu suvel põldude pritsimise ajal, mil linnud justkui selle eest põllult ära tulid ja aeda satusid.

Lindude talvitumispäigana teati Rõue kandis ka kuivati piirkonda, kuid sealgi neid tänavu ei ole.

“Mis meile õnn, on loomadele-lindudele õnnetus,” nentis põllumees Mati Kutser. “Viljajäätmed, mis varem kuivati õuele hunnikusse aeti ja millest väga paljud käisid talvel osa saamas, nüüd enam õuele ei satu, põletame need kõik ära.”

Veel mõnekümne aasta eest oli nurmkanade talvine lisatoitmine Eestis hoopis rohkem kombeks kui praegu, aga päris ilma pole linnud ka nüüd.

“Tõsi on, et ega me suuremat abi kui talvine lisatoitmine (heinaseemned, viljajäätmed) osutada ei saagi,” ütles aasta linnu projektijuht, ornitoloog Jaanus Aua.

“Ilmselt on ka varjualuste vähe või suisa olematu hulk üks põhjus, miks meie nurmkanade talvine suremus on märkimisväärselt kõrge.”

Jahimees Ilmar Pommer jutustas, kuidas ta Inglismaal käies nägi hekkide ääres ja mujal hulgaliselt väikesi lisasöötmisautomaate, mis mõeldud nurmkanadele, faasanitele, halljänestele ja küülikutele.

“Ka looduslike vaenlaste arvukus on viidud miinimumini

ning seetõttu on nende lindude ja jäneste arvukus seal ülikõrge,” märkis Pommer, kelle arvates võiks meilgi “need unustatud väikeulud” hoopis rohkem tähelepanu pälvida.

Seesama siht on ornitoloogiaühingul olnud nurmkanade aastat välja kuulutades.

Kahanev arvukus

Euroopas on nurmkanade arvukus viimase 30 aastaga langenud 82% ja selle peapõhjuseks peetakse põllul kasutatavaid pestitsiide.

Tõrjetöödel hukub massiliselt putukaid, mis tähendab, et enamik tibusid, kes esimestel nädalatel just putukatest toituvad, sureb lihtsalt nälga.

Muutunud põllumajanduse kõrval mõjutavad arvukust veel karmid talved, vähene või olematu talvine lisatoitmine, piskiskjate ja sulisröövlite arvukuse märgatav tõus.

Eestis on nende lindude arvukus, võrreldes möödunud sajandi keskpaigaga, kahanenud üle viie korra ning praegu arvatakse neid põldudel ja heinamaadel elavat vaid 4000–8000 paari. Arv on siiski ebamäärane ja peegeldab, et sellest inimkaaslejust linnust on vähe teavet.

Vaata ka www.eoy.ee/nurmkanad/.

VIIO AITSAM

Hooaja peasponsor

kinema

Dunka

AMSERV

MÄNGUKAVA 14. – 26. veebruar

Info ja piletid: vanemuine.ee • tel 744 0165 • kassa@vanemuine.ee • Piletimaailm.com • Piletilevi.ee • Ticketpro.ee

M. Myllyaho
KAOS

N14.02 11	KULDVÕTMEKESE LUGU Lastelavastus välja müüdnud!	Esietendus! TK
N14.02 19	WERTHER J.Massenet' ooper	VM
N14.02 19	TAPPA LAULURÄSTAST H. Lee / U. Lennuk	Sadam
R15.02 11	KULDVÕTMEKESE LUGU Lastelavastus	TK
R15.02 18	KULDVÕTMEKESE LUGU Lastelavastus	TK
R15.02 19	PAANIKA M. Myllyaho tragikomöödia	Sadam

Y. Jämsä
HÄRRÄ AMILCAR

L 16.2 12	VÄIKESE ONU SAAGA B. Lindgreni lugu lastele	TK
L 16.2 19	KAOS Asendus-etendus! (KARTULIRAHVA asemel) M. Myllyaho tragikomöödia	SM
L 16.2 19	TAPPA LAULURÄSTAST H. Lee / U. Lennuk	Sadam
P 17.02 12	KUNKSMOORIMÄNG J. Savolainen'i lavastus A. Perviku raamatu ainetel	TK
P 17.02 16	PUHASTUS S. Oksase draama	VM
P 17.02 19	CABARET* J. Masteroffi / J. Kanderi / F. Ebby muusikal	välja müüdnud! SM

S. Oksanen
PUHASTUS

T 19.02 12	MARY POPPINS R. B. Shermani / R. M. Shermani / G. Stilesi muusikal	SM
RINGREISID		
N 14.02 19	CASANOVA D. Sonnenblucki ballett	RO Estonia
E 18.02 19	HÄRRÄ AMILCAR Y. Jämsä'i koomiline draama	Võru Kultuurimaja Kannel
T 20.02 19	KAOS M. Myllyaho tragikomöödia	Ugala Teater
T 26.02 19	ELLING A. Hellsteniuse näidend	Keila Kultuurikeskus

SM – suures majas • VM – Väikeses majas (Vanemuise 45a) • Sadam – Sadamateatris • TK – Teatri Kodu (Lutsu 2) • RO Estonia – Rahvuskooper Estonia •

* NB! Teater ei soovita lavastust alla 14-aastastele

Naaber minu metsa üle otsustama!?

Eestis on päevakorral soov kirjutada metsaseadusesse, et naabrid peaks saama õiguse otsustada, mida omanik oma metsas teeb.

Keskkonnaministeeriumisse jõudis Harjumaa Mustjõe külaseltsi ettepanek, et metsaseadusesse lisataks säte, mille järgi eluhoonetega piirnevatel aladel kehtestatakse nn turvatsoon, kus võib lageraiet teha vaid hoone omaniku nõusolekul.

Ettepaneku ajendiks oli Mustjõe riigimetsa majandaja RMKga tekkinud raiekonflikt.

Mustjõelased selgitavad, et mets on eriti hajaasustusega piirkonna inimestele elukeskkonna osa, lageraie aga kaotab müra- ja tuuletõkke, tekitab tuulekoridore jne.

“Mõistame, et riigil on raha vaja ning lageraie on odavam viis puidu kättesaamiseks, kuid kodude ja suvilate ümbruses ei tohiks lageraie olla valdav metsamajandamise viis,” seisab kirjas.

Otsustajad võõras metsas

Ettepanek on metsamajandajad vihaseks ajanud – kuidas saab üldse kujutleda, et naaber hakkab otsustama, mida omanik oma metsas teha tohib!

“See oleks sama, kui keelata naabril maja rendile andmast

Majade lähedale jäävate raietööde vastu on protestitud mitmel pool, kuid lausa protestiaktisioonini on harva jõutud. Kõrvemaa külade sellise ülesastumisega 20. jaanuaril kaasnes ka seaduse täiendamise ettepanek keskkonnaministeeriumile.

või oma õuel grillitud liha söömast,” leiab Järvamaa metsaomanik ja -konsulent Ülle Läll.

Lälli sõnul on justkui unustatud põhiseaduslik õigus oma vara kasutada. Samas on omanik metsa üldjuhul ostanud või pärandiks saanud, maksab maa-maksu ning on teinud metsa kasvatamiseks ja hooldamiseks tööd, kulutanud raha ja aega.

“Kui keegi ostab maale suvila, mille juurde ei kuulu midagi peale väikese õuelapi, ei saa ikka öelda naabrile, et mets, mis jääb suvila taha, peab igavesti püsti

jääma,” leiab Läll. “Kui soovime, et meile mittekuuluv mets jääks raiumata, tuleb omanikule saamata jääv tulu kompenseerida.”

Läll lisab, et ei näe vahet, kas omanikuks on eraisik või riik.

Raietööde kooskõlastamist naabruses oleva hoone omanikuga ei pea mõttekaks ka RMK juhataste liige Tiit Timberg. “Pooldan selle asemel naabrite teavitamist, mis pole aga seaduse asi, vaid metsa majandamise hea tava põhimõte,” nendib ta.

Sellest, et eluhoonetega piirnevatel aladel kehtestada tur-

vatsoonid, ei tuleks Timbergi arvates midagi välja ainult Eesti metsarohkuse tõttu – Eesti maismaast on üle poole kaetud metsaga, see tähendab, et nii metsa kui ka asustust on kõikjal.

Ka viitab Timberg sellele, et lageraie kui raieviisi valik ei sõl-

tu töö odavusest, vaid konkreetse metsa koosseisust.

Läll usub, et pingeid on võimalik maandada ka nii, et kellegi õigusi ei rikuta. Erametsas võiks asja lahendada naabrite leping – mets jääb kasvama, kuid selle soovija maksab metsakasvatajale vastava tasu.

Samuti on võimalik, et raiet vältida tahtev naaber ostab selle metsaosa ära. Parem oleks muidugi, kui maale suvemaja soetaja kohe ostab juurde ka metsaala.

Riigimetsa puhul võiks kaaluda võimalust kogukondadele oluliste riigimetsade loovutamist/müümist valla omandisse. Samuti võiks arutleda ühismetsade loomise teemal.

Timberg lisab, et kui lageraie vastu olija ostab metsaosa selleks, et seal mitte midagi teha, pole see lahendus, kuna mets ei ole konserv, mille saaks “seisma panna”.

Mustjõelaste ettepanekut toetab aga Tallinna Metsaomanike Selts.

“Juba lagedaks raiutud alad küldes on kurb tegelikkus ja riigi maaüksjonitelt ostetud maaüksikeide piirinaabritel võivad

need pinged veel ees seista,” ütles seltsi liige Aivar Pedaspuu.

Seltsi liige Aivar Pedaspuu toetab Lälli ettepanekut ja arvab ka, et neil, kes aegu tagasi kodu rajanud, aga ka turismitaludel, võiks olla võimalus oma nn kodumets kas lepingutega kindlustada või see hoopis välja osta.

“Kõiki metsi ei pea majandama,” nendib Pedaspuu. “Vanas, kui talu rajati ja talu ümber istutati puud, siis ka mitte majandamiseks, vaid selleks, et elukeskkond oleks sõbralikum.”

Ei tea veel, mis saab

Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna juhataja Marku Lamp ei ütle veel, mis mustjõelaste ettepanekust saab.

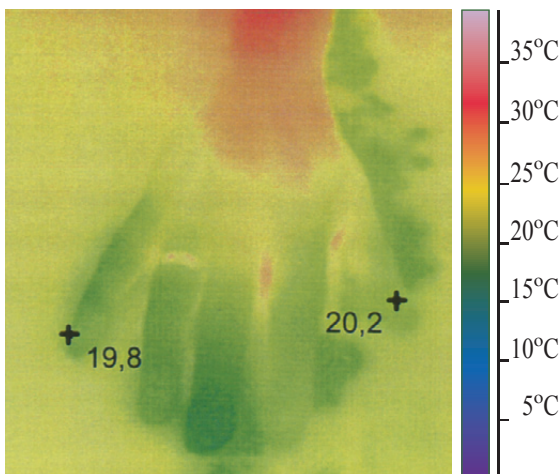
Samas märgib ta, et tegelikult on majaomanikel ka praegu võimalik oma huve kaitsta – kohaliku omavalitsuse kaudu saab keskkonnaseisundi kaitseks seada planeeringuga piiranguid lageraielangi suurusele ja raieva-nusele.

Seda saab teha asula või rajatise kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest, tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks.

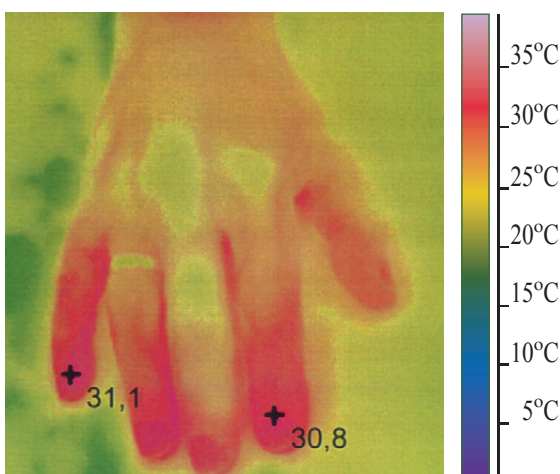
Täiendavate piirangute tegemine vajab Lambi sõnul ikkagi läbirääkimist metsaomanikega.

VIIIO AITSAM

Käed ja jalad soojaks!

Ilma *Ginkgo biloba*-ta: 10 minuti pärast tõuseb naha temperatuur 12,6°C-lt kuni 20°C-ni.

Kasutades *Ginkgo biloba*-t: 10 minuti pärast tõuseb naha temperatuur 13,8°C-lt peaaegu 30,9°C-ni.

Termogrammid ehk soojuspildid demonstreerivad vere voolu kätes enne ja pärast Bio-Biloba (*Ginkgo biloba*) tablettide kasutamist.

Uuringu käigus hoiti käsi 2 minuti jooksul 7-kraadises külmas vees ning soojuspildid tehti vahetult pärast käte võtmist külmast veest ning 10 minutit hiljem.

Sooduspakkumine kehtib hästivarustatud apteekides.

SOODUSPAKKUMISED VEEBRUARIS:

Bio-Biloba (*Ginkgo biloba*) 100 mg N60 Kuni -20%

Apteek

Käsimüügiravim.

Bio-Biloba (*Ginkgo biloba*) 60 mg N90. Bio-Biloba (*Ginkgo biloba*) 100 mg N30 ja N60. Toimeaine: hõlmikpuu lehtede standardiseeritud kuivekstrakt. Kasutamine: 1...2 tabletti päevas. Näidustus: ajutegevuse funktsionaalsete häirete (mälu ja keskendumisvõime vähenemine) korral eakatel isikutel. Täiendava ravimina jäsemete arteriaalse verevarustuse häirete (käte ja jalgade külmetamine) korral.

Bio-Biloba (*Ginkgo biloba*) 60 mg N90 Kuni -20%

EURO APTEEK

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendi infolehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekri. Müügiloa hoidja: Pharma Nord ApS, Sadelmagervej 30-32, 7100 Vejle, Taani. Ravimi täielik informatsioon Ravimiameti kodulehelt www.sam.ee ja müügiloa hoidja esindajalt Pharma Nord SIA Eesti filiaal, Uus-Sadama 21-208, 10120 Tallinn, tel. 646 1030. www.pharmanord.ee

AVALIK KIRJALIK ENAMPAKKUMINE

MAA-AMET
Estonian Land Board

Maa-amet korraldab kooskõlas riigivaraseadusega ja keskkonnaministri 28.04.2010 määrusega nr 14 „Keskkonnaministeeriumi valitsemisel oleva kinnisvara kasutamiseks andmise ja võõrandamise kord“ ning tulenevalt keskkonnaministri 17.10.2011 käskkirjaga nr 1483, 21.11.2011 käskkirjaga nr 1715, 17.02.2012 käskkirjaga nr 176, 22.08.2012 käskkirjaga nr 776, 24.09.2012 käskkirjadega nr 856, 858, 860 ja 861 langetatud riigivara müügi otsustest järgmiste riigi omandis Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate kinnisasjade müügi avalikul kirjalikul enampakkumisel pakkumiste esitamise tähtajaga teate avaldamisest kuni 6.03.2013 kella 10.30ni:

Jrk	Maa-kond	Vald/linn	Küla/alev	Aadress	Katastritunnus	Pind-ala (ha)	SO*	Alghind	Tagatis-raha
1	Harju	Keila v	Maeru k	Ruubeli	29501:010:0808	11,06	(M)	10 470.-	1 040.-
2	Harju	Keila v	Maeru k	Kressi	29501:010:0785	3,12	(M)	2 180.-	210.-
3	Harju	Keila v	Nahkjala k	Tiiva	29501:010:0776	9,66	(M)	10 620.-	1 060.-
4	Harju	Nissi v	Nurme k	Nõmme	51801:002:0206	14,3	(M)	31 460.-	3 140.-
5	Harju	Padise v	Hatu k	Jaanimetsa	56201:003:0908	19,09	(M)	37 110.-	3 710.-
6	Harju	Padise v	Hatu k	Rukki	56201:003:0874	8,12	(M)	6 490.-	640.-
7	Harju	Padise v	Hatu k	Kaera	56201:003:0873	4,54	(M)	3 630.-	360.-
8	Harju	Saku v	Tõdva k	Rohuvälja	71801:006:1141	1,75	(M)	8 750.-	870.-
9	Harju	Saku v	Üksnurme k	Valli	71801:003:0989	6,86	(M)	10 970.-	1 090.-
10	Harju	Saue v	Alliku k	Põllumaa	72701:002:2017	2,89	(M)	8 670.-	860.-
11	Harju	Saue v	Valingu k	Kokapõllu	72701:003:0426	14,05	(M)	11 240.-	1 120.-
12	Jõgeva	Jõgeva v	Palupere k	Kraaviääre	24804:001:0273	3,5	(M)	7 700.-	770.-
13	Jõgeva	Palamuse v	Kaiavere k	Janeli	57803:001:0114	3,89	(M)	7 000.-	700.-
14	Jõgeva	Palamuse v	Kaiavere k	Teeveere	57803:001:0116	1,38	(M)	3 450.-	340.-
15	Jõgeva	Palamuse v	Kudina k	Ilusa	57802:003:0298	3,34	(M)	6 350.-	630.-
16	Jõgeva	Palamuse v	Vaidavere k	Sooja	57802:003:0297	14,55	(M)	26 190.-	2 610.-
17	Jõgeva	Põltsamaa v	Võisiku k	Sirtsu	61602:002:0185	3,5	(M)	2 450.-	240.-
18	Jõgeva	Tabivere v	Kassema k	Kiilu	77302:001:0205	1,37	(M)	2 470.-	240.-
19	Jõgeva	Tabivere v	Kassema k	Maruski	77302:001:0204	2,38	(M)	3 330.-	330.-
20	Järva	Türi v	Retla k	Rohuniidu	53701:004:0103	1,75	(M)	3 500.-	350.-
21	Lääne	Lihula v	Võhma k	Looga	41103:002:0048	12,55	(M)	10 040.-	1 000.-
22	Lääne	Martna v	Ehmja k	Lepatriinu	45202:001:0246	47,78	(M)	43 000.-	4 300.-
23	Lääne	Martna v	Ehmja k	Aasa	45202:002:0258	1,43	(M)	1 140.-	110.-
24	Lääne	Martna v	Kasari k	Maipõrnika	45203:003:0156	3,73	(M)	3 730.-	370.-
25	Lääne	Martna v	Kesk küla k	Rohutirtsu	45203:003:0157	28,99	(M)	23 190.-	2 310.-
26	Lääne	Martna v	Laiküla k	Siili	45203:002:0219	1,3	(M)	2 720.-	270.-
27	Lääne	Ridala v	Ammuta k	Heina	67405:003:0293	10,06	(M)	8 040.-	800.-
28	Lääne	Ridala v	Käpla k	Puugimetsa	67405:003:0279	10,13	(M)	10 130.-	1 010.-
29	Lääne	Ridala v	Käpla k	Ussimetsa	67405:003:0278	6,11	(M)	6 720.-	670.-
30	Lääne	Ridala v	Mägari k	Muusiku	67401:002:0649	10,52	(M)	8 410.-	840.-
31	Lääne	Ridala v	Mägari k	Kulla	67401:006:0373	10,54	(M)	8 430.-	840.-
32	Lääne	Ridala v	Mägari k	Rangu	67401:002:0639	10,04	(M)	8 030.-	800.-
33	Lääne	Ridala v	Mägari k	Murgu	67401:002:0654	16,58	(M)	16 580.-	1 650.-
34	Lääne	Taevla v	Kirmäe k	Hieivälja	77601:001:0706	16,44	(M)	13 150.-	1 310.-
35	Lääne	Vormsi v	Diby k	Tagametsa	90701:003:0318	8,3	(M)	8 300.-	830.-
36	Lääne	Vormsi v	Diby k	Kivilo	90701:003:0336	4,41	(M)	6 610.-	660.-
37	Lääne	Vormsi v	Norby k	Sookraavi	90701:003:0314	1,37	(M)	1 640.-	160.-
38	Lääne	Vormsi v	Rälby k	Muiberase	90701:003:0313	5,31	(M)	5 310.-	530.-
39	Lääne	Vormsi v	Rälby k	Pearsemetsa	90701:003:0316	1,74	(M)	1 740.-	170.-
40	Lääne	Vormsi v	Rälby k	Metsaveere	90701:003:0315	1,25	(M)	2 500.-	250.-
41	Lääne	Vormsi v	Saxby k	Kivipõllu	90701:001:0477	4,69	(M)	4 690.-	460.-
42	Lääne	Vormsi v	Saxby k	Rebase	90701:001:0478	4,75	(M)	4 750.-	470.-
43	Lääne	Vormsi v	Suuremõisa k	Smenesa	90701:002:0361	16,07	(M)	16 070.-	1 600.-
44	Lääne	Vormsi v	Suuremõisa k	Beckmani	90701:002:0371	4,5	(M)	4 500.-	450.-
45	Lääne	Vormsi v	Suuremõisa k	Augusti	90701:002:0372	11,8	(M)	11 800.-	1 180.-
46	Lääne-Viru	Kadrina v	Jõetaguse k	Pihlaka	27305:003:0271	2,37	(M)	4 740.-	470.-
47	Lääne-Viru	Rakke v	Ao k	Ruubi	66001:001:0204	1,76	(M)	1 760.-	170.-
48	Lääne-Viru	Rakke v	Edru k	Rohu	66001:004:0239	3,98	(M)	3 580.-	350.-
49	Lääne-Viru	Rakke v	Emumäe k	Kurekese	66001:006:0172	7,33	(M)	7 330.-	730.-
50	Lääne-Viru	Rakke v	Kellamäe k	Kellaküinka	66001:004:0238	18,59	(M)	20 440.-	2 040.-
51	Lääne-Viru	Rakke v	Lasinurme k	Käokeele	66001:005:0376	7,71	(M)	10 790.-	1 070.-
52	Lääne-Viru	Rakke v	Lasinurme k	Rohunurme	66001:005:0377	4,41	(M)	3 520.-	350.-
53	Lääne-Viru	Rakke v	Liigvalla k	Ülase	66001:001:0202	19,57	(M)	45 010.-	4 500.-
54	Lääne-Viru	Rakke v	Mõisamaa k	Hanevitsa	66001:005:0390	25,86	(M)	25 860.-	2 580.-
55	Lääne-Viru	Rakke v	Mäiste k	Käo	66001:005:0396	16,57	(M)	18 220.-	1 820.-
56	Lääne-Viru	Rakke v	Mäiste k	Järvetaguse	66001:005:0354	7,81	(M)	7 810.-	780.-
57	Lääne-Viru	Rakke v	Nõmmküla k	Naadi	66001:004:0237	7,05	(M)	7 050.-	700.-
58	Lääne-Viru	Rakke v	Suure-Rakke k	Varese	66001:003:0155	7,91	(M)	8 700.-	870.-
59	Lääne-Viru	Tamsalu v	Võhmata k	Sinilille	78702:002:0244	17,75	(M)	17 750.-	1 770.-
60	Lääne-Viru	Vihula v	Kakuvälja k	Reservi	88702:001:0219	16,03	(M)	20 830.-	2 080.-
61	Lääne-Viru	Vihula v	Karula k	Reservi	88702:002:0225	3,56	(M)	3 560.-	350.-
62	Lääne-Viru	Vihula v	Kiva k	Puraviku	88703:002:0121	6,88	(M)	15 130.-	1 510.-
63	Lääne-Viru	Vihula v	Noonu k	Jõmmu	88702:002:0206	26,67	(M)	37 330.-	3 730.-
64	Lääne-Viru	Vihula v	Noonu k	Ruudi	88702:002:0208	25,69	(M)	35 960.-	3 590.-
65	Lääne-Viru	Vihula v	Noonu k	Varamu	88702:002:0226	25,57	(M)	25 570.-	2 550.-
66	Lääne-Viru	Viru-Nigula v	Samma k	Jänese kapsa	90202:003:0126	1,52	(M)	4 560.-	450.-
67	Lääne-Viru	Viru-Nigula v	Unukse k	Teraviku	90202:005:0288	5,26	(M)	12 090.-	1 200.-
68	Lääne-Viru	Väike-Maarja v	Avanduse k	Pajuharaka	16101:002:0154	9,27	(M)	9 270.-	920.-
69	Põlva	Valgjärve v	Maaritsa k	Palo	85601:002:0168	9,28	(M)	29 690.-	2 960.-
70	Pärnu	Vändra v	Tagassaare k	Söödi	93004:001:0287	6,43	(M)	5 140.-	510.-
71	Tartu	Alatskivi v	Nina k	Pajuvälja	12601:006:0088	7,44	(M)	22 320.-	2 230.-
72	Tartu	Haaslava v	Lange k	Õnnepalu	18501:001:1284	4,99	(M)	4 990.-	490.-
73	Viljandi	Abja v	Abja-Vanamõisa k	Linataguse	10501:002:0122	2,4596	(M)	4 910.-	490.-

* SO – sihtotstarve, (E) – elamumaa, (Ä) – ärimaa, (T) – tootmismaa, (L) – transpordimaa, (M) – maatulundusmaa, (S) – sihtotstarbete maa

Kirjalikust enampakkumisest võivad osa võtta kõik isikud, arvestades õigusaktides ettenähtud piiranguid. Enampakkumisel osaleja on kohustatud tutvuma müügiobjekti infoga Maa-ameti kodulehel ja hiljemalt enne lepingu sõlmimist kinnisasja looduses üle vaatama. Enampakkumisel ostuõiguse saanud isik (ostja) kohustub müügiobjekti ostma sellises seisundis nagu see on müüglepingu toetamise hetkel. Müüja ei vastuta selliste varjatud puuduste ilmnemise eest, millest müüja ei ole lepingu sõlmimise ajal teadlik.

Ostja võib riigivara omandada, kui seadus ei sätesta vara omandamisel kitsendusi. Põllumajandus- ja metsamaad sisaldava kinnisasja saab osta vastavalt kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse (KAOKS) §-s 4 sätestatud tingimustele. KAOKS § 4 lõikes 6 ja §-s 5 sätestatud juhul peab ostja vastava maavænema loa esitama notarile enne müüglepingu sõlmimist.

Tagatistrahha tasuda iga müügiobjekti kohta eraldi maksena avalduse esitamise tähtajaks Rahandusministeeriumi arveldusarvele SEB 10220034796011 (IBAN - EE 89 1010 2200 3479 6011), Swedbank 221023778606 (IBAN - EE 93 2200 2210 2377 8606), Nordea Bank 17001577198 (IBAN - EE 70 1700 0170 0157 7198) või Danske Bank 333416110002 (IBAN - EE40 3300 3334 1611 0002) viitenumber 3100057031, selgituseks müügiobjekti nimetus ja katastritunnus. Tagatistrahha tasumisel teise isiku eest, märkida selgituses pakkuja nimi. Tagatistrahha arvestatakse võitjal ostusumma sisse, teistele osavõtjatele tagastatakse kontole, millelt ülekanne tehti. Kui võitja ei sõlmi lepingut, siis tagatistrahha ei tagastata.

Kirjalik pakkumine peab sisaldama

1) avaldus (avalduse vorm kättesaadav Maa-ameti koduleheküljel), milles on märgitud:

- pakkuja nimi, isiku- või registrikood, elu- või asukoht ning kontakttelefon;

- müügiobjekti nimetus ja katastritunnus;

- numbrite ja sõnadega kirjutatud ilma senditeta pakkumissumma, mis ei tohi olla alla alghinna. Juhul, kui numbrite ja sõnadega kirjutatud summa ei lange kokku, loetakse kehtivaks sõnadega kirjutatud summa;

- nõustumine enampakkumises osalemiseks ja müüdava vara ostmiseks enampakkumise teates kehtestatud tingimustel;

- pakkumise tegemise kuupäev; pakkumise esitaja allkiri.

Kui tagatistrahha makstakse ülekandega välisriigi pangast või sularahas pankas, siis märkida pank ja arveldusarve number, kuhu mittevõitmise korral tagastada tagatistrahha.

2) tagatistrahha tasumise maksekorralduse koopია, millel on näha õiged pangarekvisiidid (makse saaja, arve number ja viitenumber) ja selgituses märgitud müügiobjekti nimetus ja/või katastritunnus ning pakkuja nimi (kui tasutakse teise isiku eest).

3) isiku esindamise puhul esindaja volitust tõendav dokument (juriidilisel isikul vaid juhul, kui esindaja ei ole kantud B-kaardile).

Kui mõni eeltoodud dokumentidest jäetakse esitamata või esitatakse puudustega, siis pakkumist arvesse ei võeta!

Pakkumised esitada kirjalikult, iga müügiobjekt eraldi suletud ümbris Maa-ametisse, 6.03.2013 hiljemalt kella 10:30-ks aadressil Akadeemia 4 Tartu 51003, allkirja vastu käest kätte või saata kullerpostiga.

Ümbrikule märkida: pakkuja kontaktandmed; objekti nimetus ja katastritunnus, mille kohta pakkumine esitatakse ning hoiatusmärged „Mitte avada enne 6.03.2013 enampakkumist“

Kirjalike pakkumiste avamine toimub 6.03.2013 kell 11:00 Tartus Akadeemia 4 I korruse saalis. Pakkumiste avamine on avalik.

Enampakkumisel osalejad on oma pakkumisega seotud alates pakkumiste avamisest kuni enampakkumise tulemuste kinnitamiseni. Isik või isikud, kelle kasuks enampakkumise tulemused kinnitatakse, on oma pakkumisega seotud kuni lepingu sõlmimiseni. Ostmises õigustatud isik kinnitatakse keskkonnaministri käskkirjaga, arvestades looduskaitseaduse § 20¹, riigivaraseaduse § 66 lõigetes 6 ja 7 ning riigivaraseaduse § 105 lõikes 2 nimetatud isikute õigusi.

Looduskaitseaduse § 20¹ ja 20² kohaselt võib enampakkumise võitnud isik taotleda omandatava kinnisasja maksumuse tasaarvestamist temale kuuluva kaitsvatat loodusobjekti sisaldava kinnisasja maksumusega. Tasaarvestamise taotlus tuleb esitada Keskkonnaministeeriumile kirjalikult viie tööpäeva jooksul enampakkumise tulemuste teatavaks tegemisest (enampakkumise protokoli kätte saamisest) arvates. Kui enampakkumise võitnud isik esitab tähtaegselt taotluse omandatava kinnisasja maksumuse tasaarvestamiseks, ei kohaldu lepingu sõlmimise ja ostuhinna tasumise üldtähajad.

Riigivaraseaduse § 66 lõige 6 kohaselt maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja müümisel, mis sisaldab metsamaa kõlvikut, on eelisõigus müüdava kinnisasjaga piirneva maatulundusmaa sihtotstarbega metsamaa kõlvikut sisaldava kinnisasja omanikul. Kui eelisõigust soovivad kasutada mitu piirneva kinnisasja omanikku, eelistatakse kinnisasja omanikku, kellele kuuluv kinnistul on võõrandatava kinnisasjaga pikem ühine metsapiir.

Riigivaraseaduse § 66 lõige 7 kohaselt maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja müümisel, mis sisaldab haritava maa või loodusliku rohumaa kõlvikut, on eelisõigus müüdavat kinnisasja õiguslikul alusel kasutataval isikul. Kui õigustatud isikuid on mitu, eelistatakse isikut, kellele kuulub kasutusõigus hõlmab võõrandatavat kinnisasja suuremas ulatuses

Riigivaraseaduse § 105 lõike 2 järgi, kui riik müüb haritava maa või loodusliku rohumaa kõlvikut sisaldava maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja, mis ei ole eelnevalt olnud riigivaraseaduse alusel kasutamiseks antud, on selle omandamise eelisõigus isikul, kes kasutas võõrandatavast kinnisasjast enam kui poolt maa ajutise kasutamise lepingu alusel selle maa riigi omandisse jätmiseni. Taotlusele tuleb lisada maa ajutise kasutamise lepingu koopia ja olemasolu korral kasutusala asendiplaan.

Kui riigi poolt müüdava maatulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja suhtes soovivad oma eelisõigust samaaegselt kasutada nii piirneva kinnisasja omanik kui õiguslikul alusel kasutaja (sh enam kui poolt müüdavast maast ajutise kasutuse lepingu alusel kasutanud isik), siis eelistatakse maad õiguslikul alusel kasutatavat isikut.

Kõiki eelnimetatud eelisõigusi on isikulatel võimalik kasutada vaid juhul, kui õigustatud isik osaleb ise enampakkumisel, kuid ei osutu võitjaks, kuid soovib kinnisasja siiski osta enampakkumisel kujunenud hinnaga. Eelisõiguse kasutamiseks tuleb õigustatud isikul enampakkumise tulemuste teatavaks tegemisest arvates viie tööpäeva jooksul kinnitada kirjalikult Maa-ametile, et ta soovib kasutada seda õigust.

Looduskaitseaduse § 20¹ lõike 6 kohaselt ei kohaldata piirneva kinnisasja omaniku eelisõigust, kui riigile kuuluva kinnisasja enampakkumise võitnud kaitsvatat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omanik esitab Keskkonnaministeeriumile kirjalikult viie tööpäeva jooksul enampakkumise tulemuste teatavaks tegemisest arvates tasaarvestamise taotluse.

Notariaalne müügleping ja asjaõiguspõhine tuleb ostjal sõlmida 6 nädala jooksul tulemuste kinnitamisest. Hiljemalt notariaalselt asjaõiguspõhine sõlmimise hetkeks peab olema kogu ostusumma laekunud müüja poolt näidatud arveldusarvele või esitatud lepingu täitmise tagatist ning ostja peab olema veendunud, et kinnisasi vastab tema ootustele. Notaritasu ja riigilõivu tasub ostja. Kui enampakkumise võitnud äriühingul on tulenevalt äriseadustikust vajalik nõukogu nõusolek tehingu tegemiseks, tuleb see esitada notariaalsel müüglepingu sõlmimisel.

Täpsemat informatsiooni müüdavate kinnisasjade, enampakkumise läbiviimise ja müütingimuste kohta saab Maa-ameti kodulehelt interneti aadressil www.maaamet.ee rubriigis "RIIGIMAA MÜÜK". Infot ehitusõiguste ja planeerimisvõimaluste kohta saab kohaliku omavalitsuse käest. Täiendavate küsimuste korral helistada telefonidel 665 0782, 665 0781, 665 0749, 675 0126.

Õpilased

Õpilaste arvu kiire vähenemine mõisakoolides sunnib omavalitsusi pingsalt nuputama, kuidas neid väärikaid ja suuri hooneid ülal pidada.

Suursuguses ja avaras Kärstna mõisahoones Viljandimaal Tarvastu vallas kuuleb laste kilkeid aina vähem.

Sealses koolis õpib kõigest 14 last – seitse poissi ja seitse tüdrukut. Nii väike pole ses mõisa peahoones, kus lapsi haritud 1924. aastast saadik, koolipere veel kunagi olnud.

“Väike kool on hea, rahulik õppida, suuremasse me küll ei taha,” hõikavad klassiõed Annabel Kõva

kaovad tasapisi häärbereist

RAIVO TASSO

RAHASTUS

Mõisakoolide programmid

- Euroopa Majanduspiirkonna mõisakoolide programmist ehk nn Norra riigi abi (I periood 2004–2008) kaudu said toetust 10 kooli: Kilti, Koigi, Lahmuse, Laupa, Olustvere, Puurmani, Rogosi, Suure-Kõpu, Vasta ja Väätša. Toetussumma kokku 8,23 mln eurot.
- Tänavu avaneb uus periood (2009–2014), 4,51 mln eurot.
- Programmi “Mõisakoolid 2012–2016” rahastatakse riigieelarvest. Tänavu eraldatakse 137 999 eurot.

Allikas: mõisakoolide ühendus, kultuuriministeerium

Kärstna mõisakooli lapsed (vasakult) Tein Kaurov (4. kl), Kristjan Hanni (2. kl), Annabel Kõva (5. kl), Reila Sõrmus (4. kl), Ander Luik (6. kl), Raneli Sõrmus (5. kl), Jene Kaurov (6. kl) ja Devin Mirka (5. kl).

Detsembrist alates toimub ühes senises klassiruumis aga perearsti vastuvõtt, korra nädalas kolm tundi.

Läinud sügisest on koolimajas antud külarahva käsutusse mitu ruumi, kus nad saavad käia laulmas, tantsimas või võimlemas. Reedeõhtuti koguneb käsitööring.

“Tegelikult on küla juba kolunud meie majja, kujuneme vist külakeskuseks,” arutleb Roht, kes peab asjade käiku samas paramatuks ja üsna loogiliseks.

Kaua püsib kool? Direktori sõnul on nad muretsenud selle üle vähemalt oma tosin aastat, mil lapsi hakkas järsult vähemaks jääma. “Oleme elanud õppeaasta korraga, sest selle keskel ei tehta kooliga midagi.”

Tarvastu vallavanem Alar Karu mõonab, et mõisahoones asuva kooliga on neil ikka päris suured mured. Samasugused nagu teisegi vallas töötava mõisakooliga Suislepas, kus on kuue klassi peale jäänud 14 last. Lastest tühi on kolmas klass.

Suislepa mõisagi on toodud lasteaid ja raamatukogu.

Õpilaskoha tegevuskulu on tänava mõlemas koolis üle 200 euro kuus, vald maksab kummalgi peale vähemalt paarkümendit tuhat eurot. “Mõisatega kaasneb suurem maa-ala, pargid ja alleed, mille hooldamine teeb nende pidamise tavakoolist kulukamaks,” räägib Karu.

Tarvastus on arutatud, et kõik lapsed võiksid käia vallakeskuses Mustlas asuvas gümnaasiumis. Seni on püütud aga väikseid koole alles hoida ja koos nendega ka ajaloolisi mõisahooned. Pigem on loobutud külas mõnest väiksemast hoonest, et nende arvelt leiaks lastest tühjenev mõisahooned kasutust.

Kui Kärstna külla elu ikka alles jääb, võiks mõisa külakeskus tulla. Praeguseks on kooli püsimine piiri peal. “Oleme volikogus ja kooli arengukavas kokku leppinud, et koolis peab olema vähemalt 12 last,” kinnitab vallajuht.

Kui Kärstnas mahuvad pildi tegemiseks kõik õpilased mõisasaali sohva ja paari tugitooli peale, siis Lääne-Virumaal Väike-Maarja valla Kilti mõisas õpivad lapsed õnneks veel mitte.

Ent 30 aastaga on sealgi õpilaste arv üle kahe korra kukkunud, nüüdseks 56-le. Kuus ruumi mõisahoonest on kümme-kond aastat lasteaias käes olnud.

Kilti koolis pole pääsetud liitklassidest, klassikomplekte on üheksa klassi peale kuus. Kuigi õpetajaid on palgalehel 16, on õpetajakohti seitse ja täiskohaga õpetajaid praegu neli.

“Meil on lausa loss, pinda ja õhku on laste kohta palju. Samas, ega vabu ruume palju ei olegi, meil on kabinetsüsteem,” selgitab Kilti põhikooli direktor Merje Leemets.

Ent maja ülalpidamiskulud üha kasvavad. Ainuüksi elekter kallines tänava 30%. Nii on arutatud isegi maja ühe tiiva kinnipanekut, selle kütmata jätmist. Aga on leitud, et see pole otstarbekas.

Mõisatega kaasneb suurem territoorium, pargid ja alleed, mille hooldamine teeb nende ülalpidamise tavakoolist kulukamaks.

Alar Karu

“Siis poleks mõtet ka hiljutisel suurejoonelisel restaureerimisel, kütmata majaosa läheks hukka,” selgitab koolijuht.

Nimelt sai Kilti kool uue kuue. Seda tänu Euroopa majanduspiirkonna finantsmehhanismi eelmise perioodi (2004–2008) mõisakoolide programmist saadud toetusele, mida asjaosalised isekesks ka Norra riigi abiks kutsuvad.

Kilti sai mõisahooned renoveerimiseks ja ruumide remondiks toona toetust 18 miljonit EEKi (1,16 miljonit eurot), valla omaosalus oli 3,2 miljonit EEKi (ligi 200 000 eurot).

“Sellesama Norra abi reeglites on kirjas, et meil peab püsima kool majas vähemalt kümme aastat,” on direktor Leemets ühtaegu õnnelik nii ilusaks saanud koolimaja kui ka selle üle, et

kooli kohal pole niipeagi sulgemishirmu.

Väike-Maarja vallavanema Indrek Kesküla sõnul on mõisakool omavalitsusele ühtaegu nii õnn kui õnnetus. “Ise kaldun õnne suunas, ülalpidamiskulud on küll suuremad ja muinsuskaitseks piirangud veel lisaks, aga igale vallale on kordatehtud mõis ikkagi visiitkaardiks.”

Väikseimas neli last

Ühtekokku said Norra abiga (kokku 8,2 miljonit eurot) tuge kümme mõisakooli.

Teiste hulgas sai veidi üle 0,5 miljoni euro toetust ka praegune väikseim, Haanja vallas Rogosi mõisas tegutsev Ruusmäe kool. Tegelikult Ruusmäel oma kooli enam polegi, on Haanja kooli Ruusmäe õppehoone. Viie aasta eest jäi sinna kuus klassi, kahe aasta eest vaid kolm algklassi.

“Ruusmäel õpib kolme klassi peale kokku neli last, õigemini kahe klassi peale, sest esimeses lapsi ei ole,” võtab Haanja kooli direktor Urmas Veeroja hetkeiseu kokku.

Haanja vallavanema Juri Gotmansi sõnul peavad ka nemad Norra abi tingimuste kohaselt vähemalt 2019. aastani Rogosi mõisas kooli töös hoidma.

Ega kool seal palju ruume kasutagi, vaid üht klassi- ja üht arvutiruumi. Ülejäänu on hõivanud lasteaid, raamatukogu, rahvamaja. Kolmandik mõisast on ühe ettevõtja käsutuses, kes pakub majutus- ja toitlustusteenust. Rogosi mõisa tulevikku näebki vallavanem küla- ja ettevõtluskeskuse. Ja kuniks lapsi, ka algkoolina.

Õnne võib aga nautida Albu mõisakool Järvamaal, kus terve mõis on üksnes kooli ja 78 õpilase päralt. Kui Albu põhikoolis ongi üks liitklass (1. + 4. klass), siis valla noorsootöö- ja haridusspetsialisti Egle Tiitsmaa sõnul peaks sügisest seegi kaduma, sest lapsi tuleb juurde.

“Me ei kujuta küll ette, et mõni teine asutus veel mõisan toimetaks, kool on ikkagi see kõige õigem,” arutleb Tiitsmaa.

Kooliga võimalus teenida

Mõisahoones asub ka Kõpu põhikool Viljandimaal, seda ülal pidava Kõpu valla juht Tõnu Kiviloo on ka MTÜ Eesti Mõisakoolide Ühenduse esimees.

Kõpus on õpilasi 57, mõisasse üürilis pole võetud. “Mõisakool on omaette väärtus, küla keskus, ning selle pealt võib ka ürituste ja vastuvõttudega ühteist teenida,” leiab Kiviloo.

Nii saab maja ülalpidamiskulusid natukegi katta, teisalt on õpetajatel ja õpilastelgi võimalus väikestviisi lisa teenida. Aktiivsemates mõisakoolides kasutatakse seda päris agaralt.

Kiviloo tunnistab, et tavalist koolikarpi on mõisakoolist alati lihtsam ja küllap ka odavam ülal pidada. “Aga mõisakoolide õpilastega on lihtsam koostööd teha, nende arusaamad elust on hoopis teised – ilus mõisamiljöö on neile hea jälle jättnud.”

Eestis tegutseb endistes mõisates 59 kooli. Ning raharing, mõnedel puhkudel ka lootusetusse investeerimine, läheb edasi.

6. veebruaril tutvustati Puurmani mõisakoolis Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi uue perioodi (2009–2014) mõisakoolide programmist toetuse taotlemist. Koolide korrastamiseks ja edendamiseks eraldatakse 4,51 miljonit eurot, millele lisandub taotlejate omaosalus.

REIN RAUDVERE

Uus tehnika aitab edendada Teie põllumajandusäri

Koostöös partneritega pakume Teile põllumajandusmasinaid –
alates traktori lisaseadmetest kuni kombainideni –
tavalisest soodsama hinna, liisingu ja kindlustusega.

Tutvuge tehnika ja tingimustega aadressil www.seb.ee/agri.

Kui olete pakumisest huvitatud, võtke palun meiega ühendust
telefonil 665 5100 või aadressil info@seb.ee.

Liisingut pakub AS SEB Liising. Enne lepingu sõlmimist tutvuge liisingutingimustega aadressil
www.seb.ee/liising, konsultatsiooni saate SEB kontorist.
Kindlustust pakub RSA Kindlustus. RSA on Codan Forsikring A/S-i Eesti filiaal.
Kindlustustingimustega tutvuge aadressil www.rsa.ee.

RSA

SEB

Maalehe suusaviirus

“Austatud Maalehe toimetusi!” algas kiri, mis saadeti pärast II Tartu teatemaraton lõppu. “Te vist isegi ei kahtlusta, kui ohtlikku viirust levitate.”

Kuigi juttu tehti viirusest, oli terve kiri kui üks suur rõõmupurse.

“Gripiviirus on selle kõrval tühine, sest gripi vastu on vaktsiine ja see on mööduv,” väitsid Valga segakoori Rõõm võistkonna nimel Tiina Tättar ja Rainis Uiibo. “Teie levitavat viirus on aga äärmiselt nakkav, kiiresti levib ja igipõlise kestvusega.”

Jutt käib Tartu teatemaratonist, kus Rõõm plaanib järgmisel aastal mitme võistkonnaga osaleda. Igatahes võistlusjärgses proovis sellest juttu tehti.

“Kõige imelikum on veel, et vaatamata nakkusele oleme teile väga tänulikud sellel võrratult üritusel osalemise võimaldamise eest!” jätkus kiri. “Saime hulgaliselt mitmesuguseid emotsioone, vaheldusrikast talveilma ja sportlikku pingutust nautida.”

Kiip rikkus peo

Maalehe toel võistelnud teisel võistkonnal EnJaErMa nii hästi ei läinud. Neid finišiprotokollist ei leia. Lisaks tuleb kiibi kaotamise eest ilmselt ka trahvi maksta.

“Nimelt suutsime Kuutse teevahetuse ajal suure sagimise käigus kaotada oma tillukese valge ajavõtukiibi,” selgitas Martin Talvik. “Alles Palus märkasi me, et meie võistlejal on jala ümber ainult punane takjapael.”

Võistlus siiski lõpetati, seda meeskonna nr 66 järel.

“Seega tuleks meie ajaks 4:40.35 pluss kuni 1 minut, mis oleks iseenesest kiirem kui võist-

konnal Peaministri Tagatuba, nii et algul välja öeldud eesmärk sai täidetud, olgugi et seda pole võimalik ametlikult tõestada.”

Natuke negatiivset veel: teevahetuslalades valitses paras segadus, seda eriti alguses, kui tulid meeskonnad, kes olid võistlemas esimeste kohtade pärast.

“Sõideti üle konkurentide suuskade ning oli ka kukkumisi,” kirjeldas Talvik. “Aga mida harrastajalikumaks muutusid osalejate ajad, seda sõbralikumaks muutus ka õhkkond teevahetuslalades.”

Kui kiibi kaotamine, keerulised ilmastikuolud ja võidu peale sõitjate rabelemine välja jätta, olid EnJaErMa muljed vägevad. “See oli suurepärane kogemus ning kindlasti väärt kordamist,” hindas Talvik. “Väga armas oli ka Maalehe mütside all sõitvate meeskondade kokkuvõtted. Stardis sai teistele edu soovitud ning rajal teineteist tagant utsitatud.”

Lisaks Rõõmule (koht 132) ja EnJaErMa-le (kiip) olid Maalehe algatusel rajal Otepäält pärit Kasepakk (48.) ning Palupera Külade võistkond, kes n-ö omadest parimana saavutas 41. koha.

Grüne Fee, kus tegi kaasa ka aasta põllumees 2012 Raivo Külasepp, tuli üle lõpujoone 99na.

Viisakalt viimaste hulgas

Maalehe enda võistkond lõpetas 145. kohal. Vaeva, mis selleks näha tuli, kirjeldas ankrunaine Astrid Lepik nii:

“Minu rajaleminemise hetkeks oli lumesadu juba nii tugev, et nullis hommikuse lustilise libisemise,” kõneles ta. “Pidamisega oli endiselt kehva, andis ikka korralikult tagasi. No kaua sa ikka käte jõul liigud, eriti kui käed on nõrgapoolsed...”

Maalehe õnnelik esindus: vasakult Astrid Lepik (Aialeht.ee), Ingmar Muusikus (looduskül), Jana Rand (Targu Talita) ja Algis Sepp (ajakirjaniku vend).

Aasta põllumees Raivo Külasepp, võistkond Grüne Fee.

Inglismaad esindanud Kwasi Debrah oli rajal pea seitse tundi.

Lepiku sõnul oli ka neid, kel määrimine kümmesse läks või kes lihtsalt võimsad olid. “Reipalt soovisid nad aeglasemalt liikujaile ja hädasolijaile jõudu!”

Ankrunaine seda lõbu endale lubada ei saanud. “Tõusud olid ikka väga vaevalised. Joostes oleks ilmselt kiiremini edasi saanud. Aga suusamaraton ju!”

Ühel hetkel jõudis Lepikule järele n-ö lõõgastussõitu teinud kolmanda vahetuse mees

Ingmar Muusikus. “Ta üritas ergutada ja juhendada, mu suusatehnikat parandada. Aga kuna libisemine-pidamine ja lihasväsimus töötasid mulle vastu, polnud sestki enam palju abi.”

Samas, nagu suusagripile kohane, põdes ka Astrid Lepik seda õnneliku näoga.

Tulemused www.tartumaraton.ee/maraton/arTeade.html.

SULEV OLL

Igaüks oma eesmärgi suunas: ühel päeval peeti nii teatemaraton, avatud raja sõit, poolmaraton, 16 kilomeetri sõit kui ka naistesõit.

Talvised lood immuunsusest

Citrosept Organic

“Meie koduapteeki tekkis Citrosept juba aastaid tagasi. Mina ja mu 14-aastane poeg võtame Citrosepti 15 tilka kolm korda päevas klaasi veega. Septembris soovitas arst hakata andma ka nooremale, 4-aastasele pojale organismi tugevdamiseks iga päev 5 tilka Citrosepti, alates sellest on laps püsinud terve nagu purikas!”

Ave S.

Citrosepti pudel sisaldab bioflavonoidide re-kordannust – 800 mg 100 ml ekstrakti kohta – mis on apteekides pakutavatest ekstraktidest kõige suurema bioflavonoidide sisaldusega.

Looduses esinevad bioflavonoidid taimede seemnetes, kaitstes neid mikroorganismide kahjuliku toime eest. Sama teevad nad inimese organismis, tugevdades seeläbi immuunsust.

“Neljandal raseduskuul tundsin äkki, et ligi hiilib nohu. Loomulikult hakkasin muretsema lapse tervise pärast. Apteeki minnes soovisin parimat looduslikku vahendit immuunsuse tugevdamiseks. Apteeker soovitas Citrosepti ja nohu mulle külge ei hakanudki!”

Helle

Nüüdsest on Citrosept uues rohelises pakendis, ning nimetusele on lisandunud sõna «Organic». Citrosept Organicu tootmisel kasutatakse biogreipfruute, mis on kasvatatud sertifitseeritud kasvatustes, kus ei kasutata põllumajanduskemikaale – nitraate, pestitsiide ja herbitsiide. Seetõttu on see ohutu kõigile, sealhulgas rasedatele ja lastele. Citrosept Organicus on säilinud Citrosepti efektiivsus aga vähendatud on mõru maitset. Uut Citrosept Organicut võib lisada isegi vette ning juua ilma mõru maitset tundmata.

“Tütar oli just põdenud bronhiiti ja ma otsisin vahendit, mis tema immuunsüsteemi toetaks. Minu nõudmised on kõrged. Meie pere järgib tervislikku eluviisi, ning isegi tavalised vitamiinid peavad olema ilma konservantide, värvainete ja sünteetikata...Ma olen üks nendest, kes alati uurib koostist ja norivalt hindab, kas toode vastab minu nõudmistele. Citrosept Organicu kohta võin öelda, et meie karmidele kriteeriumitele see vastab».

Ingrid

Kui Teil on soov rääkida oma kogemustest Citroseptiga, kirjutage meile kbmpharma@kbmpharma.eu või aadressile KBM Pharma, Tähtvere 4, Tartu 51007. Huvitavamate lugude autorid saavad kingituseks Citrosept Organic 50 ml pudeli.

Võtke 15 tilka Citrosept Organicut 3 korda päevas ning greipfruutide jõud on ka sel talvel teie teenistuses!

Nautige talve koos Citrosept Organicuga!

Küsi Citrosept Organicut apteekidest üle Eesti. Täiendav info: www.citrosept.net

TOOMAS
PAUL

teoloog

Kas üksikinimene saab jääda ausaks, kui ühiskond on üles ehitatud valele?

Mäletan, missuguseid tundeid tekitas 1974. aastal Samizdati levitatud Aleksandr Solženitsõni manifest "Elagem ilma valeta!".

Maailm oli mustvalge, valik selge: "Kui inimesed tõmbuvad valest eemale, lakkab vale lihtsalt olemast. Ta sarnaneb nakkusega, mis saab eksisteerida ainult inimeste seas. /.../ Tunnetanud, kus on vale piir (igauks näeb seda esialgu erinevalt), tuleb sellest gangreenipiirkonnast eemale taganeda. Pole tarvis ideoloogia surnud luid ja soomuseid kokku kleepida, pole tarvis mädanenud räbalaid – ja me imestame, kui kiiresti ja abitult vale maha pu-deneb, ning see, mis peab olema alasti, ilmnebki maailmale oma alastiolekus."

Nõnda sündiski. Kaksteist aastat hiljem algas glasnost. Ja absurdi impeerium vajus vaikselt kokku.

Ühiskond on silmakirjalik

Tõde tõuseb, vale vajub. Nii usuti. Kummategi, kui silmitseda vaba maailma ajakirjandust, ei jää sugugi muljet, nagu oleks valetamine võidetud. Vastupidi. Pidevalt paljastatakse eliidi võltsinguid ja vassimist. Vahelejäätanu peab keerutama ja salgama. Üks rattur teise järel sunnitakse üles tunnistama dopingu kasutamist ja saab petetud fännide käest koosa. Jne. Meedia ei saa kurta skandaalse materjali nap-puse pärast.

Sportlane peab kasutama kõiki võimalusi, et võita. Soome dokumentalist Arto Halonen, kelle film "Sinivalkoinen valhe" põrmustab müüdi dopinguvast Soome suusatamisest, ütleb ERRi videointervjuus, et ta ei usu, et tippvõistlustel korduvalt esikolmikusse jõudvad sportlased oma saavutusteni dopinguta jõuavad. "Kogu meie ühiskond, selle struktuur peidab endas valet. Meil on korrumpeerunud ja kahepalgeline ühiskond, mis põhineb sellel, et osadest asjadest kõigile ei räägita. Sport ainult peegeldab seda väga konkreetselt."

Kui miski on tunnustatud keelatuks, siis on üleastumine kuritegu. Tuleb vankumatult joonduda juhustest, mis antud hetkel kehtivad. Pool sajandit tagasi ei tuntud dopingut, siis diskvalifitseeriti iga sportlane, kes tabati tasu saamast (v.a NSV Liidu ja SDV elukutselised).

Praegu – Hiina klubi Guangzhou maksis Dario Concale 2010. aastal 26,5 miljonit eurot. Kusjuures Conca pole kunagi oma kodumaa Argentina koondisse pääsenud. Ühiskond on kõikjal silmakirjalik, see on sulatõsi. Mis tahes seadused ja õigused, ka inimõigused on suvalised.

Eriti segane on seksimisega seotud, seal loksud lubatu ja lubamatu inimpõlve jooksul ühest servast teise. Kord on omasoo-

AUS VALE TE AUSUS

iharus loomuvastane, siis jälle kaitse all. Briti praegused seadused sätestavad: kui kaks naist elavad partnerlussuhtes, saab teisest sünnitunnistusel automaatselt lapse teine vanem.

Ega siis tegu ole mingi vallas-lapsega, ta on sündinud normaalsesse perekonda, kus ta ema on lihtsalt naissoost. Väga aumehe-lik käitumine lesbipaari suhtes. Kas selline võltsing on aga aus lapse suhtes?

Kogu elusloodusele on oma ne mimikri. Olevusvõitlus. *Homo sapiens*'i, targa inimese puhul li-sandub instinktiivsele olude ja väljakutsetega kohanemisele teadlik.

Eesmärk ja abinõud

Koolisüsteem panustab mul-jepõhisele kasvatusel, nii õpi-lased, klassid kui ka koolid on pandud hea maine nimel oma-vahel konkureerima. Edetabelid ja eliitkoolid. Või siis tööinterv-juud. Korraldatakse koolitusi, kuidas kirjutada CVD, instruee-ritakse, kuidas toolile istuda, mis

värvi lipsu kanda, kuidas mõjuda kohusetundliku, lojaalse ja suht-lusaltl isiksusena.

Poliitik otse peab oma rah-vast lohutama ja soovunelma-te täitmist tootama. Diplomaat peab võõraid ja vaenlasi hoia-tama ja hirmutama, vangerda-ma ja varjama. Aga oh häda, kui keegi selle töö välja ütleb! Inime-sed, kes armastavad vorsti ja aus-tavad seadust, ei tohi teada, kui-das neid tehakse.

Tuletagem meelde, milline kirgede torm vallandus, kui kaitseminister Jaak Aaviksoo rahuli-kult ja kainelt ühes ajakirja Dip-lomaatia artiklis selgitas riigikaitse rusikareegleid: "Olen kaugel sellest, et kutsuda teid üles kasutama tõde – ning mitte ainult tõde, vaid ka vale ja pettust –, selleks, et ennast määratleda. Kuid päris kindlasti ei tohi ennast las-ta peibutada ettekujutusest, et ai-nult tõe mõõgaga on võimalik ta-gada enda kestmine."

Rootsi kaitseväge juhataja kindral Sverker Göranson tea-tas möödunud aasta detsembri lõpus, et Rootsi võimekus kaitse-

ta end sõjalise rünnaku vastu on nii kesine, et vastu suudetaks pi-dada maksimaalselt nädal aega. Loomulikult järgnes süüdistus riigisaladuse reetmises. Soomla-sed ruttasid omadele kinnitama, et nemad küll jaksavad üksinda-gi kauem.

Sarnane oli ka eestlaste reakt-sioon, kui riigikogulase Yana Toomi suust lipsas lause, et ees-ti keel ja rahvas on väljasuremi-se ohus: riigis, kus elanike arv on võrreldav Moskva ühe linnaosa elanikega – 1 294 000 inimest –, on sündimus viimastel aastatel langenud 12 000 lapsele aastas. Igal aastal lahkub riigist umbes 5000 inimest ja rahvastik vana-neb kontrollimatult.

Mis teha, kui laiemasse kon-tekti asetatud Vabadussõjast jääb järele lokaalne konflikt Esi-mesest maailmasõjast välja kas-vanud Vene kodusõjas.

Kus on ausa vale ja vale ausu-se piirid? Ometigi kinnitatakse, ja mõni vist ka usub: kõik katsed teada saada tõde on head (ÄP, 30.01.2013). Nii et õilis eesmärk pühendab abinõu? Mida kõi-ke Wikileksi ja Julian Assange'i teabevarguste õigustamiseks ei ole välja mõeldud!

Rahvatarkus ütleb, et vael on lühikesed jalad. Aga mis sest, et lühikesed – kiired autod ja head advokaadid ajavad asja ära. Kü-laühiskonna reeglid ei kehti postindustriaalses liikumisvaba-

Inimesed, kes armastavad vorsti ja austavad seadust, ei tohi teada, kuidas neid tehakse.

duses, multiidentiteedis ja ano-nüümsuses.

Aga teadus? Teadusliku Euroopas on eestlased kõige sini-silmsemad. Eurobaromeetri uu-ringus nõustus väitega, et "tea-dus ja tehnoloogia parandavad tulevaste põlvkondade elukvali-teeti" 92 protsenti eestlastest, mis on Euroopa kõrgeim tule-mus. Euroopa keskmine näita-ja oli 77 protsenti, madalaimad tulemused said Šveits (55%) ja Austria (62%).

Teaduses taotletakse väära-matut ja viimset tõde, teaduse te-gemisel ei saa fakte väanata! Pa-raku, "teadmine" on inimõis-tuse konstruktiivse tegevuse tu-lemus: mõistus ei omanda pas-siivselt teadmisi, vaid konstruee-rib neid.

Ka teaduses on edumaa bluffi-jal. Näiteks. Bostonis asuva Har-vardi meditsiinikooli geneetika-professor George Church tea-tas tänavu jaanuari keskpaigas, et on valmis kloonima neander-tallase. Vaja on ainult leida nai-ne, kes nõustuks olema surro-

gaatema. Tema usub, et see ai-taks parandada mandunud inimi-tõu DNAd, nii et kõik(!) elaksid 120aastaseks.

Lootusest üksi ei piisa

Kes seda globaalset vanurite väge ülal peab? Sellised mured opti-mistlikke teaduse kõikvõimsu-sesse uskujaid küll ei morjenda. Ligi neljandik Jaapani 128 mil-jonist elanikust on üle 60 aasta vanad. Järgmise poolsajandiga peaks see arv 40 protsendini kas-vama. Jaapani rahandusminister Taro Aso ütles paar nädalat taga-si, et eakatel inimestel tuleks las-ta kiiresti ära surra, selle asemel et kulutada valitsuse raha nende arstiaibile elu lõpus.

Kumb neist on avarapilgu-li-sem ja ausam, kas geeniteadla-ne George Church või poliitik Taro Aso, kes oma siiruse tõttu võib kaotada kümneid miljoneid hääli?

Maavalitseja Pontius Pilatus nõudis kord kohtualuselt, keda süüdistati pretendeerimises ku-ningatroonile: "Mis on tõde?" Me ei tea, kas Jeesus vastas, ja kui, siis mida. See vaikimine on kõnekas.

Kas saaks ilma valeta elada? Lootust on. Kuigi – tuleb meelde ühe vähihaige küsimus tohtrile: "Kas mul on lootust?" Vastus oli jube aus: "Lootust on! Aga šans-se ei ole..."

Eesti võiks suunanäitaja olla kogu Euroopale

Selle asemel et nõuda leegitsevate põhupallide taustal toetuste suu- rendamist, tuleks Eestil hakata otsetoetuste vähendamise eest- kõnelejaks.

Euroopa, kaasa arvatud Ees- ti põllumajandus, ei saa olla pi- kas plaanis edukas, kui selle üks tähtsamaid konkurentsieeliseid on subsiidiumid.

Eesti põllumehed ja nende esindajad sarnanevad üha roh- kem oma kolleegidega “vanas Euroopas”, kus toetuste suuren- damist või säilitamist nõutakse tihti peale äkiliste meetoditega – blokeeritakse tänavaid, tassitak- se koorem sõnnikut linna...

Ka meil on viimase aasta jook- sul, mil põllumajandustoetuste tulevik teravalt päevakorral ol- nud, saanud näha, kuidas on ot- situd teed laiemas publiku süda- messe. Küll on sõidutatud vana traktorit, peetud miitinguid, hil- juti põletati põhku, taustaks lak- kamatu nõue: Balti põllumehed tahavad suuremaid toetusi.

Poliitika pea peale

No kes ei tahaks? Kuna ELis pole ilmselt riiki, mille põllume- hed ei sooviks suuremaid toetu- si, ei pärvinud Balti “põlluma- jandusliku erikorra” vastu või- delnud eestlased just väga suurt tähelepanu. Kuigi meie motiivid olid õiglased, olime siiski vaid ühed nõudlejad paljude seas ja mingilt kõrguselt vaadates näe- vad nii eestlased kui prantsla- sed oma lippudega üsna ühesu- gused välja.

Sestap tuleb küsida, kas Eesti poliitikute, ametnike, diplomaa- tide mitte kõige edukamalt lõp- penud võitlus põllumeeste suu-

lõuna eestlane

remate subsiidiumide nimel on olnud õige strateegiline posit- sioonivalik. Tunnistas ju põllu- majandusministergi pärast ot- suse lukkuminekut, et saavuta- tud kokkulepe oli “tänastes tin- gimustes kindlasti parim või- malik lahendus”. See tähendab, et loodeti ju ikkagi sootuks ena- mat.

Nüüd, kus kokkulepped on sõlmitud (vaevalt europa- larla- ment neid olulisel määral muut- ma hakkab), on nii Eesti põllu- meestel, neid esindavatel akti- vistidel kui ka loomulikult po- liitikutel paras aeg atra seada ning mõelda, mida teha selleks, et Eesti tootja äri võimalused Eu- roopa turul ei halveneks.

Meil ei õnnestunud kõrge- ma toetuse määraga riikide hul- ka välja murda, mis tähendab, et meie põllumajanduslik toot- mine sõltub toetustest jätku- valt vähem kui mujal Euroopas. Leian, et see esmapilgul nõrku- sena paistev asjaolu tuleb pööra- ta meie peamiseks tugevuseks.

Kuna meil on otsetoetuste koha pealt kõige vähem kaota- da, peaksime olema see riik, kus hakatakse kõvahäälselt rääkima Euroopa põllumajandussubsii- diumide jõulisest reformist, toe- tuste vähendamisest, Euroo-

Kahtlemata on maaelu säilitamine väärtus, kuid nagu on suurepäraselt teada, ei ole maaelu ja põllumajandus tingimata üks ja seesama.

pa põllumajanduse efektiivsuse suurendamisest ja siseturu aren- damisest, mis praegu ilmselgelt ei tööta nii, nagu võiks.

Me oleme harjunud endast paremini rääkima, kui asi tei- nekord väärt, ent viimase aas- ta jooksul on Eesti andnud väl- ja mõnevõrra moonutatud sõnu- mi. See vana Belarussi traktor, mis Brüsselisse toimetati, ei ise- loomusta ju kaugeltki Eesti põl- lumajanduse hetkeseisu, kus aja- lehed räägivad lüpsirobotitest ja täisautomaatsetest lautadest.

Miks me peame end tegema viletsamaks, kui tegelikult ole- me? Eesti agraarpoliitiline sõ- num peaks keskenduma hoopis sellele, kuidas kogu Euroo- pa põllumajandust reformida, et see muutuks ka reaalselt kon- kurentsivõimeliseks.

Praegu on konkurents Eu- roopa põllumajanduses subsii- diumidega sisuliselt välja lülita- tud ja see ei lase siseturul mõis- tikult areneda. Põhiline konku- rents ei käi mitte tarbija, vaid nendesamade toetuste nimel, mis ei ole normaalne. Kui aga siseturul terve konkurents puu- dub, pole lootustki, et Euroopa kaubad saaksid konkurentsivõi- meliseks välisurgudel.

Põllumajanduse otsetoe- tused on muutunud Euroo- pa (põllu)majandusele raskeks kaelakiviks, millega ei lahenda- ta enam sisuliselt ühtegi kitsas- kohta. Küll väidetakse, et tänu toetustele on toiduainete hinnad lõpptarbijale mõnevõrra mada- lamad, kuid tegelikult ei vasta

see tõele. Toetuse näol maksab tarbija tootjale sisuliselt avanssi, et saak oleks koristatud ja leh- mad lüpsitud.

Maaelu tuleb edasi toetada

Teise levinud väite kohaselt hoi- takse toetustega elus Euroopa traditsiooniline väiketalupida- mine, mis vabaturul ei suudaks näiteks USA suurfarmidega hin- nakonkurentsisis püsida. Kaht- lemata on maaelu säilitamine väärtus, kuid nagu on suurepä- raselt teada, ei ole maaelu ja põl- lumajandus tingimata üks ja see- sama. Nii ei pruugi ka põlluma- jandusliku tootmise subsideeri- mine tegelikult kaasa tuua maa- elu paremat edenemist. Kõrged otsetoetused pole ka Lääne-Eu- roopas linnastumist kuidagi ta- kistanud.

Eestil on “vanale” ja toetus- te löksu kinni jäänud Euroopa- le tegelikult välja pakkuda suu- repärane kogemus, kuidas lü- hikese ajaga ehitati nullist üles hästitoimiv, efektiivne, ekspor- tiv põllumajanduslik tootmine. Me võime tõestada, et just selli- ne võiks olla Euroopa põlluma- janduse tulevik.

Mõistagi on sellel oma hind. Eelkõige tähendab efektiivsu- se kasv töökohtade vähenemist, mis on Euroopas niigi hell tee- ma. Samuti leiaks aset tootmise konsolideerumine suurettevõt- jate kätte, nagu see on toimu- nud Eestis.

Teisalt on võimalik subsiidii- midest vabanevat raha suuna- ta just maaelu mitmekesistami- seks, et maal tekiks uued töö- kohad, mis poleks otseselt põl- lumajandusega seotud. Tulemu- seks oleks Euroopa konkurentsi- võime kasv, siseturu areng, mis peaks Eesti põllumeeste posit- siooni tunduvalt parandama.

SÜGAV MÕTE

MIHKEL KUNNUS: “Kui sa ei taha värvusi hävitada, siis hoia värvid erinevates purkides. Piirid peavad olema vahel.”

Facebook, 12. veebruar 2013

KOLUMN

JANEK MÄGGI

Juua on mõnus

Eesti suutis 2010. aastal (värskemad ülemaailmsed and- med, The Economist 2013) tulla maailmameistriks ka- hel eluotlikul alal: Eestis müüdi maailmas kõige roh- kem õlut ühe inimese kohta (86,3 liitrit, kusjuures valdkon- na “maineliidrid” tšehhid jäid 79,4 liitriga teiseks) ning sama saavutust kordasime alkohoolsete jookide müügis – 118,4 liitrit näo peale – Soome ja Saksamaa jagasid 99,5 liitriga teist-kolmandat kohta.

Järeldusi nendest andmetest võib teha mitu. 1) Eestlased on väga oskuslikud müügimehed – nagu Kiir: “See on Tootsi ja Lib- le jaoks, las nemad joovad, mina ei võta tilkagi!”; 2) Mitte kus- kil maailmas ei toodeta nii head (ja odavat) õlut ning muid al- kohoolseid jooke, mis ei jäta ühtegi (Soome) turisti külmaks – ja kuna maa on külm, siis ongi vaja sooja saada!; 3) Me näeme ka ise kõvasti vaeva, et olla esimesed – medalid meile meeldivad ja on tähtsad; 4) Õnneindeksi järgi oleme maailmas tagant 14. – õnnelikke inimesi on meil vaid veerand maailma õnnelikemate rahvaste kolmveerandi vastu – alaline depressioon ajab jooma.

Vaid osa tõde

Teiste riikidega võrreldes on suur alkoholitarbimine valmista- nud peavalu aastaid. Küsimus ei ole selles, et me alkoholi tar- bime, vaid selles, et meie müügikogused teevad meile häbi – nii palju kui võimalik näitame näpuga muidugi soomlastele, mis on siiski vaid osa tõde.

Alkoholitarbimise vastased kampaaniad võivad tõsta tead- likkust alkoholi liigtarbimise kahjulikkusest, kuid oluliselt nad tarbimist vähendanud ei ole. Kuigi Soomes, Rootsis ja Nor- ras on alkoholil suured müügipiirangud, kuuluvad need riig- gid samuti maailma joodikrahvaste tippu. Rootsis ja Norras juuakse siiski rohkem vei- ni. Kaks strateegiat – alko- holi halvustamine ning kät- tesaadavuse piiramine – ei ole trendimurdvaid tule- musi andnud.

Võib-olla oleme alusta- nud täiesti valest otsast. Eelmise aasta lõpus Eestit külastanud professor Jürgen Rehm Toronto Ülikooli sõltuvus- ja psüühikahäirete keskusest märkis, et alkoholisõltuvus on progresseeruv ajuhaigus. Soovi alkoholi ülemääraselt tarbida ei suuda kõik inimesed ise kontrollida. Enamasti nad eitavad oma probleemi, mistõttu ei olegi neid võimalik aidata. Ühtlasi tuleb tunnistada, et alkoholitarbimise peamine põh- jus on mõnutunde saavutamine – kui teaks, et purju ei teeks, ei läheks vist tilkagi alla, kinnitas Libe. Kindel ühik joomisele kulunud ajast on valdaval osal inimestel väga hea olla. Palju parem kui ilma – alkoholi kui levinuima antidepressandi lee- vendav mõju on teadlaste poolt leidnud korduvat kinnitust.

Mürk ja vastumürk

TTÜs aastaid toiduainekeemia dotsendina töötanud sõbra isa märkis, et loomulikult on alkohol organismi jaoks mürk ning or- ganism asub kohe selle vastu võitlema (mille tulemusel me lõ- puks kaineks saamegi). Häda on aga selles, et ainuke tõsine vas- tumürk alkoholile, mis seda rasket ja kurnavat protsessi leeven- dab, on alkohol ise. Seepärast ongi alkoholisõltuvusega inimes- tel vaja hommikul peapärastust ja siis juba uut peatait.

Eesti rahvas, kes on harjunud jooma, ei saa tsüklis väl- ja. On vaja muudkui peale võtta. Alustasime joomist sellega, et kogeda mõnutunnet ning leevendada depressiooni, kuid nüüdseks oleme tsüklis, kus igal hommikul on vaja uut õlut peale – ring ei lõpe.

Eesti rahvas, kes on harjunud jooma, ei saa tsüklis välja. On vaja muudkui peale võtta.

Kas mehed tuleb kaitse alla võtta?

Jutud sellest, et mehed on haiged, füüsiliselt nõrgad, ei saa lapsi, surevad vara, süvenda- vad kahtlust – meeste tulevik on tume.

Hiljuti võis lugeda kolme noo- re naiskirjaniku loomingu põh- jal tehtud masendavat hinnangut meeste kohta: mehed on mõkud, mehed on viletsad. Eestis elav vä- liskirjamees Abdul Turay ütleb veelgi rängemalt: meeste olukord on raske ja läheb aina hullemaks. Mehed surevad välja...

Mind pani meeste peale mõt- lema lugu sepatööd tegevast noorest naisest. Naissepp. Seda rasket tööd on ajast aega teinud mehed. Sepal on vaja suurt füüsi- list jõudu, tugevat kätt ja vastupi- davust. Kuid naised on hakanud meestetöid üle võtma ka muudel aladel ja vähehaaval lisandub neid sõjameestegi sekka.

ajakirjanik

Ilmneb tõsiasi, et seal, kus on vaja ürgset mehelikku jõudu, vi- sadust ja vastupidavust, hakka- vad mehed alla jääma, äpudeks muutuma. Elu sunnil peavad ki nende asemel koha sisse võt- ma naised. Vaid seal, kus füüsi- list jõudu eriti vaja ei ole (polii- tiline plaaigutamine), ei loovuta mehed veel positsioone.

Kuidas meessugu hääbub

Kas see, et mehed on haiged, füüsiliselt nõrgad, viitab tõsias- jale, mis ootab meid ees: õrne- ma soo tähendus muutub, nõr- gemaks pooleks saab mees? Mis siis teha, kas mehed tuleks kait-

se alla võtta? Igal hommikul kuuleb raadiost, kui palju pur- jus või narkouimas mehi taba- takse autoroolist. Pea iga mehe- hakatis, kes kaela kandma hak- kab, on juba ka autojuht. Auto- juhtide testimine on meeste tes- timine. Tulemus on kurb. Ikka viin, viin, viin...

Hoian oma linnakodu puh- vetkapis mälestuseks isako- dust pärinevat viinapitsi. See on sõrmkübarast natuke suurem. Mäletan, et peo ajal oli laual üks poolik kangemat. Sellest sai iga mees pitsikese – ja kõik.

Ega mehed maal ei tee peaae- gu üldse raskemat kehalist tööd kui mehed linnas. Puud võtab maha ja lõhub masin, rääkima- ta muruniitmisest või vee- pum- pamisest. Võõrandumine musk- lite pingutamisel on toimunud minu eluaja jooksul. Isa murdis paasi, lõhkus raudkive, ehitades talule hooneid. Ta tõstis ka roh- kem kui poolesajakiloseid vilja-

lotte, et neid veskisse viia, kae- vas põllu kuivendamiseks kraa- ve. Olen küll isalt pärinud laiad õlad ja pikad käed, kuid kätes sellist jõudu ei ole.

Jõud tuleb maast

Isa jõud tuli maast. See tõdemus pole muutunud. Okupatsiooni- de aegadel on isakodust hävi- nud või hävitatud, töötõtsinguil oleme ümber asunud linnades- se. Kuid paljud meist on soeta- nud uusi maakodusid. Ikka sel- leks, et suhe maa ja looduse- ga säiliks. Kui tahan, jätan mu- runiiduki seisima ja niidan vika- tiga, ei osta puulõhkumisma- sinat, lõhun kirvega. Labidast on rakud pihus. Kraavi ei kae- va, aga peenramaad küll. Isu on hea, uni on hea ja musklit on ka natuke tunda.

Maal on ruumi veel piisavalt. Maa ramm võib ka mehele jõu ja tervise tagasi anda.

Mahekama ja küüslauguvõie tõusid hitiks

Allikas: www.maainfo.ee

STOKKER AGRI
www.stokkeragri.ee

Põllumees ei osta enam väetist huupi

Viljakasvatajad ei osta väetist ainult hinna järgi. Selle äri aluseks hakkavad järjest enam olema mullaproovid, et taim saaks ainult ja täpselt neid aineid, mida talle vaja.

“Mullaproovide suurem tegemine läks lahti siis, kui hakati maksma toetust keskkonnasõbraliku majandamise eest,” meenutab taimekasvatustööstaja Ene Milvaste. “Põllumees, kes seda toetust saada soovib, peab tegema igalt põllult mullaproovid.”

Esimestest keskkonnatoetus-test on möödas kaheksa aastat ja põldudel teine tiir peal. Seetõttu teavad viljakasvatajad järjest paremini oma maade seisukorda.

Põhilised proovid on Milvaste sõnul mulla happelisuse proov, kaaliumisisaldus ning rapsipõldudel ka mikroelementide sisaldus. Piirkonniti on muldade olukord erinev. Põhja-Eesti peamine mure on kaaliumipuudus. Seetõttu kasutatakse kas puhast kaaliumväetist või nn sügisest NPKd, kus lämmastikku on vähem, kaaliumi aga palju.

Väetist Milvaste sõnul liiga palju ei panda, seda juba kas või hinna tõttu.

Kokku hoida pole samuti mõtet. “Tänavu ostan 32 tonni väetist, viis tonni rohkem kui eelmisel aastal. Muidu saaki ei saa,” räägib Aivar Sloog, 100 hektaril vilja kasvatav Päka talu peremees Võrumaalt Antsla vallast. “Masuajal ostsingi väga vähe, aga

saagikus läks alla ja pole mõtet niisama ka nurme peal sõita!”

Sloog ei osta väetisi huupi, vaid mullaproovide alusel, mis näitasid, et puudu on kõige enam fosfori- ja kaaliväetisi. Ta ostab oma väetised ühistust Farm In, mis ühendab mitut põllumeeste ühistut ja on kodumaine firma.

“Ma ei taha suuri välismaised firmasid nuumata. Olen aru saanud, et Farm In väetisehinnad on Eestis ühed soodsamad. Tundub, et natuke on hinnad võrreldes eelmise aastaga ka tõusnud, kuid mitte märkimisväärselt,” lisab Sloog.

Hind kõrgem, kuid õnneks jalust maha ei löö

Sama väidab ka Pirmastu OÜ juht Toomas Tobreluts Põlvamaalt: “Väetiste hinnad on jätkanud tõusu, kuid võrreldes aasta varasemaga on see väike. Kuna teraviljahinnad on suhteliselt kõrged, siis väetised jalust maha ei löö, kui mõistlikult kasutada.”

Tobreluts selgitab, et kuna mullaproovid on näidanud, et tema põllud on magneesiumivaesed, siis paaril viimasel aastal on väetiste struktuuri muudetud magneesiumväetiste ka-

suks. Magneesiumipuudus on tema sõnul iseloomulik suurele osale Kagu-Eestist.

“Mõne aja tagusega võrreldes on nüüdseks jõutud arusaamisele, et kultuuridele on vaja ka väävlit anda. Kui varem tuli väävlit palju õhust, Maardu korstnatest näiteks, siis nüüd enam mitte ja isegi metsad kannatavad väävlipuuduse käes,” räägib Tobreluts.

Põhiliselt ostab ta väetised Kevili ühistult, aga ka näiteks Baltic Agrolt ja Raplamaa Põllumeeste Liidult. Põhiline tellimine on talvel ning märtsis-aprillis on aastane väetisekogus kohal.

“Kuigi tellime väetised talvel, jääb suurem jagu maksmist nende eest sügisele. Kas siis viljamüügi järel rahaliselt või saagi-ga tasaarveldades,” ütleb Tobreluts. “Meil on 100 protsenti otsekülv, tänu sellele kuulub ka väetisi vähem. Kasvatame palju vahekultuure ja teeme allakülve teraviljadele. Ilmselt seetõttu on ka väetiste kasutusefektiivsus kõrgem ja pääsime väiksema kogusega.”

Seda, et väetiseostu aluseks saavad aina enam mullaproovid, kinnitab ka Farm Plant Eesti väetiste tootejuht Mikk Tagel. Kuigi tema teada on laias laastus lämmastikväetiste (N) ja komp-

leksväetiste (NPK) vahekord on 50:50, valivad paljud põllumehed NPK valemist vastavalt mullaanalüüsidele. “Kui on fosfori- või kaaliumipuudus, läheb käiku natuke rasvasem väetis, näiteks NPK 16-16-16,” ütleb Tagel.

Ta selgitab, et põhiliselt läheb NPK külv alla, tagamaks piisav toiteelementide varu kasvupeeri-oodi alguses ning hiljem reguleeritakse taimekasvu pealtväetamisega.

Üha enam ostetakse väetis kevadel pangalaenu

Väetist tuleb Eestisse igast il-makaarest. Üks suurim väetise-müüja maailmas on firma Yara, kust ka Eestisse väga palju väetisi ostetakse. Need tulevad Soomest ja spetsiifilisemad Norrast. Lisaks ostetakse väetist Saksamaalt, Belgiast, Hollandist, Leedust, Venemaalt, Valgevenest, Poolast ja isegi Hiinast.

“Hiina ongi ilmselt kõige kaugem koht, kust väetist Eestisse tuuakse,” arvab Oilseeds Trade'i müügijuht Meelis Fink. “Kindla peale minek on Yara väetised, millega probleeme praktiliselt ei esine. Aga palju ostetakse ka odavamaid Venemaa väetisi,” kinnitab Mikk Tagelgi.

Kui varem võis maanteedele ilmunud väetiseautosid pidada kevadekuulutajaiks, siis viimasel aastatel on seegi muutunud. Nii Oilseeds, Farm Plant kui Baltic Agro kinnitavad, et kuna viimasel aastatel on viljahinnad olnud head, alustatakse väetiste varumist juba novembris-detsembris.

KOMMENTAAR

MARGUS AMEERIKAS

Baltic Agro ASI arendusdirektor

Väetiste kasutamise kogustelt oleme praegu Eestis 1960. aasta tasemel. Maksimumkogused olid kaheksakümnendate lõpus. Pärast nõukogude aja lõppu vähenes väetiste kasutamine 12 korda ja nüüdseks oleme 20 aastat põlde alaväetanud.

Toitainete bilanss on meil negatiivne olnud viimased 20 aastat eriti kaaliumi osas, kuna iseseisvuse esimestel aastatel anti põldudele vaid kõige odavamat lämmastikku.

2008. aastaks oli aga asi muutunud: väetistest oli vaid kolmandik puhtalt lämmastikväetisi, ülejäänud kas tasakaalustatud NPK-väetised või ka PK-väetised. See oli juba ligilähedane optimaalsele ning toona saadi põldudelt ka rekordsaagid.

Järgnenud kriis viis kogused jälle tagasi 2004. aasta tasemele ja taas hakati vaid lämmastikku kasutama: ligikaudu 2/3 aastal 2009. Nüüdseks on puhta lämmastiku osa jälle vähenenud ning järjest enam pööratakse tähelepanu tasakaalustatud väetamisele.

Oilseeds Trade'i piirkondlik esindaja Olev Sõro näitab Tamsalu lao ees väetisekoti pealt, et taas hakatakse taimedele andma ka väävlit.

Alles kolme-nelja aasta eest oli nii, et väetis osteti kevadel ja selle eest tasuti partnerfirmale viljaga sügisel. Praegu on käigus ka muud variandid.

“Aastast aastasse suureneb nende klientide osakaal, kes võtavad pangast kevadlaenu ja maksavad väetise eest kohe ära – pangaintress on soodsam ja põllumehele jääb rohkem raha kätte,” valgustab trende Mikk Tagel. “Ja osa põllumehi ostab järgmise kevade väetised juba eelmise aasta lõpus ära. Kuna viljahinnad on hetkel kõrged, siis kohese maksega.”

**REIN RAUDVERE
LII SAMMLER**

**Uus Dacia Sandero
ja Sandero Stepway**
Ületavad Sinu ootused

alates **7 790 €**

**5 AASTANE
GARANTII**
või 100 000 km

DACIA
GROUPE RENAULT

Kaasaegne luukpära mõistliku hinnaga

• elektrooniline stabiilsuskontroll ESC • neli turvapatja • ruumikas salong ja 320-liitrine pagasiruum • kütusesäästlik, kuid võimsa mootoriga • MEDIA NAV multimeediasüsteem koos navigatsiooniseadmega • püsikiirusehoidja ja kiirusepiiraja

ABC MOTORS AS: Paldiski mnt 105, Tallinn; **TRADILO:** Tallinna mnt 73, Uuemõisa; **PEREAUTO:** Tallinna mnt 82, Pärnu; **RAEL:** Tallinna mnt 97, Viljandi; **WIRU AUTO:** Kreutzwaldi 5b, Rakvere. **CITY MOTORS AS:** Staadioni 1, Tallinn; Väike-Paala 1, Tallinn; Jõe 9A, Tartu; **WARMA AUTO:** Pikk 59, Kuressaare.

Hind sõltub varustustasemest. Saadaval ka LPG gaasiseadmega versioon. Kütusekulu: 3,8 - 5,8 l/100 km, CO₂ emissioon: 99 - 135 g/km.

www.dacia.ee

RAIVO TASSO

Nõustamiskeskused tahavad peremeheks

Maakondlikud nõuandekeskused asutasid eelmisel nädalal uue katusorganisatsiooni, millega loodavad nõuandetegevuse senise kureerija Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) kõrvale tõrjuda.

8. veebruaril kogunesid Viljandisse kõigi 15 tunnustatud maakondliku nõuandekeskuse juhid, et arutada koos põllumajandusminister Helir-Valdor Seedriga nõuandetegevuse tulevikku.

Kokkutulnud kutsusid ellu uue katusorganisatsiooni MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistus, mille asutamise lepingule kirjutasiid alla kõigi 15 maakondliku nõuandekeskuse esindajad.

Ministrile pandi ette anda MESi ülesanded nõuande alal üle loodavale MTÜ-le.

Nõuandekeskused põhjendavad, et uus organisatsioon loodi, sest nad ei ole rahul MESi tööga nõuande kureerimisel ja nende ümberkorraldustega.

Juhatus kolmeliikmeline

Uus nõuandeteenistus on vastu võtnud põhikirja ja valinud juhatuse. MTÜ Eesti Maaelu Nõuandeteenistuse juhatusse kuuluvad Tartumaa Nõuandekeskuse juhataja Jaan Sõrra, Harju Taluliidu tegevjuht Agu Kõtsi ja Saarte Nõuandekeskuse taimekasvatuskonsulent Jekaterina Näälik.

“Kõigepealt hakkame läbi-rääkimisi pidama uue teabelevi lepingu tegemise osas MESiga ning oma strateegiat välja töö-tama,” räägib Agu Kõtsi.

Siiani pole keskustel olnud oma katusorganisatsiooni. Kolmandik neist kuulub põllumees-

te liidu organisatsioonidele, kolmandik Talupidajate Keskliidu liikmetele ja kolmandiku moodustavad konsulentidele kuuluvad nõuandekeskused.

“Nüüd hakkavad kõik tunnustatud nõuandekeskused ise enda eest seisma uue katusorganisatsiooni kaudu,” rõhutab Kõtsi.

“Järgmisest aastast võiks ministeerium anda nõuande kureerimise üle uuele katusorganisatsioonile,” räägib Jaan Sõrra.

Vaja on usutavat plaani

MESi juhatuse esimees Raul Rosenberg teatab Maalehele, et ta pole uue organisatsiooni tegemisega täpselt kursis, kuna MESi nõupidamisele teda ei kutsutud.

“Organisatsioonide tegemine on vaba, igaüks võib neid asutada, aga eks see uus katusorganisatsioon peab nüüd ennast tõestama ja mingi usutava plaani tegema, mis põllumeestele kasuks tuleb,” räägib Rosenberg.

Ta rõhutab, et sel aastal koordineerib nõuandetegevust MES ja uue organisatsiooni eesmärgid on praegu veel teadmata.

“Nad peavad ikka väga selgelt välja ütleva, keda nad esindavad – kas see on konsulentide äriühing või põllumeeste äriühing ja mis on nende eesmärgid,” leiab Rosenberg. Ta tuletab ka meelde MESi omaaegset plaani, mille kohaselt pididki põllumehed lõpuks moodustama oma nõuandeorganisatsiooni, mis kuulub põllumeestele.

Põllumajandusminister Helir-Valdor Seedri sõnul on nõuandesüsteemi reformimine peatatud. Ta on avatud uutele ettepanekutele ning kohtub loodud organisatsiooni juhatuse liikmetega märtsis.

SILJA LÄTTEMÄE

Vaimne kurnatus, mälu nõrgenemine – appi tuleb B-kompleks letsitiin

Iga inimese elus esineb perioode, mil vaimne kurnatus võimust võtab ja töötahe langeb. Sageli kaasnevad sellega ka keskendumisraskused, probleemid mälu ja unehäired. Ometi pole siis põhjust masendusse langeda – abi saab B-kompleks letsitiin kapslitest.

B-kompleks letsitiini kapslid sisaldavad 100 mg letsitiini, millel on organismis mitmeid tähtsaid ülesandeid. Organism toodab letsitiinist üht äärmiselt olulist virgatsainet – atsetüülkoliini, mis tagab närviimpulsside ülekannete toimimise nii ajus kui ka perifeerses närvisüsteemis. Atsetüülkoliin vahendab mälu, tähelepanu, koordinatsiooni ja tasakaalutunnetusega seotud impulsse. Samuti hoolitseb see virgatsaine tasakaalustatud une eest.

Lisaks letsitiinile sisaldab B-kompleks letsitiin küüslaugupulbrit, magneesiumi ja erinevaid B-rühma vitamiine.

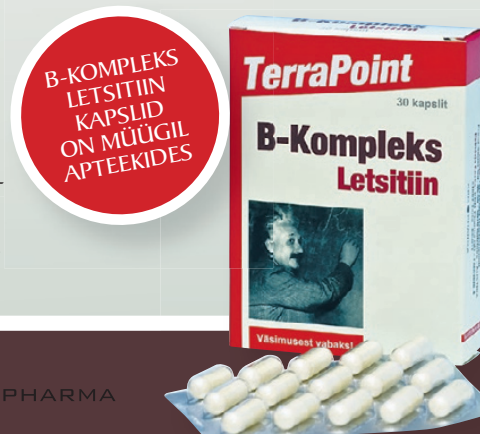
Küüslauk aitab parandada aju ja lihaste verevarustust ning toetab sel viisil nii vaimset kui füüsilist suutlikkust. Lisaks sellele aitab ta ära hoida veresoonte lubjastumist.

Magneesium osaleb kõrgemas närvitalitluses, reguleerib närvirakkude erutuspotentsiaali teket ning tagab närvi-impulsside toimumise.

Vitamiinid B1, B2, B3, B6, B12 ja foolhape omavad tähtsat rolli närvirakkude energiaga varustamises ja närviülekannete toimumises.

B-kompleks letsitiini kapsleid tuleb võtta 1 kord päevas koos piisava hulga vedelikuga. Toime saamiseks tuleb toidulisandit võtta pikema perioodi (1...2 kuud) vältel. Karbis on 30 kapslit.

Tänu oma unikaalsele koostisele aitab B-kompleks letsitiin võidelda vaimse ja füüsilise väsimusega, toetab aju tegevust, mäluprotsesse ja kogu närvisüsteemi normaalset toimimist.

Põllumeeste raha sõltub nüüd europarlamendist

Eelmisel nädalal peetud ELi Ülemkogu leppis uue eelarve raamid kokku ja otsetoetuste tõus on seal tõepoolest selline, nagu meie põllumehed soovivad.

Ülemkogu nõustus sellega, et Eesti otsetoetused tõusevad 2020. aastaks 75 protsendini Euroopa Liidu keskmisest. Euroopa rahaga kaetakse ka see toetuste vähenemine, mis tabaks põllumehi 2014. ja 2015. aastal siseriiklike toetuste ehk *top-up*'i ärajäämise tõttu. Selleks kasutatakse maaelu arengukava raha.

Maaelutoetuste üldine langus oli kardanud väiksem – 723 miljoni euro asemel võime uuel eelarveperioodil arvestada 721 miljoniga. Kuid, nagu eespool kirjas, toimub ka n-ö raha ühest taskust teise tõstmine: 15–20 miljonit eurot MAKi raha läheb järgmise ja ülejäämise aasta jooksul esimesse sambasse, et otsetoetuste tase ei langeks.

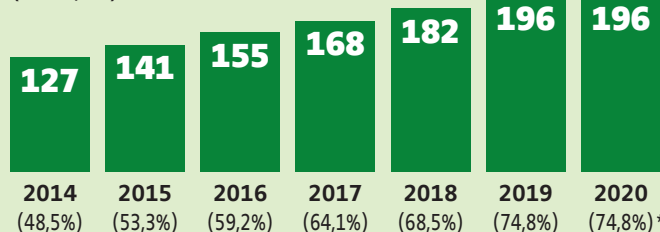
Rohestamise nõue jäi jõusse

Kui eelmisel aastal said põllumehed otsetoetust koos *top-up*'iga 138 eurot hektari kohta ja tänava peaks see summa olema 143

EUROOPA LIIDU ÜHINE PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKA

Otsetoetuste suurenemine

(eurot/ha)

* Sulgudes protsent Euroopa Liidu keskmisest.

Allikas: põllumajandusministeerium

eurot, siis perioodi lõpuks peaks järk-järgult tõusma 196 euroni. Tegu on arvestusliku suurusega hektari kohta ning arvestuse aluseks on võetud 2011. aasta maa kasutus.

Maaelu arengukava (MAK) raha kasutamise kohta ütles põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder, et EL on ette kirjutanud kohustuse, et 25% MAKi rahast läheks põllumajanduse keskkonnamõjude vähendamisele ja 5% LEADER-meetmele.

“Parim roheline põllumajanduspoliitika, mida Eesti praegu teha saab, on investeeritud kaasaegsetesse ja keskkonnasõbralikesse tehnoloogiatesse ja hoonetesse,” märkis minister.

Ülejäanud on Eesti oma prioriteedid, mille üle käivad tõsised arutelud.

Oluline on põllumeeste ühise tegutsemise toetamine. “Meie tootjate edu võti saab olla koostöö, ja seda mitte ainult turustamisel, vaid ka ühisel investeerimisel ja töötlemisel,” rääkis Seeder. “Nii majandusliku ühistegutsemise kui ka lühikeste tarneahelate puhul jääb rohkem lisandväärtust meie oma põllumeestele.”

Ministri sõnul on tähtis ka võrdse ligipääsu tagamine toetuste kogu sektoris: “Praegu on mõnel valdkonnal olnud väiksem ligipääs toetustele – uue maaelu arengukavaga tahame ka neile toetusevõimalusi leida.”

Nagu ütles europarlamenti saadik Ivori Padar, on see, mis ülemkogul pakuti (ca 1,728 miljardit eurot) enam-vähem samas suurusjärgus parlamendis arutatud Eestile eraldatava lõppsumma (ca 1,739 miljardit eurot).

Mida teeb parlament?

Ülemkogul pakutud põllumajanduspoliitika rahanumbreid arutab edasi Euroopa põllumajandusministrite nõukogu. Sellega paralleelselt seisab ÜPP hääletus märtsis ees Euroopa Parlamendis.

Europarlamendi internetilehel avaldatakse aga juba praegu arvamust, et sellisel kujul võib eelarve jääda parlamendi toetuseta. Neli suuremat fraktsiooni – Euroopa Rahvapartei, sotsiaaldemokraadid, liberaalid ja rohelised – eelistaksid nimelt eelarvet, mis toetaks rohkem töökohtade loomist ja majanduskasvu.

“Asume otsust ja ettepanekuid tõsiselt üle vaatama ja analüüsima, seejärel langetame parlamendis otsuse,” lubas europarlamenti president Martin Schultz.

Ivori Padar loodab aga, et kompromiss leitakse ja lepitusmenetlust vaja ei lähe.

LII SAMMLER

Eesti ühe tuntuima kartulikasvataja Kalle Hamburgi teeneid on märgatud ka kodumaakonnas.

Kalle Hamburg saab Raplamaa esimese kuldse vapimärgi

Tänavu tunnustatakse Raplamaal esimest korda üht inimest kuldse vapimärgiga. Esimese kuldse vapimärgi vääriliseks peeti talupidaja Kalle Hamburgi, kes kasvatab 150 hektaril kartulit ja teravilja. Kuldse vapimärgi juurde käib ka 2500eurone preemia.

Teenetemärk “Raplamaa kuldne vapimärk” asutati selleks, et tõsta inimesi esile maakonnale osutatud eriliste teenete ja väljapaistvate saavutuste eest. “Tahaks ise ka teada, mis need erilised teened on,” muigab Hamburg. “Aga selge see, et kõikidele inimes-

tele on tunnustus oluline. Hea meel on ikka, et minusugune põllumees nii-öelda metsast üles leiti.”

Tegelikult Hamburg mingisugune “mees metsast” muidugi pole. Ta on üks Eesti tuntumaid kartulikasvatajaid, kellel on kaasaegne tootmine ning kes teeb koostööd teadlastega. Ta on ka üks neist, kes lükkas kümnekonna aasta eest käima eduka ühistu Talukartul. Lisaks on Hamburg ETKLi juhatuse esimees ning olnud mitu korda aasta põllumehe kandidaat.

ML

27.MÄRTSIL SEENIORIDE ERIKRUIIS!

Kutsume Teid 27. märtsil taas Stockholmi kruiisile laeval Victoria I. Meelelahutusprogrammis seekord eksootilised kuumad rütmid ning üllatusesineja. Nagu tavaks saanud laulame ühiselt ning mängime seltskonnamänge, kus on välja pandud auhinnad. Stockholmis veedame meeldejääva päeva, tutvume kauni pealinnaga ja külastame kuninglikku relvakambrit.

Erikruisil pakume linnaekskursiooni + kuningliku relvakambri külastust hinnaga 20 €/reisija. Kohtade arv on piiratud.

Üksikreisijale
kruis Stockholm

al. 86 €/in.

Hind sisaldab:

- kohta aknata neljakohalises B kajutis
- 1 öhtusööki Rootsi lauas vabalt valitud suunal

Grupi (4 inimest)
liikmele
kruis Stockholm

al. 57 €/in.

Hind sisaldab:

- kohta aknata neljakohalises B kajutis
- 1 öhtusööki Rootsi lauas vabalt valitud suunal

Grupi (10 inimest)
liikmele
kruis Stockholm

al. 51 €/in.

Hind sisaldab:

- kohta aknata neljakohalises B kajutis
- 1 öhtusööki Rootsi lauas vabalt valitud suunal
- Grupijuhile kruis, õhtu- ja hommikusöögid TASUTA.

HINNAVÖRDULUS

Toiduainete enam levinud hinnad (€/kg) turgudel 12. veebruaril

	Kesk	Nõmme	Tartu	Pärnu	Narva	Muutus
Lahtine piim	0.80	0.80	–	1.20	0.60	0,0%
Või (väikepakk)	7.25	7.80	7.25	7.15	7.70	0,0%
Seakarbonaad	4.50	4.90	3.80	4.79	4.80	0,0%
Kondita veiseliha	8.30	8.30	8.00	7.35	8.00	–1,0%
Kondiga veiseliha	5.80	3.90	4.50	4.40	4.50	–0,2%
Lambaliha	10.00	7.90	7.95	–	8.00	–0,4%
Broiler (Eesti)	–	3.20	2.98	2.00	–	0,0%
Kanamunad M (10 tk)	1.25	1.35	1.60	1.70	1.28	0,0%
Kartul	0.45	0.60	0.35	0.50	0.50	0,0%
Peakapsas	0.50	0.60	0.50	0.30	0.40	0,0%
Porgand	1.00	1.50	0.80	0.50	0.90	0,0%
Peet	1.20	1.20	0.80	0.70	0.70	4,5%
Kaalikas	1.30	1.50	1.00	1.30	0.60	–3,4%
Mugulsibul	1.00	1.50	1.50	1.00	1.00	0,0%
Värske kurk (Eesti)	3.80	4.00	3.40	4.00	–	0,0%
Värske kurk (import)	2.50	–	1.20	2.50	–	–7,5%
Tomat (import)	2.30	2.50	2.30	2.50	–	–1,0%
Õun (Eesti)	3.00	2.00	1.50	1.80	–	22,1%
Õun (import)	1.50	1.90	1.30	1.30	1.20	12,5%
Hapukapsas	2.00	1.60	1.30	0.60	1.60	0,0%
Hapukurk	4.50	3.50	3.00	5.00	2.50	0,0%
Jõhvikas	4.50	5.00	5.00	5.25	4.00	–2,1%
Värske räim	1.50	1.70	1.60	1.50	1.80	0,0%
Mesi	7.05	7.70	7.00	7.00	7.00	0,0%
Searibi	3.80	4.00	3.60	4.45	3.50	–0,5%

Veerg "muutus": enam levinud keskmise hinna muutumine (%) võrreldes eelmise nädalaga.

© ML/Eesti Konjunkturiinstituut 12.02.2013

LIHA on sel nädalal turgudel rikkalikult valikus, kuid ostjaid napib – pakkumine ületab nõudlust. Tavapärasest rohkem osteti vastlapäeva puhul seajalgu ja suitsukonti.

Lätlannad naudivad lattide eest müümist

MARJE LAUGEN

Valka turukaubandus peitub talvel lõrtsi käest turuhoonesse tuulevarju, kuid ostjaid jagub siingi.

Lõrtsisajusel laupäevahommikul seletab silm Valka turuplat-sil müügilaua taga ainult ühte müüjat, kes pakub mitut liiki suitsuliha. Ülejäänud letid on tühjad, nagu oleks tuul muud kauplējad korraga minema puhunud. Kohe selgub, et enam-vähem nii see ongi.

“Juurikamüüjad asusid turuhoonesse ümber, seal on talvel soojem,” selgitab nooruke Madara Petrovska, kes kärmelt oma kaupa letile paigutab. Valikus on suitsuvorst, mille kilo maksab 3 latti 70 sentiimi (1 euro = 0,699 latti), suitsukarbonaad kilohinnaga 5.60, -ribi 3.25, -koot 2.50, suitsukepi kilogramm maksab 3 latti. Letiser-val on reas ka suitsukanad kilohinnaga 5.50. Kaup on pärit Val-miera lähedalt.

“Liha ostame sisse, suitsutame oma ahjus ja müüme mitmel pool ümbruskonnas,” räägib Petrovska. “Valka turul käime laupäeviti, ostetakse päris hästi.”

Hoones lookleb pikim järjekord kalaleti ees. Peamiselt võetakse suuri värskeid räimi kilohinnaga 85 sentiimi. Merean-

Valka turul on õues vaid suitsulihamüüja, ülejäänud on pugenud turuhoone kaitsvate seinte varju.

de toodavat Liepājast, vahel ka Ventspilsist, ning värske kraam jõuab Valka turule teisipäeviti ja laupäeviti. Kalaletis leidub ka karpkala kilohinnaga 2.50 ja säga (3.80). Väheldase heeringa suuruste suitsuräimede kilogramm maksab 1.95.

Juurikamüüjad on end sisse seadnud hoone teises otsas. Kartulihinnad on 15–20 sentiimi kilo, silma hakkavad nii ‘Laura’, ‘Vineta’ kui ‘Maribella’. Porgandikilo saab kätte 30 sentiimi eest, samas hinnas on ka mugulsibul. Keedupeet maksab 60, hapukapsas 70 ja värske kapsas 20 sentiimi kilogramm.

Nobedalt kartuleid kaaluva lätlanna sõnul pärineb kaup Tur-na talust, mis asub Ergeme kan-

dis. “Mina olen kõigest peremehe vennanaine, aga perekonnanimi peaks eestlastele hästi tuttav olema – Vāhi!” teatab proua. “Seda talu peab Vionis Vāhi.”

Ruuminurga täidavad õunakastid. Seal on lõhn nagu vanaema aidas. Ubinaid pakub Vija Sopule, kes on üsna lähedal, Pedeli jõe kaldal asuva Luterneki talu vanaperenaine. “Meil on viie hektari suurune sertifitseeritud õunapuuaed,” kõneleb proua Sopule.

Punapõsksete taliõunte kilohind on 50 sentiimi. See teeb umbkaudu 70 euro senti, rehken-dame. Euro-ootuste kohta esitab lätlanna karme vastuküsimuse: “Kas teie ootasite seda raha?”

MARJE LAUGEN

Ökonoomne. Täpne. Vastupidav. Telli täna. Maksa hiljem.

Hind kiirematele
54 600EUR
(Sinu võit 6 400)

Järelveetav taimekaitseprits John Deere 740i, 4000 l / 24 m

Juhtpult GreenStar3 2630 ja i pakett:

- pihustite juhtimine GPS'i järgi (Starfire 3000 SF-1)
- poomikõrguse aktiivsensorsid (BoomTrac)
- dokumenteerimine ja ISOBUS

Hinnale lisandub käibemaks. Hind kehtib kuni 28.veebruar 2013.

Pilt on illustreeriva tähendusega. Võta juba täna ühendust oma müügimehega.

STOKKER AGRI

www.stokkeragri.ee

JOHN DEERE

NÕUANNE

Kuidas teeservituuti määrata?

Mulle tagastati 1999. aastal talu, juurdepääsutee jäeti välja mõõtmata. Samal ajal asus minu kinnistu kõrval vaba riigimaa, mis oli piirinaabrile EVPdega välja makstud. Nõudsin, et minu kinnistule tuleb välja mõõta normaalne juurdepääsutee vaba riigimaa arvelt.

Valla maakorraldaja ja maamõõtja keeldusid sellest ning ütlesid, et sinna saab määrata teeservituudi. Tollal aga riigimaa omanikku ei olnud. 2001. aastal ostis erafirma selle maa ja keelab mul nüüd tema maa kaudu liikuda. Mida ma pean tegema?

J. O. Tartumaalt

Üksikasjaliku vastuse andmiseks oleks vaja-lik tutvuda kõigi olemasolevate dokumentidega, et teha kindlaks juriidilist tähtsust omavad asjaolud. Põhimõtteliselt peab kohalik omavalitsus maa tagastamisel maa-reformi seaduse ja maakorraldusseaduse ning kohtupraktika kohaselt lahendama ka juurdepääsutee probleemi.

Maareformi seadus näeb ette, et maa tagastamisel tuleb lähtuda ja juhendada muu hulgas maakorraldusnõuetest. Maakorraldusseaduse kohaselt kuulub maakorraldusnõuete hulka ka otstarbeka juurdepääsutee määramine. Kui vallavalitsus maa tagastamisel neid seadusesätteid ei järginud, oleks pidanud tagastamise korralduse õigeaegselt vaidlustama.

Teeservituuti saab seada üksnes kinnistute omanike kokkuleppel. Kui naabruses oli tegu riigi omandisse jäetud maaga, siis ei saanud olla takistusi sellele teeservituudi seadmiseks. Kui tegu oli maaga, mille osas maareform oli veel läbi viimata (jätkuvalt riigi omandis olev maa), siis sellele maale teeservituuti seada ei olnud võimalik. Kahjuks selle naabermaa juriidiline staatus kirjast ei selgu. Samuti ei selgu see, millisele dokumendile oma allkirja andsite.

Kui erafirma 2001. aastal ostis riigilt maa, millele oli juba teeservituut seatud, siis ei ole tal mingit õigust teeservituudi kasutamist ühepoolsest takistada. Asjaõigusseaduse kohaselt kehtib servituut kinnisasjade suhtes, sõltumata omanike vahetumisest. Varasemalt seatud servituut jääb jösse kõigi uute maaomanike suhtes.

Kui teile tagastatud kinnistu kasuks naabermaale servituuti ei olnud seatud, on teil õigus nõuda juurdepääsu asjaõigusseaduse

VASTAB
MAIDO
PAJO

maaõiguse jurist

§ 156 alusel. Seda juhul, kui muud otstarbekat juurdepääsu ei ole. Juurdepääsu kasutamiseks võib sõlmida lihtkirjaliku kokkuleppe.

Kui kokkuleppele ei jõuta, määrab juurdepääsu tingimused ja ka tasu kohus huvitatud isiku avalduse alusel. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt vaadatakse avaldus kohtu poolt läbi hagi-gita menetluses suhteliselt kiiresti. Seejuures võib kohus kohusta-da kinnisasja omanikku tagama juurdepääsu vaba kasutamise ka asja läbivaatamise ajaks.

Mismoodi lammutustõendita vana autot registrist kustutada?

Soovin oma vana auto autoregistrist kustutada. Mulle aga öeldi, et tooge tõend auto lammutamise kohta ehk lammutustõend. Olen pensionär ja ise juba selle auto n-ö varuosadeks kasutanud, mingit tõendit mul ei ole. Palun selgitage, kuidas kustutada vana auto registrist siis, kui lammutustõendit pole ja auto on juba endal laiali lammutatud.

Maalehe lugeja Tartumaalt

Romusõidukit loetakse probleemtootest tekkinud jäätmeiks ja seadusandja on kehtestanud nõuded, kuidas romusõidukit tuleb käidelda.

M1- (sõiduautod) ja N1- (kuni 3500kg veoautod) kategooria lõplikuks registrist kustutamise aluseks on litsentseeritud jäätmekäitleja (lammutuskoja) väljastatud lammutustõend.

Lammutuskoda esitab vastuvõetud sõiduki kohta lammutustõendi liiklusregistri le elektrooniliselt. Kui sõiduk on keskkonnasõbralikult lammutatud enne 1. maid 2004, ei ole lammutustõendi esitamine kohustuslik.

Maanteeameti eesmärk ei ole registris pidada sõidukeid, mida pole enam olemas. Kui sõiduk on juba lammutatud, palume esitada maanteeameti liiklusregistri büroole seletuskiri (kustutamise põhjus, lammutamise aeg, kas sõiduki registreerimistunnistus või -märk on säilinud jne). Komisjon vaatab seletuskirja läbi ning teeb otsuse.

Paraku on need erandjuhtumid ja romusõiduk tuleb lammutada keskkonnasõbralikult vastavalt korrale.

VASTAB
SULEV VILLmaanteeameti
registreerimis-
osakonna
juhataja

Kas töötasu saab ühepoolsest vähendada?

Töölepingut saab muuta ainult poolte kokkuleppel. Töölepingu kirjali-kus dokumendis peab sisaldu-ma kokkulepe makstava töö-tasu kohta, mistõttu töötasu muudatus peab olema vormis-tatud kirjalikult.

Kuigi ülaltoodu on töölepingu seaduses üheselt sätestatud, ei pruugi praktika sama teed minna.

Ekslikuks võib osutuda töötaja arvamus, et kui ta töölepingus töötasu vähendamise muudatusele alla ei kirjuta, ei saa tema töö-tasu miski ohustada.

Selle teadmisega ollakse nõus ka vähendatud töötasu saama usut, et töötaja võib saamata töötasu nõude iga kell maksma pan-na – tähtaeg selleks on ju kolm aastat.

Tasub teada, et kolm aastat on aega töötasu nõude esitamiseks, mille maksmise aluste osas ei ole poolte vahel vaidlust. See tähendab, et kumbki pool ei vaidlusta töötaja õigust saada teatud suu-ruses töötasu.

Vaidlus käib siis tavaliselt selle üle, kas töötaja on ettenähtud töötasu kätte saanud ning millised tõendid on selle kohta olemas: tööandja maksekorraldused – töötasu kandmisel töötaja pangakontole, sularaha väljamakse korral töötasulehed, kassa väljaminekuorderid).

Vaidlus võib niisugusel juhul olla ka selle üle, et tasu on maksmata, kuna tööandjal pole selleks raha.

Hoopis teine lugu on vaidlusega, kus tööandja väidab, et tööta-su on poolte kokkuleppel vähendatud, kuid see on jäänud tööle-pingus kirjalikult vormistamata.

Juhul kui töötaja ei nõustu tööandja väitega ja leiab, et kokku-lepet töötasu vähendamiseks polnud ning seda tuleb maksta se-nises suuruses, on sellises vaidluses nõude esitamise tähtaeg neli kuud, mitte aga kolm aastat.

Töötaja peaks vähendatud töötasuga mittenõustumist tööand-jale väljendama ning esitama töövaidluses ka sellekohased tõen-did: e-kirjad kokkulepitud töötasu nõudega jms.

Kui aga töötaja on kuude kaupa võtnud vastu väiksemat töötasu selle kohta ühtki pretensiooni esitamata, võibki töövaidlust lahenda-v organ asuda seisukohale, et pooled on kokku leppinud tööta-su vähendamises, sest töötaja on sellega nõustunud.

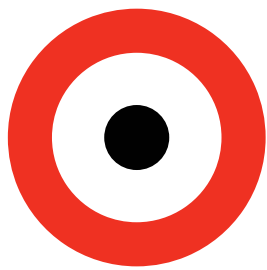
VASTAB
ILONA KÜÜTStööinspektsiooni
Pärnu töövaidlus-
komisjoni
juhataja

LASE OMA ILUL
ÕIDE PUHKEDA

Uus **Timotei** sisaldab ekstrakti ainulaadsest kõrbetaimest Jeeriko roos – taim, millel on uskumatu elujõud ja energia. Jeeriko roos elab üle mitu kuud kõrbes ilma veeta ning puhkeb esimeste vihmapiiskade langemise järel taas õide. Taasäratage oma juuste elu ja energia.

New
Timotei
with JERICHO ROSE

0% PARABEENE

KLICK

SINU DIGIPOOD

Võimsa sisuga sülearvuti tööks ja meelelahutuseks!

Dell Inspiron 15R 5520

Arvuti on varustatud väga võimsa Intel Core i5 protsessoriga ja võimeka graafikakiirendiga, millega võid nautida ka suurt graafikavõimsust nõudvaid arvutimänge. 1000 GB kõvakettale mahub näiteks 250 000 muusikapala või siis 200 000 fotot. Soovi korral saad arvutile lisada ka 4 GB mälu.

ekraan 15.6"	Intel Core i5 3210M	Ubuntu 11.10	kaal 2,74kg
mälu 4GB	kõvaketas 1000GB	garantii 3a	aku tööaeg 6:00

• kuni 3738 MB/1GB eraldiseisev AMD Radeon HD 7670M graafika
• DVD-kirjutaja • WiFi • Bluetooth 4.0 • 4xUSB3.0 • HDMI • VGA

499.-
kuumakse alates 48 kuud **12.63€**
~~699€~~

KREISID PÄEVAD

-29% **DELL**

Võimas netbook!

Saadaval valge ja must mudel!

Acer AspireOne D270
• kuni Intel GMA 3600 graafika
• WiFi • 3xUSB • HDMI • VGA

219.-
kuumakse alates 48 kuud **6.59€**

Töökindlus õhukeses kestas!

Müügil must ja valge mudel.

ASUS X401U
• kuni 1917MB AMD Radeon HD 6290 graafika
• WiFi • 1xUSB 3.0 • 1xUSB2.0 • VGA • HDMI

359.-
kuumakse alates 48 kuud **9.09€**
~~499€~~

Silmapaistev disain ja hea jõudlus!

Müügil must ja valge mudel.

Packard Bell EasyNote TV
• DVD-kirjutaja • kuni 1696MB Intel HD graafika
• WiFi • 3xUSB • VGA • HDMI

399.-
kuumakse alates 48 kuud **10.10€**
~~599€~~

Lauaarvuti ja monitor uskumatu hinnaga!

399.-
kuumakse alates 48 kuud **10.10€**
~~499€~~

• 3072 MB AMD Radeon HD 7310 graafika
• 6xUSB2.0 • HDMI • DVI

Parima hinnaga mobiiltelefon!

MOBIILTELEFON

Samsung E1200

33%
Hind kehtib kui ostukorvi väärtus on 20€ või enam!

10.-
kuumakse alates 48 kuud **1.5€**

LUKU-VABA

Siiani kõige suurepärasem iPhone!

MOBIILTELEFON

iPhone 5

759.-
kuumakse alates 48 kuud **19.21€**
~~999€~~

Vabadus jäädvustada ükskõik kui kaugelt!

DIGIKAAMERA

Nikon COOLPIX L310

149.-
kuumakse alates 24 kuud **6.62€**
~~229€~~

Lihtsalt parim!

TAHVELARVUTI

Nexus 7

239.-
kuumakse alates 48 kuud **6.50€**
~~299€~~

Müügil ka 32GB 3G mudel hinnaga 319.-

Noortepärane disain!

KÕRVAKLAPID MIKROFONIGA

Trust Bazz

25.99
kuumakse alates 48 kuud **4.99€**
~~49.99€~~

Kingiks EOSi koollitus algajatele väärtuses 89EUR

PEEGELKAAMERA

Canon EOS 1100D + 18-55 DC III

369.-
kuumakse alates 48 kuud **9.34€**
~~599€~~

32" LCD-TV FINLUX 32FLYR930P

USB SALVESTUS

DVB-T/C digituunerid

249.-
kuumakse alates 48 kuud **6.53€**
~~319€~~

40" LED LCD-TV SAMSUNG UE40E56100

3D

LED

679.-
kuumakse alates 48 kuud **17.19€**
~~999€~~

• 2D->3D konverter
• Smart TV, veebibrowser
• Allshare (DLNA) • WiFi • LAN

www.klick.ee osta kodust lahkumata.

Kaup kätte 2-7 tööpäevaga, kiire ja mugav järelmaks.

Tähelepanu: Järelmaks on finantskohustus. Enne järelmaksu lepingu sõlmimist tutvuge vastava teenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerige asjatundjaga.

Järelmaksu pakkujaks on Swedbank Liising AS. Krediidi kulukuse määr on 15,01% aastas järgmistel näidistingimustel: järelmaksu summa 500 €, sissemakse 10%, tagastamise tähtaeg 2 aastat, intress 9,9% aastas, lepingutasu 19 €. Määr on arvestatud eeldusel, et põhiosa ja intress makstakse tagasi igakuiste annuiteetmaksetena. Arvutus on ligikaudne ja võib erineda Teile pakutavatest tingimustest. Soovitame tutvuda järelmaksu infoa aadressil www.klick.ee/jarelmaks.

TALLINN: Viru Keskus ☎ 6668160 | ✉ viru@klick.ee; Kristiine Kaubanduskeskus ☎ 6668116 | ✉ kristiine@klick.ee; Rocca Al Mare kaubanduskeskus ☎ 6668155 | ✉ rocca@klick.ee; Ülemiste Kaubanduskeskus ☎ 6668159 | ✉ ulemiste@klick.ee; Järve Kaubanduskeskus ☎ 6668154 | ✉ jarve@klick.ee; Lasnamäe Centrum ☎ 6668128 | ✉ mustakivi@klick.ee; Mustika Kaubanduskeskus ☎ 6668151 | ✉ kadaka@klick.ee; Pirita Selver ☎ 6668158 | ✉ pirita@klick.ee; TARTU: Tasku keskus ☎ 666 8163 | ✉ tasku@klick.ee; Lõunakeskus ☎ 6668153 | ✉ lounakeskus@klick.ee; Kaubanduskeskus Eeden ☎ 6668164 | ✉ eeden@klick.ee; PÄRNU: Kaubamajakas ☎ 6668152 | ✉ parnu.papinidu@klick.ee; VIILANDI: Viljandi Centrum ☎ 6668166 | ✉ viljandi@klick.ee; JÕHVI: Kaubanduskeskus Tsentraal ☎ 6668168 | ✉ johvi@klick.ee; RAKVERE: Põhjakeskus ☎ 6668177 | ✉ rakvere.pohjakeskus@klick.ee; VALGA: Valga Maxima ☎ 6668121 | ✉ valga@klick.ee; PAIDE: Ringtee 2, ☎ 6668124 | ✉ paide@klick.ee; KURESSAARE: Auriga Keskus ☎ 6668117 | ✉ kuressaare@klick.ee; VÕRU: Kagukeskus ☎ 6668173 | ✉ voru@klick.ee; RAPLA: Rappeli Keskus ☎ 6668174 | ✉ rapla@klick.ee.

Folklorist MARJU KÕIVUPUU:

Inimesed arvavad, et kogun nõiakunsti enda tarvis

Marju Kõivupuu äsja ilmunud raamat “Igal hädal oma arst, igal tõvel ise tohter” pole küll mingi esoteeriline nõiduseõpik, aga ravimaagiat ei ole sealt siiski päris välja jäetud.

Selles raamatus on kohti, mildest Kivirähk saaks romaani.

Absoluutselt! Rahvameditsiin tervikuna on ju intrigeeriv teema, mis inimesi huvitab. Nagu ilm või poliitika. Esimesed ootused sellise raamatu puhul kipuvad olema loomulikult säherdused, et siin on nüüd arvukalt igasuguseid kasulikke näpunäiteid, kuidas ühest või teisest haigusest jagu saada või mida praktiseerida. Meie raamatuturg on selliseid esoteerikaraamatuid ja eneseabiõpikuid täis.

Kas aeg ise mitte ei tingi praegu esoteerikat? Mul tuleb küll meelde film “Keskea rõõmud”, milles ka imearsti juurde minnakse. Sügaval nõukogude ajal, poleks tohtinud vist kõnekski võtta...

1950. – 1980. aastatel oli rahvameditsiini uurimine ka mitte just soovitud tegevus. Aga siis, kui see film valmis sai, tegelikult juba võis. Nõukogude Liidus muutus rahvaarstide tegevus ametlikult legaalseks, sest Brežnev oli juba üle 80, ja käis kuuldavasti lõunapoolsetes liiduvabariikides rahvaravitsejate juures, et elujõudu ja tervist tagasi saada.

Samas “Keskea rõõmud” peegeldab väheke laiemalt ka tolle aja ühiskonna inimeste traagikat ja otsinguid millegi järele, mida nad isegi ei osanud täpselt sõnastada. Elu tundus kohati väga jabur ja võimalusi ennast teostada ei olnud just kuigi palju...

See lootus, et kusagil on keegi tark, teadja, nägija, kes suudab su elu mõtestada, annab sellele mingi suuna või sisu, uue kvaliteedi, see ootus on ülimalt inimlik.

Me oleme siin Eestis üsnagi harjunud, et ei surda enam haigustesse. Kui inimene sureb haigusse, on see just nagu arsti süü. Terve olemine on pigem normaalne.

Nõukogude ajal sõid kõik tõrkumata neid tablette, mis arst välja kirjutas, räägiti isegi, et aastal 2000 sööme me kõik toidu asemel mingeid tablette ja pulbreid nagu kosmosetoitu. See oli utopia! Praegu aga on

vastupidine liikumine – tagasi loodusliku juurde.

Aga eesti mehed lähevad ju järjest infarkti või insuldiga...

Selles raamatus on üks peatükk, kus ma kõnelen headest ja halbade haigustest. Eestis on millegipärast üldiselt levinud hoiak, et mehel ei sobi haige olla. Tavaarusaama kohaselt mees ei tohi olla nõrk, ta peab olema tugev, terve ja töökas. Teatavas mõttes on see ka heroiseerimine, ta peab suutma taluda pinget.

Eesti kultuuris me üldse hängeneme hingega seotud haigusi, stressi, ülekoormust. Võib-olla on see seotud nõukogudeaegse totalitaarse ühiskonna psühhiaatriapraktikatega, kus sellel oli ka karistusasutuse funktsioon. See on stigmatiseerimine, ühiskonnast välja arvamine – sa pead olema vaimselt terve kõige kiuste. Sa pead teenima raha, suutma kohaneda muutustega. Eesti mees ju ei nuta, ta ei avalda oma tundeid.

Olete palju materjali kogunud otsinud. Kas noil retkedel on olnud ka selliseid hetki, et suu jääb lahti, et kaotate tolle “allikakriitilisuse”?

See oht tekkis millalgi 1990ndatel, kui ma käisin soome-ugri rahvaste juures. Et saada sealsete rahvaarstidega jutule, oli soovitatav, et oleks ikka mõni hea töbi ette näidata.

Seal tekkis mul küll paar korda tunne – vaat pärimust uurides ma üldiselt tean, kuidas need nii-öelda pärimusvalimid ühe või teise teema puhul rakenduvad; kui ma lähen kellegagi rääkima, käivitatakse sama plaat –, aga seal tekkis küll paari vana naisega rääkides selline tunne, et kuidas ta saab selliseid asju teada. Inimene on leebelt öeldes kirjaoskamat ja me pole palju varem kokku puutunud, aga teab minust selliseid asju, mida ta kuidagi teada ei tohiks.

Aga meditsiinipärimus on tervikuna väga tundlik teema. Isegi kui me maagilistesse ravivõtetesse ei usu, ei peaks neid,

kes sellesse usuvad, kuidagi alavääristama või halvustama.

Mul oli udmurtide juures vastupidine kogemus, sääl oli paar nõida, kes ise abi vajanuks. Äkki on see kultuurikonteksti küsimus – raamatust tuleb ka välja, et saksale, kelle “tallad maad ei puutu”, ei hakka need haigused üldse külge. Võib-olla nende maanõidade vägi enam minu pääl ei töötagi.

Väga paljudel puhkudel teevad ka tänapäeva moodsaid nõiad hoopis sõud. Usaldusväärselt mõjuvad ravitsejad, kes kollasesse meediasse ei ole jõudnud – teavad väga palju, aga räägivad väga vähe. Need, kes iseennast mõõdutundetult demonstreerivad ja presenteerivad ning valdavad pärimuslikku repertuaari ja teksti – eks see ole ka teatav tähelepanuvajadus.

Vormsi Enn on meedias küll oma noorte kallimatega, aga oma kunsti ja oskust ta sääl varjab, seda on vähesed näinud.

Just nimelt – kui oma teadmised suure publiku ette laotad, siis sõna kulub, kvaliteet kaob. Sõnamagias säilib rituaali vägi, kui sa seda liialt ei pruugi, see on aegade algusest olnud suletud pärimus. Tänapäeva massikultuur muidugi soosib tervikuna pealiskaudsust, efekte ja tulevärki.

Kes oleks kujutanud ette, et nõidade tuleproov on telekas – äraspidine inkvisitsioon.

ELUKÄIK

Marju Kõivupuu

- Sündinud 14. novembril 1960 Mõnistes Saru-Mäepõrus Mehkamaal.
- Kahe poja ema.

Haridus

- Valga 1. Keskkool.
- Tartu 5. Keskkool, bioloogia-geograafia eriklass.
- TRÜ eesti filoloogia diplomõpe ja aspirantuur-magistrantuur.
- EPMÜ doktorantuur 1995–1999.

Töö

- Tallinna Ülikooli filoloogiateaduskonna dotsent 2003–2007.
- Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia dotsent 2005–2007.
- Tallinna Ülikool, Eesti Humanitaarinstituut; vanemteadur 2007–.
- Arvukate lõunaestide keelt ja kultuuri puudutavate tele- ja raadiosaadete (kaas)autor ning konsultant.

Tunnustus

- Maavalla Koja aunimetus “Hiie sõber 10225”, 2012.
- “101 Eesti pühapaika” – 2011. aasta parim eesti autori teatmeteos.
- Eesti Vabariigi presidendi peapreemia rahvaluule kogumise eest, 1995.

Äraspidine, eks ole. Ju me siis vajame seda millegipärast. Äkki meie ühiskond on liiga turvaline. Läbi aegade on tahetud selle “teise” maailma taha piiluda.

Aga pärimuse kogujana on mulle sümpaatsed need inimesed, kes kasutavad meditsiinipärimust delikaatselt, tunnevad hästi ravimtaimi ja on seejuures väga head tavapsühholoogid.

Oluline on ravitsejate puhul olnud ka suhtekorraldaja roll, kuidas osata kogukonnas inimestevahelisi suhteid säilitada – üsna tavaline on olukord, et näe, kuidas ta mulle ütles, ma jäin täitsa haigeks... Sõnaga saab tõesti tahtlikult või tahtmatult väga haiget teha. Olen ma ise seda teinud, on mulle tehtud. See on inimlik.

Olete uurinud ka surma, ega eestlane ju ei taha surmast ja haigusest väga rääkida. Kui hommikul akna all vares kraaksub, siis on juba halvasti, veel hullem, kui naabrinaine tere ütleb...

Ega ta väga ei taha jah. Surmaennete ja haiguste probleem on väga isiklik. Pigem tullakse ja küsitakse, kui kellelgi on endal midagi sellist juhtunud, et kuidas käituda ja olla – sedakaudu on võimalik jutule saada.

Pärast Eesti taasiseseisvumist toimus ju ka inimese tulekus ja minekus siia ilma muutus – kui nõukogude ajal sünnitati haiglas, see oli meditsiiniprotsektuur, isad seisid haigla akna all,

siis tänapäeval on see selline perekesne sündmus... Et mul on oma lapsed sündinud nii suure vahega, siis ma olen seda omal nahal kogenud – rangest karantiniist täieliku vabaduseni perepalatis.

Nõukogude ajal oli üsna tüüpiline, et vanainimesed surid kodus, kõik surmaga seonduv tuli sul kodus läbi teha. Nüüd viiakse vanainimesed hooldekodudesse, nendega tegelevad professionaalid, mis omakorda kütab kirgi meedias: kas hooldajad teevad oma tööd südametunnistusega või lasevad ülejala.

Kõik asjad siin ilmas, kõik eluavaldused, millega sa ise vahetult kokku ei puutu, mida sa lapsest saati ei näe või ei koge, on ju pelutavad.

Aga kas materjali kogumisel on olnud lausa pentsikuid olukordi seepärast?

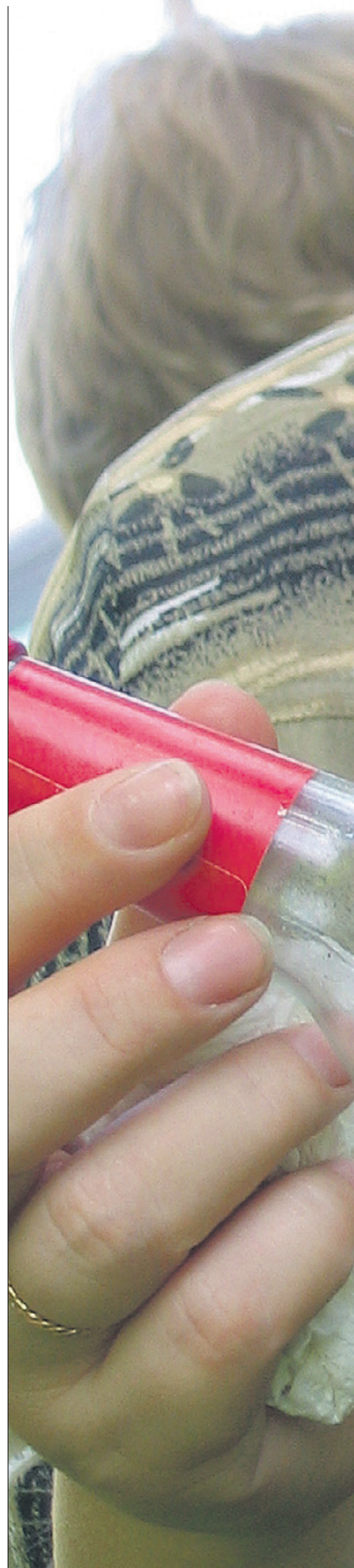
Jah, ikka, ja rohkem muidugi tudengitel, kes esimest korda välitöödel. Ükskord tulid üliõpilased õhtul staapi lõnts-lõnts kurbade nägudega. Olid rääkinud sellest-ja-sellest, kurjast silmast ka, nagu juhendatud oli, ja siis hakkasid kiitma perenaise aeda, et oi kui ilus, oi kui uhked taimed ja lilled. Tädi surunud hirmunult selja vastu kasvuhuone ust, öelnud, et “olge nüüd kenad ja lõpetame tänaseks selle jutu!”. Mida nad sellest teada said – uskumine kahjustavasse kiitmisel on elus!

1990ndatel ei saadud päris hästi aru, miks ma käin ja kogun sellist pärimust. Kas ma ise tahan neid sõnu saada, et kedagi kahjustada. Miks sa seda kogud, see pole kindlasti uurija huvi, vaid mingi isiklik asi. Et nagu konkureeriv nõid või midagi sinnapoole!

Inimene, kes ise usub sõna kahjustavasse mõjusse, musta maagiasse, ei saa aru, et ma teen tegelikult uurimistööd, et mind huvitab, miks need uskumused on elus.

Üks väikelinna konflikt oli meil, ning siis ma kasutasin oma folkloristiteadmisi ära ja ütlesin: “Ühel ilusal päeval on sul ukse ees tükk haisvat liha, ja sa tead, mis see tähendab!” Pärast käisid nad kõik kikiparvukil. Oli mingi süüdistamine seal, kes kelle kassi on mürgitanud ja kelle koerale halvasti öelnud, ma võtsin selle puhtalt oma uurimuspagasist ja lajatasin. Ma olen neid asju paar korda kasutanud.

Kaks poega 13aastase vahega, praegu 26 ja 12 – on see vaim-

Marju Kõivupuu kurikuulsal ussiviinaga.

se-maagilise ruumi muutus nende kasvatamises suur?

On küll! Minu põlvkonna jaoks, 50 ja veidi peale, ei olnud 13 aastat veel mingi eriline muudatus. See ühiskond, milles mu vanem poeg Kaarel kasvab, oli ehk inimkeskem ja kogukondlikum. Toonaste tuden-

ERAKOGU

Ise ta ütleb, et see muidugi ärritab loomakaitsjaid, aga ega rästikuviiinategu pole miski massimõrv – seda tehakse kindlate reeglitega ja siis jagub tollest ka pikaks ajaks.

gite seltskond käis minu juures koos, olid sellised toredad kommuuni ajad. Vahel ma tajun, et ta ei oska laps olla, et ta käitub mitte oma eale vastavalt, vaid et seda aktsepteeritaks vanuses 40 pluss. Aga Martin on kasvanud arvutikeskses ja linnaühiskonnas, kusjuures ta oskab lugu

pidada väikelinnadest ja vanast Võrumaast, sest seal on vaikne ja rahulik.

Kaarilil oli oma koduõu ja kodutänav, hõlmatav ja kindel. Seda Martinil ei ole, sõbrad on laiali eri kohtades. Alates toitumisharjumustest, riietest, poodidest – ta on uue aja inimene...

Minu tütar ka, konfliktid on kuidagi kergemad tekkima, ei saa kasvatada last nii nagu 20 aastat tagasi...

Minu mamma, kes mind kasvas, oli sündinud 1890, ta oli 70, kui mina sündisin. Sellest elutervest maailmavaatest on mul rasketel hetkedel väga pal-

ju tuge olnud. Ma mäletan, kui hakkasin teismelisena pirtsutama, et miks mul ikka pole selliseid või teisi riideid ja nii. Siis ta ütles: “Mine käi ilma müüda ringi ja kae, kes sinu taht!” Sõnaga – et sa pead ise vaeva nägema, et elus midagi saada või saavutada, kuskil ei oota sind

piimajõed ja pudrumäed. Ja vahel lihtsalt tuleb leppida ka kehavemaga!

Aeg-ajalt lajatas mulle märja põrandalapiga vastu sääri. Ja kui lapsel oli “mutsu pääst perse sadanud”, oli vaja aidata see laksuga oma õigele kohale tagasi. Maailm oli lihtsam ja prag-

Sind lastakse su bakalaureusekaardiga nagu rohelise vahtralehega elu kiirteele, suurlinna liiklusse. Mõni mõlgib end kohe ära, mõni ei julgegi sõitma hakata, mõnest saab ajapikku päris osav juht.

maatilisem, vähem oli psühholoogitsemist.

Võiks olla mingid sotsiaalsed piirid. Mats Traat kirjutas “Ingeris” – see tuleb mul kogu aeg meelde –, et sa võid õpetajana olla lapsele sõber ja teejuht, ja muidugi peadki olema, aga sa ei tohi olla mingi mõttetu laialivalguv tädi. Lastega peab tundma mõõtu. Piisab sellest, kui sa vaatad otsa lapsele. Viisakas, tasakaalustatud määral autoriteetne ja hierarhiline süsteem mulle sobib.

Meediakommentaariumes just kurjustati, et neetud humanitaarid, ei saa töödki, aga tegelikult kõneldi ju kolmeaastasest bakalaureusekraadidest, mis pole mingi kõrgharidus.

Klassikalises mõttes see pole kõrgharidus. Sellest ei räägitud me haridusreformis algusest peale. Siin saaks teha muutusi esmalt magistriõppe senisest märksa suuremas väärtustamises: magistrikraad peaks tooma sulle rahalises ja karjääri mõttes sisse. Teatud diferentseeritus tuleks asjale kasuks.

Nagu kroonus. Sa ei saa korraga olla noorsõdur ja seersant. Sa pead midagi tegema, et kuhuigi jõuda. Formaalsete näitajate taganõudmist prioriteediks seades hakkab kvaliteet kaduma. Esseed on palju raskem teha ja hinnata kui valikvastustega testi. See hakkab mulle meenutama juba sihukest vasikatirimist, et tema on ühel pool ja mina teisel pool ja mina siis tirin elu eest sinnapoole, et no tule-tule-tule, vaata, diplom on siin!

Teil praegu ei ole viimaste aegade tunnet?

Mul kadunud mamma... Kord ma väiksenä käisin nende surnuaial ja pärast jäin koju, siis hakkas endast hirmus hale, nutt tuli peale ja mõtlesin, et ega ma nii väga surma ei karda, aga tahaks kangesti teada, mis edasi hakkab maailmas juhtuma, kui ma surnud olen.

Siis mamma ütles: “Kui sa na toleparast, siis see on küll tühi asi... Kui sa nii vanaks saat, et sa surema nakkat, sõs sa õlõt elun kõkõ nii pallo nännü, et sa ei taha enämb midägi nättä!”

Eks ta vist nii ongi. Ajad lähedavad omasoodu edasi, meie peame püüdma omas ajas anda endast parima, õigustama oma olemasolu meile antud päevade jooksul. Ja minu põlvkonnal on kõigest hoolimata väga vedanud – me pole omal nahal saanud kogeda sõda.

JÜRGEN ROOSTE

Eesti Kontsert

hooaja peatoetaja

Kontserdinädal

14.–20. veebruar

N 14. II kell 19 Mustpeade maja

R 15. II kell 19

Avinurme kultuurikeskus

EESTI RAHVUSMEESKOOR

Dirigent **Charles Barbier**

(Prantsusmaa)

Prantsuse muusika

N 14. II kell 19 Tapa kultuurikoda

AIN VARTS

(akustiline kitarr,

elektrikitarr, live-elektronika)

Ain Vartsi omalooming, Ralph Townner,

Eddie Van Halen, improvisatsioonid

N 14. II kell 19 Rõuge rahvamaja

Fedora ja Mister X-i lugu

Margit Saulep (Fedora)**René Soom** (Mister X, RO Estonia)**Ülla Millistfer** (klaver)**Peeter Kaljumäe** (teistes rollides)

Imre Kálmáni unustamatu operett

"Tsirkus-printsess" on operetiajaloo üks

kauneimaid ja liigutavamaid armastus-

lugusid – muinasjutt täis imelisi meloodiaid

ja kirglikke tundeid.

N 14. II kell 19 Otepää Kultuurikeskus

Puhkpillikvintett ESTICA

Anna Kelder (flööt)

Heli Ernits (oboe)

Helena Tuuling (klarnet)

Tea Tuhkur (fagott)

Meelika Mikson (metsasarv)

Mozart, Eller, Pärt, Sink, V. Kapp

R 15. II kell 19 Peterburi Jaani kirik

KontsertJazz

Tribute to Jaco Pastorius

BRIAN MELVIN'S GLOBAL

VILLAGE

Brian Melvin (trummid)

Jaak Sooäär (kitarr)

Raun Juurikas (klahvpillid)

Kaarel Liiv (basskitarr)

L 16. II kell 19 Haapsalu kultuurikeskus

IRINA ZAHARENKOVA

(klaver)

C. P. E. Bach'i ja D. Scarlatti sonaadid

Chopin. Briljantsed variatsioonid op. 12

ja 24 prelüüdi op. 28

P 17. II kell 17 Estonia kontserdisaal

ORCHESTRE NATIONAL

DU CAPITOLE

DE TOULOUSE

(Prantsusmaa)

Solist **Elisabeth Leonskaja** (klaver)Dirigent **Tugan Sokhiev**

Berlioz. Avamäng "Korsaar"

Schumann. Klaverikontsert a-moll

Tšaikovski. Sümfoonia nr 4 f-moll

Elisabeth Leonskaja foto Julia Wesely

T 19. II kell 19 Paide kultuurikeskus

K 20. II kell 19 Pärnu kontserdimaja

N 21. II kell 19 Estonia kontserdisaal

R 22. II kell 19

Vanemuise kontserdimaja

Särav eesti džäss

Antoloogia

ESTONIAN DREAM BIG BAND

Dirigent ja kunstiline juht **Saim Aimala****Airi Allvee, Kristjan Ilumäe****Sofia Rubina** (Paides ja Jõhvis)**Hedvig Hanson** (Pärnus, Tallinnas ja

Tartus)

Kavas: John Pori, Kurt Strobel, Evald Vain,

Lembit Veevo, Paul Tammeveski, Emil

Laansoo, Boris Körver, Uno Naissoo, Valter

Ojakäär, Uno Loop, Kustas Kikerpuu, Olav

Ehala, Tiit Paulus, Sergei Pedersen, Meelis

Vind, Raivo Tafenau jt

www.concert.ee

Eestlased on tänapäeval

Aasta seikluse 2012 tiitli võitis Timo Palo polaarmatk. Aasta reisiraamat 2012 on Mart Kivastiku "Vietnami retsept" ja mereseiklus muidugi Nordea ümberilmareis.

Aasta seikluse valimist viien- dat aastat korraldava Go Reis- iajakirja väljaandja Tiit Pruuli ütleb, et kui maailm 20 aastat tagasi avanema hakkas, tormati muidugi igal pool ringi, pea laiali otsas ja vaadati kõike nagu varss uut väravat.

Praegu on mõned toredad tendentsid. Eestlased valmistavad oma ekspeditsioone väga põhjalikult ette ja jõuavad nendega maailma absoluutsesse tippu (Timo Palo, alpinistid).

Eestlased osalevad rahvusvahelistes meeskondades võrdväärsete liikmetena (see käib eelkõige mitme teadlase kohta, kes teevad etnograafia, arheoloogiat jt välitöid Aasias, Ameerikas, Lähis-Idas).

Paljud reisid on väga hästi edasi antud. Ka need, kes reisisil kaasas ei ole, saavad meedia abil reisidest osa (katamaran Nordea ümbermaailmareis, "Eh, uhhuduur", Peeter Vähi autoreisid).

MART KIVASTIK: Kommunistist võib saada budist

Mart Kivastik pole traditsiooniline reisi- kirjanik, oma Vietnami retke valas ta hoopis armastusromani vormi.

Kõik too eksootika on sääl ikkagi olemas, sest armunud peategelased-seiklejad on eesti noored. Vietnam on neilegi uus ja rahutu paik.

Raamat on lihtne jutukas, aga samas on sääl oma sügavus. Mart Kivastik: "Sügavuse tagaajamine sügavuse pärast ei anna ju midagi. Tihti peale on "sügavuse" taga suur tühusus. Nagu juba parun Münchhausen ütles: tõsine nägu ei ole veel suure tarkuse tunnus. Mulle too mõte jubedalt meeldib. Sügavuse puhul välimus tihti peale ei loe, tuleb välja. Vietnam on selles mõttes nagu iga teine koht, lihtsalt inimestel on silmad pilus ja söövad pulkadega, muidu on väga meie moodi."

Raamat markeerib tegelikult Kivastiku enda Vietnami-seiklust. Toitu ta kiidab, "kes

natuke midagi asjast jagab, see peaks kohe pileti ära ostma ja lendama. Paari päevaga ei saa Vietnamis hakkama. Menüü on otsatu. Ja naised on seal ilusad. Väiksed ja kenad ja targad ka!"

Aga päris motorolleriga ta läbi džungli ei reisinud (nagu raamatus). "Ma sõitsin tegelikult autoga, aga roolis oli vietkong mis vietkong. Ainult et pärast Kambodža sõda hakkas ta budistiks ja enam inimeste pihta ei sihi. Viskas püssi põssasse ja kolis turismibisnisesse. Loodan, et tal läheb hästi."

Tuleb välja, et kui sa Vietnami ringi käid, siis juhtub iga- sugu asju, lugusid ei ole vaja välja mõelda. Meile tundub Vietnamis kõik teistmoodi, nii et Kivastikul tekib kirjutamise isu. "Pakiraamil olin ka, aga tuhandet kilti ei pea mu tagumik vastu. Vietnami tee-ehitus alles võtab jalgu alla."

Kivastik leiab, et Vietnam on tõesti tema paik. Valgeid, kes seal mitmes mõttes enam tulema ei saa, on palju. "Tegelikult on meiesuguste elu seal lihtsam, sest partei meid ju ei puutu. Tavalised vietnamlased peavad pool suud kinni hoidma. Aga Vietnam on siiski parem variant kui endine Nõukogude Liit."

Samas on Vietnam nii vana ja erilise kultuuriga maa, et ega nad igavesti seal punalippu lehvitada ei jää. "Ho Chi Minh ei olnud ju mingi Brežnev. Ta oli tark mees, eelkõige vietnamlane, ja alles siis kommunist, kellel aeg-ajalt polnud häid valikuid. Ameeriklased oleks võinud olla õigel ajal Vietnamis. Aga ei. Jäid jokatama. Siis tulid venelased ja hiinlased ja nii see läks."

Valgel mehel on Vietnami- väga palju ahvatlusi – seal on isegi liiga lihtne elada.

Sellel reisil oli rohkem kui üks võimalus, et rändajad enam kunagi tagasi ei tuleks.

TIMO PALO pistis jääkarude kui ka

Timo Palo võttis Arktikas mitu külma suplust, seisis silmitsi näljase jääkaruga, ja tegi läbi retke, mida seikleja Nansengi päriselt läbida ei suutnud.

Üks uus koridor maailmas on n-ö avatud, läbi käidud. Mis olulisim: säält eluga ka tagasi tuldud.

Uurin, kuidas seikleja ja teadlane omavahel läbi saavad. Selgub, et paraku on nende kahe aspekti puhul tasakaal pea olematu. Neid seiklejaid, kes ekstreemsel retkel veel ka mingigi teadustööga tegeleksid, ei oskaks Palo loetleda isegi mitte kõigil ühe käe sõrmedel. "Ekstreemsuse all pean silmas seda, kui liigutakse ilma välise abita ja kogu kaasaveetavat tuleb liigutada omaenese füüsilisel jõul.

Kriitiliseks muutub just kaasaveetava varustuse kaal (millest põhilise moodustab toit). Määravaks saab asjaolu, kui palju sa suudad enese järel vedada ja kui palju selleks energiat kulutad. On ilmne, et ekspeditsioonil, kus lõigatakse riietelt lipikud ja poolitatakse hambaharjad, leidub vaevalt

kohta teadusinstrumentidele. Iga kaasavõetavat grammi kaalutakse hoolega.

Siiski ei ole teatud väga kompaktsete mõõtevahendite kaasavõtmine absoluutselt välis- tatud. Kuid selleks peab olema kirglik soov ja pead uskuma, et neis raskeis oludes, pidevas väsimuses ning energiapuuduses leiad endas veel ka jõudu mõt- misi sooritada. Säärane suhtu- mine vajab suurt entusiasmi või kohusetunnet.

Kuna olen ise polaarteadu- ses otseselt sees, siis tean, mil- line väärtus on isegi pelgalt vaatlustel. Võib vist küll öel- da, et kõik tähelepanekud Põh- ja-Jäämere sisealadelt, kuhu suhteliselt harva mõõtmisi te- gema pääsetakse, on omaet- te väärtuslikud. Eks ma püüdsin antud olukorras endast pa- rima anda ja väikese uurimis- programmi retke jooksul ikka- gi läbi viisin."

Kas midagi olulist sai sel- le retkega ka tõestatud, ene- se jaoks või maailmale? "Ma ei julgeks öelda, et midagi otse- selt maailmale tõestasime. Kül- lap pole see ka minu hinnata. Vaatamata asjaolule, et me oma inimjõul sooritatud esmaretke- ga selle põhjapooluse ja Terav- mägede vahel oleva marsruudi

nii-öelda avasime, usun ma, et ilmselt üsna peagi oleks mõni teine nii või teisiti selle teekon- na ette võtnud. Tegu oli ühega viimastest läbiproovimata poo- luse marsruutidest. Ilmselt aga ei saa ka tulevikus see marsruut olema just kuigi populaarne.

Viimase kolme aasta jook- sul tehtud kõigist niinimetat- tud täisformaadis (läbides va- hema pooluse ja maismaa va- hel) põhjapooluse üritustest olime me ainsad, kel õnnestus asi edukalt lõpuni viia. Kliima- muutus on Arktikas olnud üsna kiire ja tuntav ning seda võib polaarrändurigi selgelt omal na- hal kogeda."

Erinevalt Matverest leiab Palo, et rännak ikkagi muu- dab inimest: "Ma pole päriselt enam see, kes olin enne mine- kut. Kahtlemata olen rikkam inimene – sisemiselt. Ühe väärt kogemuse võrra rikkam. Ma ni- metan seda tõeliseks kogemu- seks. Millekski, mida ei too sul- le koju ei teler, internet ega ka loetud raamatud. Seda ei saa keegi sulle anda ega sinu eest ära teha.

Ja hiljem, kui sul see juba olemas on, siis ei saa keegi seda sult ka enam võtta. Tõelise ko- gemuse leiad siis, kui ise teda otsima lähed. Pead end püsti

kõvad seiklejad!

rinda nii iseendaga

ajama, sulgema enese järel kodusse ja jätma seljataha selle, mis on mugav ning turvaline. Tõelist kogemust ei asenda kunagi miski.

Suur maadeavastuste ajastu on juba ammu möödas. Nüüd on vahest seda enam iga rännak avastusretk ränduri enese sisemaailma tundmatutele aladele.

Seal kindlasti veel jätkub neid kaardistamata paiku, mida ei saa peale meie endi keegi teine avastada. Mul oli mitmeid küsimusi, mis tahtsid saada vastuseid, ja kui juba julgusid küsida, siis julge ka vastuseid otsida! Noid vastuseid läksingi tollelt retkelt otsima.

Ma leidsin need ja küllap rohkemgi veel. Kui ma seejuures midagi enesele tõestasin, siis vahest seda, et üks helin minu sees ei ole kuhugi kadunud. Küllap tuleb aeg, mil see taas kord rinnus tormiks paisub – siis tuleb jälle teele asuda.”

Palju on juba räägitud Palo kohtumistest jääkarudega, ime, et nood meeste moonavõi magamiskotte tühjaks ei sõonud. “Treenisin end enne Teravmägedel selle hirmuga elama ja harjuma. Kuid ma ei usu, et suudan siiski võtta jääkaru niivõrd loomuliku ja ra-

hulikuna kui mis tahes looma kodumaa looduses näiteks. Kui oled juba kord merejäl, siis teatav hirm, aukartus ja ohuaimdus on kusagil kogu aeg olemas.

Jäämerel ollakse relvastatud. Meil olid revolver ja jahipüss ning lisaks veel signaalaraketid.

Telgi ümber kasutasime niinimetatud karutara (rakette ühendav alarmliin), mis aga ei taga sajaprotsendilist kaitset. Just tara liigne usaldamine on nii mõnelegi rändurile valusalt kätte maksnud.

Telgis magamine ongi vahest kõige raskem. Nägemis-meelt, mis inimesele on jääväljal parim, ei saa rakendada. Telgis oled mõneti nagu hüljes oma urus.

Kuid meie viimane kogemus näitas, et karu kavalust ei tohi alahinnata ka otserünnaku puhul. Siis, kui kõik tundus olevat ilmselt ja sirgjooneline, üllatas meid jääkaru, kes ründas vee alt.”

Praegu on isand Palo suuremalt jaolt hõivatud teadustöoga. Siin-seal tuleb ette ka loengute pidamist. Retkest raamatut kirjutamine on see kõige pakilisem, mis praegu hingel kriipeldab ja oma järke ootab.

19. mail Portugalis Porto linnas, kus Nordea meeskond tähistas ringi ametlikku täissaamist. Vasakult: Raul Normak, Jaan Tättä ja Marko Matvere. Ülal kapten Toonart Rääsk.

MARKO MATVERE: Mul pole praegu pealisülesannet

Nordea merereisi ümber keriti parajat meediatsirkust, aga pole ka ime: kaks kodumaa armastatumat laulikut korraga koledas kohas loksumas.

Tegelikult tähendas see meestele ikka mehetööd ja tõelist seiklust. See on suur jupp elust, võib-olla tähtsam kui kroonuage vanasti.

Auhinna kättesaamisel ütles Matvere, et tal polegi praegu eluks suurt plaani. Nii kaua, kui ta ennast mäletab, on tal ikka mingi pikem plaan või soov olnud. Eriti selged olid sihid just keskkooli lõpus. Soovi purjetada ümber ilma kandis ta kuklas 10 aastat. Alates 1999. aasta sügisest, kui Lennuk läks... Hetkel Matverel tõesti sellist suurt pealis-pealisülesannet ei ole. “Võõrastav ja kõhe tunne,” ütleb ta

Samas pole muretsemiseks põhjust, enamik kogu inimkonnast elab nõnda. Ärkavad hommikul, ja kui õhtul magama heidavad, on rahul ning õnnelikud sellega, mis valge aeg neile pakub.

Kui uurin, kas rännak muutis ka kogu maailma ja mõtlemist, siis on Matvere kindel, et kogu mõtlemist üks reis täiskasvanud inimesel siiski muuta ei saa. “Olekut võis paari kuu jooksul tõesti kohmetunuks nimetada. Aga kodu on ikka täpselt sama. Kui Tallinna kilukarbisiluett Paljassaare nuki tagant 17. juunil jälle ette rullus, tundsin, kuidas mul nägu imestusest tõlli vajus. Piilusin vargsi ka teiste meeskonnakaaslaste nägusid. Mulle tundus, et neid valdas samalaadne kummaline nõutus.

Peast käis läbi säärane mõte, et kui nüüd viimase miili jooksul laevaga midagi peaks juhtuma, siis lähen ujudes Piritale.”

Teel ei kohanud ta paiku, kuhu kohe jääda oleks tahtnud, aga oli paar sellist, kus oleks tore surma oodata: Vanuatu, Paapua Uus-Guinea, Prantsuse Polüneesia, Saalomoni saared.

Eesti meedia tõmbas Matvere kohe liistule, kui ta tagasi oli, küsisin, mis segadik nende sõnadega oli: “Ei minul ei olnud seal mingit segadikku. Ma pole palgaline ametnik ega kellegi lepinguline volitatud esindaja. Võin rääkida seda, mida mõlen ja teha seda vormis, mis mulle parasjagu sobib. Räpase hinge ning pudrumulguga netiajakirjanik suutis Nordea kokkujõudmisel antud teleteleintervjuust ühe sõna välja noppida ja selle oma peremehe jaoks rahaks teha. See sõna oli “poolahv”.

Konkreetne zooloogia termin ei ole tõesti sobiv ja täpne, kirjeldamaks primaadi ja inimolendi vahelist üleminekuvormi, aga ülekantud tähenduses siiski enamikule mõistetav. Ma ei oskaks praegugi poliitiliselt korrektsemalt väljenduda ega näegi selleks mingit vajadust. Sattusin kord ühe veendunud kristlasega keskustellu. Korraga lajatas ta mulle argumentidega, millele mul toona vastust ei leidnud: “Võib-olla sina, Marko, oled ahvist arenenud, aga mina mitte! Kui inimene on ahvist arenenud, siis miks neist tänapäeval enam inimesi ei arene?!”

Nüüd kus ma üleminekuvorme oma silmaga näinud olen, võin kinnitada, et areneb ikka küll. Ja me ei käinud sugugi maakera kõige metsikumates paikades. Üks asi on vaadata džunglielanikku Discovery kanalilt või uudistest, ja hoopis midagi muud mõtled ja tunned sa siis, kui eellane sinust mõne meetri kaugusel asjab.”

JÜRGEN ROOSTE

VAATAMISMULJE

“Hüljatud” (“Les Misérables”)

- Režissöör Tom Hooper.
- Film põhineb Alain Boublil’ ja Claude-Michel Schönbergi muusikalil, mis on tehtud Victor Hugo kuulsal romaani põhjal.
- Stsenaristid William Nicholson, Boublil, Schönberg ja Herbert Kretzmer.
- Näitlejad: Hugh Jackman, Russell Crowe, Anne Hathaway, Amanda Seyfried jpt.
- Film kandideerib kaheksale Oscarile.

Käre Muhu naine käis kinos nutmas

“Hüljatud” on tõeliselt võimas kogemus – näitlejad ületavad end igas mõttes, ja nõnda, et ka publikul tuleb end veidi ületada.

Enne seda filmi ma ei teadnud, mis asi on filmiseansilt hea emotsiooniga lahkumine. Juba kõikides veebiväljaannetes kiideti “Hüljatuid”. Teadsin, et seal mängib päris suur hulk häid näitlejaid. Samas – mu sõbrad olid kas poole filmi pealt lahkunud või magasinid pea terve aja.

Hakkas laulma Hugh Jackman, kes oli tehtud koledaks. Mu esimene mõte oli: miks sa just sellise osa pidid valima? Aga see selleks. Keskendusin siis laulule, mis oli täis meeleheidet ja viha. Kohe esimesest laulust sain aru, et tegin õige otsuse – tulla seda vaatama.

Meenusid filmikriitikutelaudsed meediaväljaandest: kogu filmi rikub ära Russell Crowe’i lauluhääl. Ja siis juba oligi tema kord. No pole ma vast kõige õigem kriitik, aga minu kõrv puhkas teda kuulates. Järgmine mõte oli, et millal nad nüüd siis laulmised lõpetavad ja normaalselt omavahel vestlema hakkavad. Seda ei juhtunudki. Aga nii oligi kõige parem.

Ma pole väga õrna hinge-ga naisterahvas. Pigem selline käre iseloomuga Muhu naine. Ja siis tuli filmi murdehetk. Jackmani tegelane tegi oma elus kannapöörde. Laul, mida ta laulis kogu hingest, oli nii emotsionaalne, et ka minu silmad läksid märjaks. Ja siis see hakkaski: niipea kui vähegi midagi kurba oli, pisarad jooksid. Isegi kui lauldi armastusest. Ma nutsin ka siis, kui näitlejad pidid solgi sees kõndima.

Mul on ilmselt liiga palju uhkust, et pidasin vajalikuks oma nutmist varjata. Eri-

ti sõbranna ees, keda ma aegajalt silmanurgast piilusin, aga tema ei nutnud. Nüüd lisandus tunnete hulka ka piinlikkus. Piinlikkus, et ise täiskasvanud inimene ja käitub niiviisi. Kokkuvõttes siis üritasin kesken-duda kolmele asjale. Filmile, oma tunnete vaoshoidmisele, ja kuna see oli ilmselgelt võimatu, siis lõpuks üritasin varjata neid oma pinginaabri ees. Jäin lootma õnneliku lõpu peale. Lootsin, et saan silmad enne kuivaks, kui tuled põlema panakse. Enne lõppu see hetk tuli, aga viimane laul vedas mind totaalselt alt.

Ning siis järsku oligi kõik – film sai läbi, tuled pandi põlema, ja peale minu oli veel hulk naisi, kes nuuskasid ja pühkisid silmanurgast midagi. Ma ei olnudki ainuke ... jumal tänatud. Mu sõbranna oli hoopis ainuke, kes nii tugeva iseloomuga on.

Koju jõudes sain aru, et oma kogu aeg muretsemisega jäi tegelikult nii palju vaatamata. Hakkasin seda guugeldama ja juutuubima. Uskumatu, et kõik need näitlejad on laulud esitanud otse. Ei mingit eellindistust ega midagi. Laulu ajal saatis neid klaver, mis küll hiljem asendati orkestriga, aga see laul ja see näitlemine sinna juurde ... vau.

Need näitlejad on minu jaoks viinud näitlemisoskuse hoopis teisele tasemele. Nüüd nagu tunduks, et niisama mingi loo jutustamine on liiga tavuline.

Päris kindlasti ma vaatan seda filmi veel. Mis puutub nüüd pisarate tagasihoidmisel, siis seekord kavatsen seda mitte teha. Tean, et saalis on kindlasti veel vähemasti üks minu-sugune. Ma tean ka veel seda, et ma ei lähe sellesama sõbrannaga, sest tal on kivist süda!

PILLE SAKS

Jean Valjean (Hugh Jackman) kannab Fantine’i (Anne Hathaway).

PLASMALÕIKUR STAHLWERK CUT 50

- Kõik komplektis, vajab ainult kompressorit
- Lõikab kõiki elektrit juhtivaid metalle
- Maksimaalne lõikepaksus 12 mm
- Kerge ja kompaktne
- Garantii 24 kuud

360 €

Hind koos 20% KM

WWW.STAHLWERK.EE

INDREK HARGLA

ANDROMEDA SAAR

www.vatteater.ee

Lavastaja: **Leino Rei** / Kunstnik: **Pille Kose** / Muusikaline kujundaja: **Ago Soots** /
Valguskujundaja: **Martin Makarevits** / Osades: **Katriina Unt, Katriina Ratasepp,**
Tanel Saar, Meelis Põdersoo ja Ago Soots

1. (ESIETENDUS), 4., 5. märtsil ja 1., 2., 23., 24. aprillil kell 18.00
Rahvusraamatukogu Teatrisaalis

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügipunktides
ning Rahvusraamatukogu infoletis

49 kiri: julge ja terav,

1988. aasta 19. veebruaril ilmus ajalehes Rahva Hää 49 loovharitlase allkirjaga rahustav pöördumine, et ära hoida tänava-kokkupõrkeid rahva ja miilitsa, eesti- ja venemeelsete vahel.

Erinevalt 1980. aasta pöördumisest, mida allakirjutanute arvu järgi hakati nimetama 40 kirjaks, on veerand sajandit tagasi koostatud loovharitlaste üleskutse teenimatult vähe-
helepanu saanud.

Heinz Valk räägib mulle, et enne 19. veebruaril Rahva Hääles ilmunud 49 allkirjaga kirja oli õhus palju kuulujutte – räägiti KGB eriväeosadest, mida Tallinnasse tuuakse ning hoonetesse ja hooividesse peidetakse. Jutud võimendusi, keegi juba nägigi “neid”.

Ja nagu Valkki ütleb: midagi toona Tallinna tänavatel tõesti toimus, ilmus turskeid talvejopedes mehi, kes käisid niiviisi paari kaupa ja põrnitsesid eriti just meeskodanikke. Need polnud ilmselgelt kohalikud.

Stalinistid ja natsionalistid

Jaak Allikul oli tekkinud mõte kirjutada üks rahustav kiri, et vaigistada mõlemad pooli – nii rahvuslasi, kes surmapõlglikult tänavale läksid, kui ka võimude organiseeritud tumedaid horde.

Kiri läks vist asja ette, seda enam et see ilmus samas lehes Mihhail Gorbatšovi NLKP Keskkomitee pleenunil päev varem peetud segase pealkirjaga kõnega “Revolutsioonilisele uutmisele uuendamise ideoloogia”, mis võttis enese alla pea 2/3 kogu lehe mahust ja manitses demokratsiseerimisprotsessi tõsiselt võtma.

Maaleht uuris asjade käiku kirja autorilt Jaak Allikult, praeguselt riigikogulaselt.

Allik selgitab, et seda aktsiooni tuleb vaadata taustsüsteemis.

1985. aasta aprillis oli võimule tulnud Gorbatšov, Moskvas oli õhkkond ja ajakirjandus hulga vabam kui meil siin – meil oli täielik seisak. Juhtkond Karl Vaino eestvedamisel oli oma võimu säilitanud. “Asi oli äärmiselt sumbumunud.”

Midagi siiski toimus, 1987. aasta lõpuks oli selge, et fosforiidikampaania, mis tehti ära rahumeelsete vahenditega – koosolekute, miitingute ja aruteludega –, oli jõudnud positiivse tulemuseni. Fosforiidi kaevandamise plaan võeti päevakorrast maha.

Lisaks oli 23. augustil 1987 toimunud esimene Hirvepargi miiting, kus ei olnud küll otsest vastasseisu, aga mitmed selle ürituse organisatoorid (nt Tiit Madisson) saadeti hiljem Nõukogude Liidust välja.

Samal ajal olid alanud ettevalmistused loomeliitude plee-

EESTIMAA ELANIKELE!

Muutused ühiskonna juhtimises on loonud positiivse õhkkonna rahva omaalgatuse tekkeks paljudes eluvaldkondades. Toetust ja heakskiitu väärivad sõjaõhtu vähendavad kokkulepped välispoliitikas, M. Gorbatšovi avaldus Afganistani kohta, esimesed konkreetsed sammud avalikustamisel ja demokratiseerimisel, ausamas suhtumises ajalooliste sündmuste ja protsesside hindamisse, sealhulgas isikukultuslike repressioonide tingimusteta hukkamõist ja süütute ohvrite mälestuse jäädvustamine.

Kogu Eestimaa elanikkonna otsest osavõttu vajab kursi võtmine vabariigi üleviimiseks isemajandamisele, bürokraatiaaparaadi võimutäiuse piiramisele ning vaba omavalitsusliku alge tugevdamisele meie elus. Tõelise võrdõiguslikkuse ja rahvaste sõpruse süvendamiseks omavad tähtsat kaalu hiljutised otsused keele- ja migratsiooniküsimustes. Rahva ühisaktsioonidega pidurdus Virumaa fosforiidimaardla kasutuselevõtt. Uutmise senine positiivne kogemus vajab kindlustamist ja edasiarendamist, see on ainus tee, millel pole mõistuspärast alternatiivi.

Läheneb ajaloo tähtpäev – 70 aastat omariikluse väljakutsumisest Eestis. On hea, et muutunud ühiskondlik atmosfäär võimaldab seda sündmust objektiivsemalt käsitleda, ilma võlts-häbi ja põhjendamata hirmuta. Leiame, et selliselt, ilma poliitiseerimise ja ülekindlustamiseta võiks toimuda ka selle sündmuse märkimine teaduslikel konverentsidel, korrektsetel dispuutidel ja kajastamine ajakirjanduses. 2. veebruaril 1988. a. Tartu tänavatel toimuva näitas, et ekstreemistlikud väljaastumised ühelt poolt ning korrakaitseorganite ülepingsutatud tegutsemise teiselt poolt kutsuvad esile kokkupõrkeid, mida pole meil kellelgi vaja ja millel pole midagi ühist kogu meie riigis käimasoleva demokratiseerimisega. Taolised meelevaheldused, sõltumata nende arvukusest ja osavõtjate subjektiivsetest kavatsustest, ohustavad praegu meil käimasolevat positiivset protsessi ja võivad ärgitada natsionalistlik-šovinistlikke ja stalinistlikke ringkondi üleminekuks vastupealetungile kaotsiminevate positsioonide tagasivõitmiseks. Olukorra selline teravnemine välistaks viljaka dialoogi kõigis olulistes probleemides.

Kutsume üles Eestimaa elanikkonda ja võimuorganeid säilitama rahu ning väärikust ja mitte arendama vastastikust provotseerivat tegevust, mis põhimõtteliselt ohustab meie ühiseid eesmärke sotsialistlikul demokraatial, rahvaste sõprusel ja inimväärikusel põhineva ühiskonna loomisel.

Jaak Allik, Eino Baskin, Vladimir Beekman, Rem Blum, Jaan Eilart, Ignar Fjuk, Mati Graf, Ene Ilion, Siim Kallas, Teet Kallas, Toomas Karjahärm, Kaljo Kiisk, Kalju Komissarov, Nikolai Kormašov, Anatoli Krikun, Jaan Kross, Venno Laul, Tiit Made, Heino Mandri, Lennart Meri, Mikk Mikiver, Viktor Palm, Enn Põldroos, Priit Pärn, Villem Raam, Paul-Erik Rummo, Jaan Rääts, Jaak Salumets, Oleg Sapožnin, Edgar Savisaar, Mark Soosaar, Lepo Sumera, Hagi Šein, Rein Zupping, Mati Talvik, Eino Tamberg, Mihkel Tiks, Mikk Titma, Andres Tolts, Lea Tormis, Ülo Tuulik, Mati Unt, Heinz Valk, Lembit Valt, Arvo Valton, Rein Veidemann, Aarne Üksküla, Ants Üleoja

1988. aasta 19. veebruari Rahva Hääles ilmus Mihhail Gorbatšovi programmiline kõne perestroikast. Samas lehes on Eesti ajaloo mõttes vast tähtsamgi üks tagasihoidlik kiri, kultuuriinimeste ühisöördumine.

numi korraldamiseks, selleks oli ettepaneku teinud teatriliit (mida Allik tollal vedas) juba 1987 novembris.

“See oli mõeldud kõigi Eestimaa vaevavate probleemide kultuurses vormis lahtirääkimiseks, südame pealt ära rääkimiseks,” ütleb Allik.

2. veebruaril oli Tartus toimunud toosama kurikuulus Tartu rahu tähistamine, kus esimest korda oli tänavatel avalik vastasseis. Vastakuti seisid kil-

pidega miilitsad ja rahvahulga. Allik ütleb, et “oleks peaaegu läinud kokkupõrkeks” (“Mõned pandi ka pokri,” lisab ta). Oli teada, et 24. veebruar on tulemas ja sellised sündmused võivad korduda. Rahva meeleolu oli säärane, et esimest korda kogu Nõukogude aja jooksul oli plaanis tulla tähistama vabariigi aastapäeva.

Aga teada oli ka, et vastastik on koondumas. Samas oli toimunud väike vangerdus:

vana kommunist Rein Ristlaan oli vahetatud Indrek Toome vastu.

“Nii palju, kui mina mäletan,” ütleb Allik, “tuli see info Toome käest, et julgeolekukomitee esimees Karl Kortelainen ja Karl Vaino on asjaga seotud ja mingit Tartu sündmuste kordumist ei luba.”

Ja oli ka teada, et üleliiduliste tehaste töölisi oli mobiliseeritud, mingit töölistmalevat looma hakatud. Jutt käis tõesti ka

www.arskametalli.fi

- **STATSIONAARSED JA TEISALDATAVAD TERAVILJAKUIVATID**
- **ELEVAATORID**
- **TERAVILJA SÄILITUSPUNKRID**

OTSE TOOTJALT

ARSKA KESTAB ISALT POJALE!

Arskametalli OY
tel: 54 579 810
56 501 822

Esindus: Betooni 6 Tallinn
www.arskametalli.fi

kuid unustatud

ETVs ja teatas muu hulgas, et Eesti liitmine Nõukogude Liiduga oli olnud igati õiguspärane.

taga-sikäiku” (Rahva Hääl, 25. veebr 1988). Teiste seas esines seal ka Jaan Talts.

■ **3. MÄRTS.** Tallinna Linna RSN Täitevkomitee esimees Harri Lumi avalikustas, et linnas elab eestlasi alla poole.

■ 22. VEEBRUAR.

Eesti Muinsuskaitse Selts kuulutas välja mälestuste suurskogumise. Eelkõige oodati seni maha vaiktud poliitiliste ja ühiskonnaelu sündmuste meenutusi.

■ **23. VEEBRUAR.** Ülemnõuko-
presidiumi esimees esines

KOMMENTAAR

**REIN
VEIDE-
MANN**

professor

Konflikt oli Tartus juba toimunud. Tartu ajalehes Edasi avaldasid Marju Lauristin ja teised Tartu intelligendid ka sellise ühispöördumise, kirjutasid eraldi.

Käisin ka Rahva Hääle toimetuses Siim Kallase kabinetis – ta oli tollal vist asetoimetaja – toda teksti lugemas ja allkirja andmas.

See vägivaldla õhkkond oli tõesti õhus, karta võis, et Tartus alanud vastasseis kandub üle vabariigi aastapäeva tähistamisele. Rahvas ise oli sellist ärevat ootust täis.

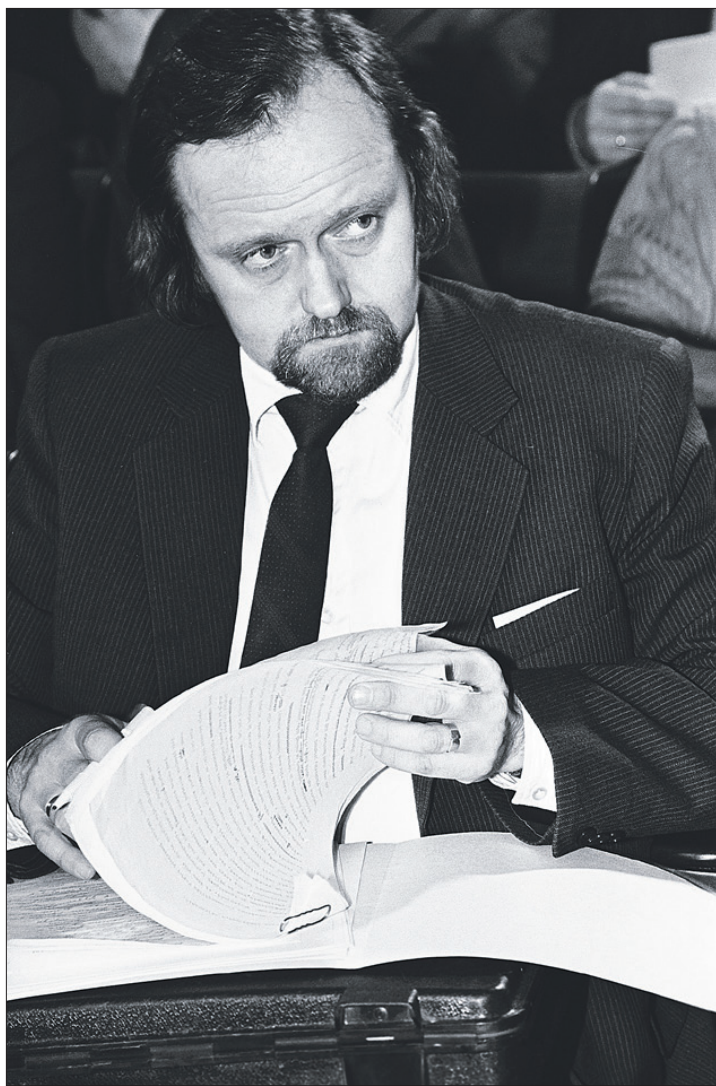
Aastal 1988 hakkas meedia ka juba muutuma – fosforiidisõda ja IME olid asja ette valmistanud. Ajalugu kui ainus tabuteema oli samuti avane-
mas.

Võis oodata, et 24. veebruaril tuleb demonstratsioon, mis ka tuli. See kanaliseeriti Estonia kontserdisaali, Trivimi Velliste veel astus üles ja kutsus inimesi sisse. Ägedam pool tahtis muidugi punni eest lüüa, tänavale tuua seda asja.

Tallinnasse toodavatest lisamiliitsajõududest.”

Nagu hiljem on selgunud, kesklinna hoovides tõesti oli veoautodega kohale toodud inimesi – ümber Estonia puistee. Seetõttu oli olukord üpris ärev.

Kuna õhkkond oli väga pingeline ja “loovharitlaskond ei tahtnud mingeid organiseerimata tänavakokkupuurkeid” (muidugi ei tahtnud nad ka organiseeritud tänavakokkupuurkeid) – rahvas ja miilits, eesti- ja ve-

RIIGIARHIIV

Jaak Allik oli 1988. aastal teatriliidu juhina sündmuste pöörises – tegeles poliitikaga peaaegu et raskekaalus, algatas 49 kultuuriinimese kirja, aga oli otse seotud ka tollal üliolulise loomeliitude pleenumiga.

Nagu nüüd takkajärele vaadates paistab, oli meil vist toona ka õigus – samal aastal toimusid ju sündmused Bakuus ja Tbilisis. See oli ka esimene samm tollel teel, et Eestis ei valatud tilkagi verd kogu tolle kolme aasta jooksul.

Jaak Allik

nemeelsed –, siis tekkis mõte kirjutada rahustav pöördumine ning koguda sinna võimalikult palju Eesti arvamusliidrite allkirju.

“Kui me vaatame seda allkirjaderida, siis võib-olla sellises koosluses ei ole need inimesed ei enne ega ka pärast seda koh-
tunud.”

Siit leiab näiteks ka Mati Undi, kelle kohta Mihkel Mutt on öelnud, et ta oli täiesti apoliitiline loom. Kuna kiri ilmus nii eesti

kui vene keeles, leiab allakirjutante hulgast ka terve hulga tipp-sportlasi, sest eesti kultuuritegelased neile vast nii tuttavad polnud. Lisaks Tartu professorid.

Allik mäletab, et kirja kirjutamise juures olid tema, Kalju Komissarov ja Siim Kallas. Muide, kõik neli IME projekti autorit – Mikk Titma, Edgar Savisaar, Tiit Made ja Siim Kallas – on alla kirjutanud. Teksti redaktsiooni tegi temale omase elegantsiga Lennart Meri.

Kirjas on oma aja kohta tugev vastandus. Otse nimetat-
takse ära: “Taolised meeleva-
lused, sõltumata nende arvu-
kusest ja osavõtjate subjektiiv-
setest kajastustest, ohustavad
praegu meil käimasolevat posi-
tiivset protsessi ja võivad ärgita-
da natsionalistlik-šovinistlikke ja
stalinistlikke ringkondi ülemine-
kuks vastupealetungile kaotsi-
minevate positsioonide tagasi-
võitmiseks.”

Natsionalistlik-šovinistlike jõudude all peeti Alliku sõnul silmas tugevat eesti–vene vastan-
dumist. “Natsionalistlik-šovinist-
lik oli selge vihje eesti–vene vas-
tandumisele, stalinistlik aga Kor-
telainenile–Vainole.” Oli juba
teada, et partei juhtkonnas käib
käärimine Karl Vaino vastu, ta
oleks võinud toda avalikku kok-
kupõrget kasutada oma võimu
kindlustamiseks. Näiteks loome-
liitude pleenumi äräjätmiseks.

“Nagu nüüd takkajärele vaadates paistab, oli meil toona vist õigus – samal aastal toimusid sündmused Bakuus ja Tbilisis. See oli ka esimene samm tollel teel, et Eestis ei valatud tilkagi verd tolle kolme aasta jooksul.”

USA imperialism

Peale selle toimus Võidu väljakul 24. veebruaril totravõitu sündmus – miiting USA imperialismi, Ameerika senaatorite sekkumise vastu, kus ka nt Arnold Rüütel sõna võttis. Õhtusel rahvakogunemisel olid Tartus ja Tallinnas avatud teatrisaalid, kuhu inimesi (nt Tammsaare kuju juurest) siis arutelule suunati. Allik peab seda Indrek Toome stsenaariumiks – ära hoidmaks kokkupõrkeohtu. “Et kogu protsess Eestis oleks rahulik, vaikne, intelligentne ja organiseeritud.”

Loovharitlased ei tahtnud tollal tänavakokkupuurkeid ja suuri avalikke kogunemisi, just nimelt mure pärast – vastasjõud olid relvastatud ja selleks valmis, lausa innukad. Alles veidi üle kuu aja hiljem toimunud loomeliitude pleenumi järel, mida peeti Toompea lossi saalis, sai tuult tiibadesse ka massisündmuste korraldamine: see andis selge märgi, et ajad on muutumas, tuuled pöördunud. Aga sellest Maalehes juba peagi.

JÜRGEN ROOSTE

Tuna & täna

■ **14. II 1918** järgnes Eestis 31. jaanuarile 14. veebruar.

Julius ehk vana kalendri asemel hakkas kogu Venemaal kehtima Gregoriuse ehk uus kalender. Kui vanas kalendris tekkis ühepäevane viga 134 aasta jooksul, siis uues kulub selleks 3280 aastat.

Kuna Maa pöörlemine ümber oma telje ja tiirlemine ümber Päikese ei käi täisarvulises taktis – praegu on näiteks aastat keskmiselt 365,242199 päeva ehk 365 päeva 5 tundi 48 minutit 46 sekundit –, on iga kalender ebatäpne.

Poola valitsuse all olnud Lõuna-Eestis (Tartus, Pärnus) kehtis uus kalender varemgi – aeg-ajalt 1582. ja 1625. aasta vahel.

■ **15. II 1971** läks Ühendkuningriiki rahanduses üle kümnendsüsteemile.

Sellest päevast oli 1 nael 100 penni. Seni oli 1 nael 20 šillingit ning 1 šilling 12 penni, seega 1 nael 240 penni.

Mani saare ühenaeline aastast 1979.

■ **16. II 1753** sündis saksa päritolu Eesti kirjamees Friedrich Gustav Arvelius.

Tema jutuvormis tervishoiu- ja majapidamisnõuannet jagav “Ramma Josepi Hädda- ja Abbi-Ramat” ilmus 1790. a 10 000 eksemplaris.

Raamatu täispealkiri on “Ramma Josepi Hädda- ja Abbi-Ramat. Ehk maggusad ja tullusad juttud ja õppetused, kuidas ma-rahwas woib röömsaste ellada, ausal wisil rikkaks sada, ja isse ennesele ja mu rahwale monnesugguses häddas ja wiletsusses abbi tehha”.

■ **17. II 2008** viskas Toronto Raptorsi korvpallur Jason Kapon New Orleansis kahe minutiga sisse 43 kolmepunkti-
viset.

Veel kolmepunkti-visete rekordeid.

Ühe minutiga 25 – Daniel Loriaux (USA) Tigardis 9. V 2007.

Ühe tunniga 835 – Vladislav Raski (RUS) Peterburis 23. XI 2008. Raski tabas 914 viskest 835 – tabavus 91,4%.

24 tunniga 7007 – Kody Kirchhoff (USA) Omahas 29.–30. VI 2007.

■ **18. II 2006** vedas 70aastane austraallane John Atkinson Austraalias Cliftonis 620hobujulise ja 18käigulise vedukiga Mack Titan autorongi, mis koosnes 113 laadungiga treilerist, kaalus 1300 tonni ja oli 1474 m pikk.

Maailma pikim autorong läbis 150 m.

■ **19. II 1913** sai Pedro Lascuráinist Mehiko president vähem kui tunniks.

Pedro José Domingo de la Calzada Manuel María Lascuráin Paredes (pildil, 1856–1952) oli välisminister, kui kindral Victoriano Huerta kukutas senise presidendi Francisco Madero.

Põhiseaduse järgi oli ametijärgnevus sel-
line: president, asepresident, peaprokurör, välisminister, siseminister.

Et riigipöördel oleks veidigi seaduslikku nägu, kukutas kindral Huerta siis ka asepresidendi ja peaprokuröri. Lascuráin kui president määras kindrali siseministriks ja astus ise kohe tagasi, nii et kindralist sai uus president.

Kõikide maade ja aegade lühim presidentuur kestis eri andmetel 15 kuni 56 minutit – igatahes alla tunni.

■ **20. II 2012** ilmus Portugalis kõige väiksem ajaleht.

Assooride pealinnas Ponta Delgadas trükiti nädalalehe Terra Nostra koopia, mille mõõtmed olid 18 x 25 mm ja kaal 1 g. Müüki läks 3000 eksemplari.

Toimetaja MATI SOOMRE
Tel 661 3313. e-post mati.soomre@maaleht.ee

Eestlased on 300 aastat suitsu teinud

Piipude ja tubakakottide kentsaka pealkirjaga väljapanekut saab Tartus Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas vaadata kuni 10. märtsini.

Vitriinides on valik piibutõmbamisega seotud esemeid, mõnel vanust 300 aastat, kõige uuem pärineb 1980ndate lõpust, koon-dise UKU toodangust.

Tubakapriid inimest ei pruugi piibunäituse pealkiri "Natu-ke ilma naeseta" otseselt kõnetada. Teades, et "tubaka tegemine" pole niisama halb harjumus või ajaviide, et nikotiinisõltuvus on heroiniisõltuvusega võrreldav tõsine haigus, on pealkirja mõtestamisega lugu hoopis teine.

Tänapäeval kasutavadki arstid tubakatarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäirete diagnoosi. Statistika järgi on suitsetamise levimus Eestis viimasel ajal olnud püsivalt 26% ehk iga neljas inimene suitsetab. Pulmonoloogidel jätkub tööd suitsetamisest loobujate nõustamisel rohkem kui küllaga.

Kolumbuse poolt uuest maailmast imporditud kraam jõudis maarahvani umbes 300 aasta eest. Varasemate aegade piibutamise levimusest täpseid andmeid ei ole. Samuti on ERMI

NÄITUS

Eesti Rahva Muuseumi väljapanek

- "Natu-ke ilma naeseta" – enne kui tunni tubakata".
- ERMI püsinäituse hiljuti avatud väike tubakakottide ja piipude ekspositsioon.

kogudes arvukalt tubakatarvitamisega seotud materjale, mis viitab suitsetamise laiale levikule. Mõne teate järgi õpiti suitsetama juba karjapoispõlves, vahel varemgi.

Peen käsitöö, seapõis ja oinamunad

Samuti tarvitati põsk- ja nuusk-tubakat. Ninatubakat osteti, ise kasvatati mahorkat ja Türgi tubakat. Lihtsamalt keeratavad paberossid ja sigaretid ootasid veel oma aega, nende levik toimus XIX saj keskpaigas. Hambavalu puhul topiti põsktubaka tubakasodi (piibuõli) isegi hambauku.

Hinnanguliselt katsid ühe mehe aastase piibutubaka vajaduse 150–200 taime.

Kui tubakat ei olnud käepärast, jäeti suitsetamine võimalusel maha või suitsetati ristikehaõisi, kanepiaganaid, ka-

Piibukultuur on Eestis juba 300 aastat vana, tubakaga oleme suured sõbrad. Nüüd on ERMis sellele eraldi väljapanekki pühendatud.

dakakoort, samblaid jm taimset kraami.

Peale pinutaguse oli vaja ka piipu, tubakakotti, piibunõela ja muid riistu – näiteks tulerauda ja tulekivi. (Tikud on XIX sajandi leiutus, Eesti esimene tikuvabrik asutati 1863.) Kuni I maailmasõjani valmistati neid kas ise või osteti piibumeistrilt. Tava-

lisel piibul on puust kaha ja lühi-ke kõver pits.

Need kahad, varred ja vasest piibukaaned olid omanäoline kunstivorm. Euroopaga võrreldes olid Eestis piibukujunduses levinud loomamotiivid (nt lõvid ja koerad).

Karja kandis võis piibuvarel ka alasti naise motiive leida.

PIIBULUGU

Mis on pinutagune?

- Tubakat kasvatati tuule eest varjatud ja päikesepaistelises kohas, näiteks Saaremaal Karja kihelkonnas haokubudest laotud riitade ehk "oksapinude" taga.
- Kuna kemmergud muutusid kohustuslikuks alles 1930ndatel kehtima hakanud seadustega, käidi asjal riida taga.
- Rammutatud peenral kasvavat tubakat hüüti rahvasuus pinutaguseks.

ERM

Möötmel kõige suurem eksponaat on aga Rāpinast pärit mardisandi piip, mis oma naljaka väljanägemisega tõsiseltvõetavaid piipe pilab.

Lisaks piipudele on näitusel uhke valik erisuguseid tubakaja piibukotte.

Tubakakott mehe vöö vahel pakkus silmailu

Näha on hülgenahast kokkuvolditav tasku, riidest tikandite, pärilite ning litritega mustri-lised ja piltidega tubakakotid, mütse meenutavad kotid (teiste seas tänapäevasele rasta-mehele kuuluda võiv kollase-punase-rohelisekirju tubakakott), nahast lõotsatoolised kotid, sarvest tehtud tubakakotid ja ka looma käpast tehtud kott.

Otsast kokku kroogitavaid tubakakotte tehti tihti seapõiest – ja koguni oina munandikotist.

Olenemata sellest, et suitsetav naine oli nagu valge vares, pidasid mõned neist lugu nuusk-tubakast.

Piipudel ja tubakakottidel on olnud eriline osa pulmatraditsioonides. Pulmade ajal on mehed indiaanlaste moodi suitsetanud rahupiipu seda teineteisele edasi andes.

Peiupoistele kingiti kirevat värvi tuttidega tubakakotte, milles võis olla kingituse (kindad, ninarätt). Pruut võis tubakakoti ka peigmehele kinkida. Pulmade või muude pidustuste ajal pakkus tubakakott mehe vöö vahel silmailu.

Eksponeeritud Põide pruut-tubakakotiga käis pruut eestkajaga külas villu kerjamas, meeleheaks antud naistele sarvest natubakat ja kotist meestele piibu jaoks tubakat.

MEELIS TASUR

14.02. Salme Kultuurikeskus **ESIETENDUS!**

15.02. Märjamaa Rahvamaja / 16.02. Rannu Rahvamaja / 18.02. Teater "ENDLA"
19.02. Jõhvi Kontserdimaja kammersaal / 20.02. Haljala Rahvamaja / 21.02. Salme Kultuurikeskus
26.02. Põltsamaa Kultuurikeskus / 05.03. Rapla Kultuurikeskus / 10.03. Rakvere Teater
11.03. Salme Kultuurikeskus / 14.03. Keila Kultuurikeskus / 18.03. Kunda Klubi
26.03. Tamsalu Kultuurimaja / 28.03. Aruküla Kultuurimaja / **Etenduste algus kl. 19.00**

Ootamatu ettepanek

HELGI SALLO
RAIVO TRASS
RAIVO METS
VELJO REINIK

Richard Baer (USA)

LAVASTAJA:
EERO SPIIIT

VANA BASKINI TEATER

Läänemeresõbralik põllumajandustootja 2013

Keskkonnasõbralikud ning veekogude saastamist vähendavaid meetmeid kasutavad **talunikud ja ettevõtted** on oodatud osalema **Läänemeresõbralike innovatiivsete põllumajandustootjate konkursil**.

Eestimaa Looduse Fond koostöös Maailma Looduse Fondi ja Läänemere maade Talunike Keskkonnapöörumiga **kuulutab välja konkursi**, et tuua esile parimaid Läänemeresõbralikke põllumajanduspraktikaid ja tunnustada talunikke, kes kasutavad innovatiivseid saastekoormuse vähendamise meetmeid.

Eesti-sisene võitja saab **1000 EUR** ja pääsu rahvusvahelisele võistlusele, mille auhinnafond on **10 000 EUR**

Taotluse vorm ja info:
www.elfond.ee/meresobraliktalunik
Kertu Hool, kertu@elfond.ee, tel 5524782
Taotluse tähtaeg on 1. märts 2013

REISI SIHT	KUUPÄEV	HIND	TRANSPORT, MAJUTUS, LISAINFO	KORRALDAJA
Austria				
Austria ringreis: Viin, Salzburg, Baden, Viini mets jpm	21.-27.04; 03.-09.05; 17.-23.05; 08.-14.06; 27.06.-03.07; 12.-18.07; 21.-27.07; 03.-09.08; 12.-18.08; 25.-31.08; 15.-21.09; 06.-12.10; 20.-26.10 7 päeva	al 21.04: al 229 € al 27.06: al 239 € al 12.07: al 239 € 25.08: al 219 € 15.09: al 209 € 06.10: al 189 € 20.10: al 239 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s; viisavaba, kindlustus lisatasu eest Viin (Schönbrunn loss, Hofburgi lossikompleks, Püha Stefani katedraal, Hundertwasseri maja), Salzburg (Püha Peetri kirik, Mozarti residents, Hochensalzburgi kindlus, Mirabelli lossiaed), Viini mets (Hinterbrühl), Baden - eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.carinthia.ee.	 CARINTHIA REISEN Pronksi 3, III korrus tel 640 3928, info@carinthia.ee www.carinthia.ee
India				
Goa	14.-25.03	al 1149 € / reisija kaheses toas	lennuk + buss kohapeal külastamaja, hotell**.-*****, tootlustus võimalik valida hommikusöögist kuni kõik hinnas Rühmareis lennumarsruudiga Tallinn-Helsingi-Delhi-Goa ja tagasi. Tagasisõidul üks öö majutust India pealinnas New Delhis. Paketi hinnas lennud koos toitlustusega pardal, kõik transfeerid Indias, majutus Goas valitud hotellis, üks öö majutust Delhis hotellis***, eestikeelse esindaja teenindus. Hinnale lisandub India viisa, kindlustus ja soovi korral ekskursioonid Goas.	 ESTLIVE TRAVEL tel 655 5800 (24/7) Tallinnas Odra 16, II korrus, E-R 10-17, tel 655 4511 Raplas Rappeli keskuses, tel 489 4402 Narvas Fama keskuses, tel 357 9339 Kohtla-Järvel Vironia keskuses, tel 336 2699 info@estlive.ee www.estlive.ee
Kerala	14.-25.03	al 1299 € / reisija kaheses toas	lennuk + buss kohapeal hotell**.-*****, tootlustus võimalik valida hommikusöögist kuni kõik hinnas Rühmareis lennumarsruudiga Tallinn-Helsingi-Delhi-Kerala ja tagasi. Tagasisõidul üks öö majutust India pealinnas New Delhis. Paketi hinnas lennud koos toitlustusega pardal, kõik transfeerid Indias, majutus Keralas valitud hotellis, üks öö majutust Delhis hotellis***, eestikeelse esindaja teenindus. Hinnale lisandub India viisa, kindlustus ja soovi korral ekskursioonid Keralas.	 LA STRADA Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
Itaalia				
Itaalia ringreis	16.-24.03; 16.-24.03*; 20.-28.04; 11.-19.05; 08.-16.06; 02.-10.07; 21.-29.07; 03.-11.08; 18.-26.08; 13.-21.09 9 päeva	al 298 € apr: al 304 € 02.07: al 304 € aug: al 308 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Rooma, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia - eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee. *16.-24.03 lisareis koolidele. Iga 12. koht tasuta!	 LA STRADA Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
Põhja-Itaalia	06.-14.04 10.-18.07; 22.-30.07 28.09.-06.10 9 päeva	al 309 € al 345 € al 309 €	kõigi mug. turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Milano, Garda ja Como järved, Bellagio, Sirmione, Verona, Veneetsia, Murano ja Burano saared, Trieste – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee.	 LA STRADA Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
Prantsusmaa				
Pariis, Disneyland või Versailles	18.-25.03	300 €	Tallinki laevapiletid Tallinn-Stockholm-Tallinn, koht B4-kajutis; buss, reisisaatja, bussijuhid, programm Pariisi hotell***, 3 ööd, h/s, kolmene tuba; minnes ja tulles majutus Lübecki südalinna külastamajas + h/s Lisatasu eest vaatamisväärsuste sissepääsupiletid.	 NORDLAND TRAVEL tel 611 6610 Narva mnt 4, Tallinn Krediidipank II korrus www.nordlandtravel.ee
Tšehhi				
Praha, Karlovy Vary, Kutna Hora	17.-23.03; 12.-18.05; 12.-18.06; 29.06.-05.07; 14.-20.07; 26.07.-01.08; 11.-17.08 7 päeva	märts: al 176 € mai: al 186 € juuni-aug: al 196 €	kõigi mug. turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s; lisatasu eest hotell*** Kolm päeva Tšehhis! Praha, Karlovy Vary, Kutna Hora. Eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.bohemiantravel.ee.	 BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, III korrus tel 640 3928, info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee
Ungari				
Budapest, Esztergom, Szentendre, Visegrad	15.-21.04; 07.-13.07; 20.-26.07; 04.-10.08; 19.-25.08; 22.-28.09 7 päeva	apr: al 189 € juuli-aug: al 196 € sept: al 189 €	kõigi mugavustega turismibuss, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s; viisavaba; lisatasu eest hotell*** Kaks päeva Budapestis (Buda loss, Vajdahunyad lossikompleks, Gellerti mägi, Kalameeste bastion jpm), Szechenyi - üks Euroopa suurimaid termaalveebasseinide komplekse, kolm linna Doonau kallastel: Esztergom, Visegrad, Szentendre - eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 € Täpsem info aadressil www.bohemiantravel.ee. Bohemian Travel: kvaliteedistandard Ida-Euroopa reisele.	 BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, III korrus tel 640 3928, info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee

VIRU REISID

TALLINN:
 Narva mnt 7–347, III sissepääs, III korrus;
 tel 610 9321, 610 9322;
 tallinn@virureisid.ee

JÕHVI:
 Keskväljal 9,
 tel 337 0594, 337 1216;
 viru.reisid@neti.ee.

TARTU:
 Tartu Reisisbuuro OÜ,
 Riia 2, tel 734 4190.

PÄRNU:
 Pärnu Reisisbuuro, Rüütli 32,
 tel 444 5105.

REISIKALENDAR 2013
 Eelregistreerimissoodustus 10%
 kuni 28. veebruarini 2013.

KASTANIÖTES PARIIS JA TALPIDES HOLLAND (10 p) 14–23.04, 15–24.04 (lisabuss). **H: 359 €**
HOLLANDI LILLETAFESTAL (7 p; laev-buss-laev)
 17–23.04, 18–24.04 (lisabuss). **H: 289 €**
HOLLANDI LILLETAFESTAL (7 p; laev-buss)
 17–23.04. **H: 259 €**
UUDISI SUUR REIDE ROOMAS (10 p)
 23.04–02.05. **H: 275 €**
ITALIAA RINGREIS (9 p) 15–23.03, 16–24.03;
 11–19.07, 08–16.08, 19–27.10. **H: 259–299 €**
KLASSIKALINE ITALIAA RINGREIS (11 p)
 09–19.07, 20–30.08. **H: 359 €**
UUDISI ITALIAA PUKHUS (12 p) 17–28.05;
 02–13.09, 18–29.09, 18–29.09. **H: 349 €**
UNELMATE PARIIS (9 p) 15–23.03, 16–24.03;

27.04–05.05 (kastaniötes Pariis); 26.06–04.07
 (Euro Disneyland); 08–16.08, 18–26.10. **H: 265 €**
PRANTSUSE RIVIERA RINGREIS (11 p) 11–21.06;
 19–29.08. **H: 355–379 €**
PARIS – LOIRE’I ORU LOSSID – BRETONIMAA JA NORMANDIA (11 p) 07–17.08. **H: 339 €**
LONDON-PARIIS 26.06–06.07, 09–19.07. **H: 369 €**
UUDISI INGLISMAA IMELISED PAIGAD JA LONDON (10 p) 25.06–04.07. **H: 329 €**
UUDISI LONDONI KARNEVAL JA VANA HEA INGLISMAA (10 p) 21–24.07. **H: 319 €**
SÜDAMAE-INGLISMAA-LONDON 23.07–04.08.
H: 419 €
SLOVEENIA – HORVAATIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA PUKHUS (13 p) 16–28.05; 25.06–07.07;
 09–21.07, 18–30.08; 04–16.09. **H: 315–369 €**
HORVAATIA-SLOVEENIA RINGREIS (10 p) 26.04–05.05; 16–25.05, 25.06–04.07; 10–19.07;
 18–27.08; 04–13.09, 19–28.09. **H: 249–275 €**
HORVAATIA – SLOVEENIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA – ALBAANIA (14 p) 01–14.09. **H: 389 €**
BAIERIMA-A-SVEITS-LIECHTENSTEIN (9 p)
 27.04–05.05; 09–17.08. **H: 289–309 €**
AUSTRIA-BAIERIMA-A-SVEITS-LIECHTENSTEIN (10 p) 26.06–05.07. **H: 319 €**
FANTASTILISED AUSTRIA VÄIKELINNAD (9 p)
 27.06–05.07; 08–16.07. **H: 339 €**
BERLIN JA TROOPILINE PARADIIS (6 p)
 16–21.03; 17–22.03; 02–07.06; 16–21.06;
 10–15.07. **H: 149–169 €**
UUDISI REIS SAKSAMAA SÜDAMESSE 11–18.06.
H: 269 €
SAKSA HANSAETE – BERLIN – TAANI (9 p)
 11–19.07. **H: 299 €**
HISPAANIA PUKHUS (14 p) 26.04–09.05;
 20.09–03.10. **H: 449 €**
HISPAANIA PUKHUS (12 p) 26.04–07.05; 25.07–05.08; 24.09–05.10; 20–31.10. **H: 349–399 €**
VÄIKE HISPAANIA RINGREIS (13 p) 24.07–05.08.
H: 379 €

SUUR HISPAANIA RINGREIS (15 p) 24.07–07.08.
H: 479 €
KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (13 p)
 17–29.05; 21.07–02.08. **H: 369–439 €**
SUUR KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (15 p) 25.06–09.07. **H: 479 €**
UNELMATE KESK-NORRA (7 p) 04.06–10.06;
 19–25.08, 20–26.08. (lisabuss) **H: 169 €**
PÕHJA-NORRA (NORDKAPP), LOFOODID JA LAPPMÄA (9 p) 15–22.06; 06–13.07; 03–10.08.
H: 289 €
UUDISI JÄRVEMÄEDE SOOME (3 p) 10–12.07.
 30.07–01.08. **H: 189 €**
PETERBURJ – TSARSKOJE SELO – PETERHOFF
 (3 p) 09–11.05; 24–26.05; 31.05–02.06; 20–22.06;
 05–07.07, 18–20.07; 23–25.08. **H: 119 €**
UUDISI LÄTI-LEEDU SUUR RINGREIS KOOS VÄIKESE PUKHUSEGA (6 p) 16–21.07. **H: 169 €**
UUDISI LÄÄNE-UKRAINA – MOLDOVA – KIEVI
 (12 p) 13–24.05. **H: 339 €**

UUDISI NOSTALGILINE VALGEVENE (7 p)
 26.06–02.07. **H: 209 €**
UUDISI PRAHA JA KARLOVY VY 17–21.03;
 01–06.06, 10–15.08, 16–21.06. **H: 169 €**
UUDISI BUDAPEST JA KRAKÓW 16–21.03;
 01–06.06, 10–15.08. **H: 169 €**
UUDISI LÖUNJA-POOLA JA LÄÄNE-UKRAINA
 15–21.06. **H: 199 €**
UUDISI KESK-EUROOPA PÄRLID (PRAHA, KARLOVY VY, VIIN, BUDAPEST, WIELICZKA)
 15–21.06. **H: 259 €**
UUDISI CISTOCHOVIA – PRAHA – VARSSAV – KARLOVY VY 17–21.03; 01–06.06; 16–21.06;
 10–15.08, 20–25.10. **H: 169 €**
PREISIMAA-VARSSAV 10–15.08. **H: 169 €**
IDA-EUROOPA RINGREIS KOOS VÄIKESE PUKHUSEGA (14) 25.06–08.07; 03–16.09.
H: 399–449 €
RUMENIA-BULGAARIA RINGREIS PUKHUSEGA
 MUSTA MERE ÄÄRES (13) 02–14.09. **H: 339 €**

HISPAANIA-PORTUGAL-MAROKO RINGREIS (21 p)
 18.09–08.10. **H: 829 €**
MALTA JA SITSILIA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (16 p) 20.09–05.10. **H: 640 €**
SUUR TÜRGI RINGREIS JA KÜPROS (23 p)
 21.09–11.10. **H: 799 €**

VENEKEELSE GRUPID!
UUDISI! ITAALIA PUKHUS (12 p) 31.05–11.06;
 09–20.08. **H: 349 €**
HORVAATIA – SLOVEENIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA PUKHUS (12 p) 01–12.06; 25.07–05.08;
 18–29.08. **H: 319 €**
HORVAATIA-SLOVEENIA (10 p) 01–10.06;
 25.07–03.08; 20–29.08. **H: 249–275 €**
KREEKA RINGREIS KOOS PUKHUSEGA (13 p)
 11–23.06; 28.07–09.08; 10–22.09. **H: 369–409 €**

NB! Kindlasti helista ja küsi infot ning vaata meie kodulehte www.virureisid.ee

**Reisigrupis on veel
veidi vabu kohti!**

Maakoduga müstilisse Perusse!

Maakodu lugejareis Perusse
toimub 25. aprillist 8. maini 2013.
Giidiks Taivo Koppel, taimedega
aitab tutvuda meie taimetark.

Broneerimiseks helista tööpäeviti
telefonil 661 3370 või saada e-kiri
aadressil meeli.myyripeal@maakodu.ee.

Reisiprogrammi leiad aadressilt
www.maakodu.ee. Peru taimede kohta
saad lugeda Maakodu jaanuarinumbrist.

Eesti esimene aia-, suvila- ja majaomanike ajakiri

MAAKODU

SÕIDUKID

MÜÜK

Müüa metsaveoauto Scania R144 (6 x 4), 460 hj, 97. a, ls ~ 900 000 km; Loglift 95 ja haagis Jyki, 2 teljel, 98. a. Ülevaatused tehtud ja heas korras. Müüa või vahetada palgi vastu. Tel 5662 7575.

KINNISVARA

**KINNISVARA
OST-MÜÜK-ÜÜR
TALLINNAS!**
tel 627 2080
raid@raid.ee

Raid & Ko

www.raid.ee

MÜÜK

Müüa elamu Viljandimaal. Hind soodne. Tel 5647 0519.

Maja Elvas Nõmme tn-l (1971. a). Elamispiind 135 m², krunt 1007 m², tiik, garaaž, kasvuhoone vundament. Tel 516 7362.

Müüa Türi linna lähedal vaikes piirkonnas kolmekorruselise maja teisel korrusel keskmises seisukorras ühetoaline korter (39,5 m²). Avar elutuba ja eraldi asuv köök loovad mugava elukeskkonna. Elutoaknast avanevad lõuna ja köögiaknad põhja poole. Lisaks suur rõdu ja mitmed panipaigad korteris. NB! Aiamaa ka-

sutamise võimalus. Hind 4900 eurot. Tel 5840 4224, e-post pirkसार@hotmail.com.

OST

Ostame põllumaad üle Eesti.
Parim hind!
Kiire tehing!

Tel 529 3609, Andres.

Ostan omanikult maja või talu Põlvamaal Rāpina vallas või selle lähikülas. Tel 5903 7907 või e-post ostanmaamaja@hotmail.ee

METS JA PUIT

OST

Ostame metsamaad ja raieõigust üle Eesti. Teeme parima pakkumise! Tel 528 8784 ja e-post info@metsandus.ee.

Ostame okaspuupalki, läbimõõt 14–20, pikkus 4 m, tasu kohe. Transport. Tel 523 2365.

OÜ Metsaliit ostab põllu- ja metsamaad väga konkurentsivõimeliste hindadega. Tel 5608 7234, e-post metsaost@hotmail.com.

RENT

OÜ Mägiste Põllumees rendib, ostab põllumaad Urvaste ja Antsla vallas

või lähikülas. Parim hind! Info tel 5656 7757.

Põllumajandusettevõtte rendib ja ostab põllumaad Võrumaal Antsla ja Varstu vallas või selle lähikülas. Info tel 5375 0249.

EHITUSMATERJAL

MÜÜK

Septikud ja immutustunnelid, biopuhastid Klaro, mahutid 3–75 m³. Garantii, transport, paigaldus. Tel 5322 5822, e-post info@puhastid.ee.

Müüa põrandat, sise- ja välisvoodrilaudu, ehituslikku saematerjali. Erinevad mõõdud, vedu tasuta. Tel 506 4651.

TAIMEKASVATUS

MÜÜK

Kesk-Eesti
Põllumajandusühistu
pakub soodsalt
põlluväetisi, rapsikooki,
teramaisi ning
söödateravilja.
Ostame teravilja ja
rapsiseemet.

Info tel 503 7345 või
e-postil rto@hotmail.ee.

OÜ Niles müüb lämmastikväetisi, NPK väetisi 15-15-15 + 9S, 13-19-19 + 6S, AN 34,4, kaaliumkloriidi, kivi-sütt, loomasoola, küttepuid (30, 50 cm), taimekaitsevahendeid. Transportiteenus. Info tel 387 4215 (Türi), 5341 5210.

Ostame
metsakinnistuid
ja kasvava metsa
raieõigust üle Eesti.
Abi asjaajamisel.

Forest Reserves OÜ
Telefon: (+372) 51 56 858
E-post: info@forestreserves.ee

AS Erts Ekka müüb
Valgas söödamaisi,
jahvatatud söödamaisi,
kuumressi rapsikooki,
suhkrupreediõike,
päevalille- ja sojaõli.

Täpsem info tel 5560 5255.

Müüa küüni all hoitud rullheina Pärnumaal. Pealetõstmise võimalus. Tel 5347 9445.

Müün rullheina, 7 eurot rull, Pärnumaal. Tel 521 8569.

Müüa heina ja silo rullides, Harjumaal. Veovõimalus. Tel 510 0612 ja 515 6122.

Müüa küünialust võrgus rullheina (ca 300 kg) 10 km Valga linnast. Pealelaadimis- ja transportivõimalus. Tel 502 5552.

Müüa kvaliteetset rullisilo Võrumaal Antslas. 15 eurot rull koos laadimisega. Info tel 5656 7757.

OST

Ostan teravilja ja rapsi. Maksmine toimub kohapeal. Tel 5604 9304.

Ostame teravilja. Maksame head hinda. Veame ja tasume kohe. Tel 554 9180.

Ostame toidu- ja söödateravilja, hernest ning rapsi. Vajadusel maksame kohe. Transport meie poolt. Tel 5896 8427.

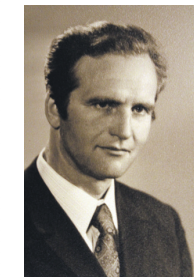
Ostame rukist (ka tungalteraga), nisu, otra (ka tuulekaeraga), rapsi (ka sorteerimata). Vedu ja tasumine kohe. Tel 5661 4126.

Ostame maad, millel
asub mobiilimast.

Maksame 12kordselt selle
summa, mida mobiilioperaator
teile aastast tasub.
Kanname kõik tehingukulud.

5341 1445
reio@livenature.com
www.livenature.com

Õnnitleme oma kallist isa,
vanaisa ja vanavanaisa
Voldemar Kaldenit
kaheksakümnenda sünnipäeva puhul!

Eestivili AS ostab toidu- ja
söödateravilja, rapsi ja
köögivilja. Tel 520 1182,
e-post ost@evili.ee,
koduleht www.evili.ee.

16. veebruar

Sergei Sergejev
(sünd. 1953),
töötanud Molodjož Estonii
toimetuses

Õnnitleb EALL

LOOMAD

MÜÜK

Müüa musta-punasega Saksa lambakoera kutsikad, liha-muna r. kuked ja ratsastatud šetlandi poni mära. Rapla, tel 5919 9034.

Müüa noori hiidküülikuid. Samas soovin väikest toakoera kutsikat. Tel 5305 3227.

Müüa 4 tiinet EHF mullikat. Paaritatud HF pulliga, poegimine aprillis-mais. Rapla. Tel 501 4391.

Ostame
metsakinnistuid

OÜ Sõdra Metsad
Merivälja tee 1, 11911 Tallinn
Tel 516 3569
Fax 609 8055
e-mail taavi.mullerson@sodra.ee

SÕDRA

Müüa küülikud (nii liha- kui ka kääbusküülikud). Info kodulehel http://rabbit.onepagefree.com või telefonil 512 9184.

Soovin osta hobusele varustust. Kui kellelgi vedeleb kodus vanast ajast korralikke range, looka, taaseid jms, siis võtta ühendust tel 5907 0363, Kerstin.

Hovawart'i kutsikad, sünd. 15.01.2013. FCI tõutunnistus, ELi pass, vaktsiin, kiip. Tel 5827 3127; www.kennelpolarfact.com.

Müüa 15–20kuused pullid (kokku 24). SI, AB, CH. Asuvad Albu vallas Peedu külas. Tel 513 0004, Ramil.

Müüa kaheaastane HC lehmik. Tel 5382 7696.

Ära anda 7 a sõbralik isane toakoer loomi armastavasse maakodusse. Info tel 5770 2197.

Müüa Shih-Tzu kutsikad. Väikest kasvu, armsad sõbrad. Tel 552 8843 või e-post vollare@hotmail.ee.

Müüa Kesk-Aasia lambakoera kutsikad. Rahulikud, perspektiivsed näitusekoerad, lastesõbralikud ja head koduvalvurid. Tel 5620 6770.

Novadirect
-- kasvava metsa
raieõigust
-- metsakinnistuid
-- metsa ülestöötamist
ja kokkuvedu
-- metsamaterjali
transporti
tel 5624 0812, 521 1613
e-post novadirect@gmail.com

EESTI METSAMAARKLER
ostame
METSAKINNISTUID
www.metsamaakler.ee
andres@metsamaakler.ee
7446655, 5285038

AP Mets
www.apmets.ee
Tel 434 2330
apmets@apmets.ee
Ostame
• metsakinnistuid
• kasvavat metsa
• põllumaad

pm PRIIMO METS
tel 489 0696, 506 9966
faks 489 0697
priimo.mets@priimo.ee
oü Priimo Mets ostab metsakinnistuid
(pakkuda võib ka hüpoteegiga koormatud kinnistuid)
Kasesaepaku ost, hind 54,5 ja 57,5 €/tm.
TEEME PARIMA PAKKUMISE!

VESTMAN
PÕLLUVARA
Ostame põllumaad
5340 4975
polluvara@vestman.ee
www.vestman.ee

• Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga
• Ostame PÕLLUMAAD
Küsi hinda! Teeme pakkumise!
Pärnu, Papiniidu 5, Sillakeskus
tel 447 7900, 528 5263,
faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee
oü Metsagrupp

oü LANDEKER
LANDEKER OÜ
Rapla,
Tallinna mnt 22/24
tel 517 9866,
511 0415, 489 4055
faks 489 4962
OSTAME KASVAVAT METSA JA METSAMAAD
Hind kuni 7000 eurot/ha, ka läbi raiutud ja hüpoteegiga.
Ettemaksuvõimalus, abi asjaajamisel.

Sünnipäevahinnad kõikidele toodetele!
aastat Eestis
steautmann
501 3132 • Raudo Raja

VESMEL
Ostame:
Kasvat metsa ja metsakinnistuid
Metsamaterjali ja raieõigust
Pärnu, Riia mnt 87 info@vesmel.ee
Tel 502 0471 | Faks 443 2550

SAMI MASINAKESKUS
• LUMEKOPAD
• ESISAHAD KAHVELTÖSTUKILE
• JÄRELVEETAVAD LIIVAPUISTURID
AVANT LAADURID
AS SAMI, Tule 20, Saue, Harjumaa
Tel 670 9040, 528 2732
www.sami.ee

Hea metsaomanik!
OSTAME:
kasvat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid
Metsä
tel 622 1460, 505 6322
eesti@metsagroup.com
Metsäliitto Eesti AS on nüüd
Metsä Forest Eesti AS.

» Metsakinnistute ja raide ost
» Metsaraietööd
» Metsamaterjali transport
» Metsamajanduskavade koostamine
» Treileriteenused
GRUNDAR PUIT OÜ
Info tel 447 0526, 510 3681
faks 447 0525,
andrus@grundar.ee
Lille 4, 80010 Pärnu

Müüa soodsalt märtsis poegiv mullikas Märjamaa vallas. Tel 5191 8357.

Müüa pikakarvalised taksikutsikad ja 17kuune emane (näitusel SP JUN SERT; VSP). Tel 504 1924. fotoalbum.ee/photos/jahisarv

Müüa tiined lüpsilehmad, väiketalust, soovi korral koos kvoodiga. Järvamaal, tel 5331 5757.

Müüa EHF tiine mullikas, poegib mai keskel. Tartumaa, Tähtvere vald. Tel 5664 0889.

Müüa kevadel poegiv musta-valgekirju mullikas Rapla maakonnas. Tel 483 7229 või 525 6587.

Müüa 4 EHF mullikat ja maakarja tõupull. Tel 521 8569.

Müüa 5 tiinet lihavaist. Tel 513 3844.

Pakume müügiks koos maaletoomisega nii liha- kui ka piimatõugu veiseid Taanist erinevates vanustes vastavalt tellimusele. Agervig. Tel 525 0730.

Peri POÜ müüb aasta munenud kanu ajavahemikus 04.02.–08.03. Müük toimub Põlvamaal Rosma kanalast E–R kell 10–15. Hind 0,5 eurot. Info tel 5647 8916.

OST

Ostan lehma, pulle, mullikaid, vasikaid, hobuseid ja lambaid. Tulen ka kiirelt järele hädatapuloomadele. Tel 5594 5971.

Ostame heas konditsioonis vanu lambaid. Tuleme ise järele. Raha kohe kätte! Tel 5307 8866.

Ostame veiseid (lehmi, pulle, mullikaid), viime ära oma transpordiga ning tasume kohapeal sularahas. Tel 5551 2929.

TALUTEHNIKA

MÜÜK

Rehvid-veljed: traktoritele, laaduritele, haagistele, metsa- ja teetöõmasinadele, autodele jne. Transpordivõimalus. Tel 513 2710, 782 1441.

Müüa minisaeraam. Tel 506 6576, 522 1665; www.elmarpuut.ee.

Müüa DT 75 Tera, Tala, hüdrosilinder-ühendustorud. Tel 5566 2965, 504 3616.

Müüa traktor T 25, metsaveohaarats, sõnnikulaotaja, kartulirootor, kartulisaputaja (1- ja 2realine), kallutav, ühe sillaga käru; heinapress (väike pehme pall), sobib ka T 25-le, ja traktor MTZ 80. Lisaks laiad metsaväljaveokummid velgedega T 25-le. Kartulipanija-vahelt-harija torusse, mürgiprits, rihvelrullid, rootorniuduk (2 ja 4 kettaga), lattniiduk, heinakaarutaja, pealtkammiga lohisti, looreha, 3- ja 5realine vahelt-harija, S-piidega kultivaator, buldooser taharipmesse, 1- ja 2hõlmaline ader (uus), 2- ja 3hõlmaline täisvintader T 40-le või MTZile, pealsepurustaja, kühvelkopp, põllurullid, võrkake, heinapurustaja Taarup, GAZ 53 uue kabiiniga, sõiduauto MB 220 (1997. a), diisel, tasandushooldusniiduk. Audi A4 td (1.9), 84 kW, Ford Scorpio, 95 a. 2.0 (odaval). Tel 516 3405, 434 7789.

MTZ 82, T 40AM, 4T järelehaagis, 4T, 6T sõnnikulaotajad, uued ja kasutatud rehvid, uus T 40 mootor, TZ-4k-14, T 25, T 16. Tel 5608 6969.

Võtan remonti T 25, T 40 mootoreid. Müün ja paigaldan elektrijuhtmesistikku ja katuseid T 25, T 40. Hind olenevalt töö mahust. Tel 5903 2032.

Müüa uus ja kvaliteetne halumasin Sortsi 600. Hind 2750 eurot. Küsi lisa tel 524 0640.

Müüa kabiiniga traktor T 16M koos kallutava kasti ja vahelt-harijaga. Heas töökorras. Tel 5872 4820.

Müüa teraviljamuljur Estre ja elektrimootoriga vaakumpump. Tartumaa Luunja vallas. Tel 5830 8540.

Müüa 4 m laiune lumesahk. Tel 5664 3112.

Müüa metsaveokäru Fiskars (5500 eurot), Belarus MTZ 52 (3500 eurot) ja Vene kultivaator, c-piidega, 4,5 m tugirattastega (300 eurot). Tel 527 8056.

Jääketid, halumasin, kombainid MF 186, 240, 20, kartulikombainid, rullipress ja -kiletaja, kombikülvik, adrad jm. Tel 506 3910.

Lumepuhur, pressid, kiletajad, pritsid, viljatigu, kultivaator, muljurniuduk, varuosad jne. Toon koju. Tel 5635 2777.

Müüa Farmer, nelikvedu, mahutab ühe heinapalli või 50 heinapakki, hind 3000 eurot. Tel 558 0581. www.facebook.com/photo.php?fbid=117720645067369&se=t=a.106381346201299.11961.100004883021851&type=1&theater

OST

Ostan ühe sillaga kallutava käru, kartulipanija (torusse), pealsepurustaja, 1- ja 2realise kartulisaputaja, kun-tõstuki, metsahaaratsi või väljaveovintsi koos plaadiga, heinapurustaja Taarup või Kir, heinapressi (väike pall). Ostan rootorniuduki nelja kettaga. Tel 5568 3405.

MTZ 82, T 25, T 16, T 40AM, Jumz, TZ-4k-14, MF 70, T 25, T 40 uued mootorid, uued ja kasutatud rehvid, järelehaagised, sõnnikulaotajad. Tel 5609 6431.

Ostan 3- või 4hõlmase pöördadra, ribilisti ja rullipressi. Tel 5374 3870.

Ostan maamootoreid (statsionaarmootor), raudrattastega originaaltraktoreid ja Volga GAZ 21 uusi varuosi: paak, tagumised vedrud, rool. Tel 5340 5770.

Ostan rippes rootorniuduki töölaiausega 3 m. Tel 503 8916.

Ostan Vene heinajahuveski DKH ja rohuniitja KIR 1.5. Tel 5664 3112.

Ostan loomaveokäru traktori haakesse, teraviljakülvikü vätisekastiga, metsaistutuskile (labidaid). Tel 5630 8675.

TÖÖ

OTSIN

Kogemustega saamees, võsalõikaja. Tel 5609 7522.

Osutan veeteenust 10 m³ kaubikuga Harjumaal ja Tallinnas. Hind kokkuleppel. OÜ ANZ Väikeveod. Tel 5344 6390.

Kaminad, pottseppmeistritööd üle Eesti koos materjali ja transpordiga. Kogemus 20 a, töödest pildid. Tel 502 0791, Saar.

Palgist saunad, majad ja muud ehitised. Teostame üldehitus- ja remonditöid. (taluhooned, majad). Tel 5348 5511, e-post info@ainsam.ee.

Pakun raamatupidamisteenust väikefirmadele. Tel 552 2428.

PAKUN

Piimafarm vajab traktoriste, lüpsjaid, karjakut ja öövalvet! Vajadusel kindlustame elamisipinna! Tel 5307 3497.

Vajame hooldajat voodihaigele naisele Sauel. Tel 5622 5585.

Piimatootmisega tegelev ettevõtte Harjumaal otsib oma kollektiivi lüpsjaid. Info tel 503 5542.

Põllumajandusettevõtte Raplamaal pakub tööd lüpsjale. Korter. Asulas jõgi – mine ujuma või kalale, kui kõigest siiber! Tel 5698 6256.

Külaelismaja Rõuges ootab asjalikku töötajat. Tööülesandeks külaeliste teenindus, suhtlemistasandil inglise keel, autojuhiloo olemasolu. Korterivõimalus.

CV saata e-postile info@alarouge.ee. Tel 522 6384.

Kasvuhoonefirma Kagu-Soomes pakub tööd kohusetundlikule ja aianiditööd armastavale töötajale. Vajalik B-, C-kategooria juhiluba. Soovitatav varasem erialane töökogemus. CV ja küsimused palume saata 15. veebruariks e-aadressile helbe.poussi@gmail.com.

Pakun tööd lüpsjale või müün 120 lehma ja 120 noorloomaga koos lüpsiplatsi ja piimajahutiga. Tel 5663 1347.

Põllumajandusettevõtte Raplamaal pakub tööd lüpsjale. Korter. Asulas jõgi – mine ujuma või kalale, kui kõigest siiber! Tel 5698 6256.

Osahing L-Virumaal Rakke vallas võtab tööle kohusetundliku karjaku. Tel 527 8804.

TUTVUS

Üle keskea proua tutvub sobivas eas meesterahvaga, kes oleks seltsiks, et teineteist leida ja hoida. Helista tel 501 4910.

Pensionär, leskmees Tallinnast ootab oma koju pisikest, saledat, korralikku, väarikat naist, kes ei suitseta ega nõua koos magamist ning kellele teevad au kodused toimetused, nagu söögi valmistamine, pesu pesemine ja koristamine. Aadress: nimekapp 928, 13403 Tallinn.

58 a naine tutvaks Vähi või Kalade tähtkujus sündinud mehega, kelle sünniaasta on 1950, 1952, 1953, 1958, 1962. Tel 5616 7987.

Maaelu on majanduslikult kergem. 60ndates naine, tule kaaslaseks! Helista tel 5382 7441.

TEENUS

Teeme metsaraiet, metsaväljavedu ja metsavedu. Samas ostame kasvavat metsa ja raieõigust. Tel 5365 3504.

Liikuva ketassaekaatri teenus. Tel 554 0999, 5619 0126.

Majade, hoonete soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066; puiste-vill@gmail.com.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Ohtlike puude langetamine, arboristitööd. Tel 5663 2968, 5340 2068.

MITMESUGUST

Nõuandeliin, tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, tööd ja tervist puudutavatele küsimustele. Kõne hind 0,97 eurot/min.

Ostame kulda ja hõbedat. ABC Laenude AS, tel 600 4477, www.abclae-nud.ee.

Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Kaardid ennustavad! Tel 900 1727. Kogenud ennustajad 24 t, hind 1,09 eurot/min. Ennustuste tellimine, ka meile: www.ennustus.ee

Müüa digitaalne vaakumpakendusmasin Orved VM 53, kasutatud taimekassetid, moodud 28 x 37 cm, avade arv 104 ja 80. Tel 518 1655.

Vahetada Citroën Picasso (2001. a, üv, kindlustus aasta lõpuni, bensiin ja gaas) traktori T 25, T 16 või muu vastu. Tel 5346 7725.

Võtan enda juurde hooldada eaka. Tel 5364 1761.

Ära anda kolmevärviline keskealine ilus kiisu Cyta. Mürgitamistunnustega Cyta

Siiras kaastunne meie kolleegile

Aire Martsepale kalli

ISA

kaotuse puhul.

OÜ Radiocom Baltic

Mälestame
**HARALD
RAIMUND RASSI**
ja avaldame kaastunnet
Ainole.

Viigi, Rein, Eevi ja Valdek

Mälestame head
kursusekaaslast
VALTER GRÜNBERGI
08.05.1931–10.02.2013
Avaldame kaastunnet omastele.
Ärasaatmine 15.02 kl 12
Hageri kirikus.

EPA agronoomiateaduskonna
1955. a lend

jäeti suvilasse surema. Nüüdseks terve sõbralik kiisu tuleks vanemale inimesele seltsiliseks. Tel 5553 1258.

Keha trimmi! Tippkvaliteetsed rasvapõletajad, massilised, proteiinid jm trenniks vajalik Olimpi e-poest: www.olimp.ee

Pakume NPK väetiseid teraviljale, rap-sile, kartulile. Transport. Info tel 515 5673.

Omalaen OÜ pakub laenu põllumeeste-le maa, metsa ja ehitiste tagatisel üle Eesti. Paindlik ja kiire asjaajamine, lä-biräägitavad maksetingimused. Konfi-

dentsiaalne! Veebruaris lepingutasu 0 eurot! Krediidikulukuse määr alates 23%. Tegu on finantsteenuse reklaamiga, tutvutingimustega kodulehel www.omalaen.ee, vajadusel konsulteerige asjatundjaga. Tel 505 0778.

Ostan nõukogudeaegseid mudelautosid (Moskvits, Volga jne, mootorkavas 1 : 43) ja laste plekk-pedaalautosid. Tel 510 7375.

Ostan nõukogudeaegseid märke ning vanu postkaarte, fotosid, dokumente, münte ja raamatuid. Andres, tel 514 0618.

PALAX halumasina KS27 active

DEMO PÄEV

20. veebruaril kell 12.00 - 14.00

Asukoht Tallinn-Tartu mnt. 141 km

„PIKNURME MEIEREI“ juures!

Lisaks saab proovida ja katsetada
GIANT 204 SW kompakt laadurit.

Üritus on TASUTA ja avatud kõigile!

AUTRA
metsatehnika puidutööstus seadmed

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust.
Pakkuda võibageraidest
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Varuosade talvine
eeltellimus

CLAAS -20%
MF -15%
LEMKEN -15%
HARDI -15%
TEL 605 9111
WWW.KONEKESKO.EE

KONEKESKO

**Teagle Tomahawk
RULLIPURUSTID**
(Inglismaa)

**Palju uusi
mudeleid!**

Saadaval
rippes- ja
järelveetavad
mudelid.
Sobivad nii silo
(sh külmunud
silo) kui ka
põhu purusta-
miseks.

Saare Talutehnika
...NING TÖÖ SAAB TEHTUD!

Laukna, Rapla mk. Tel 505 7936.
info@stt.ee, www.stt.ee

20 AASTAT USALDUSVÄÄRSUST

www.lemeks.ee

LEMEKS

• METSAMATERJALI
OSTAME • KASVAVAT METSA
• METSAMAAD

AS Lemeks Tartu, tel 730 7907

AS Lemeks Põlva, tel 799 1474

AS Lemeks Võru, tel 782 1736

AS Lemeks Valga, tel 764 2278

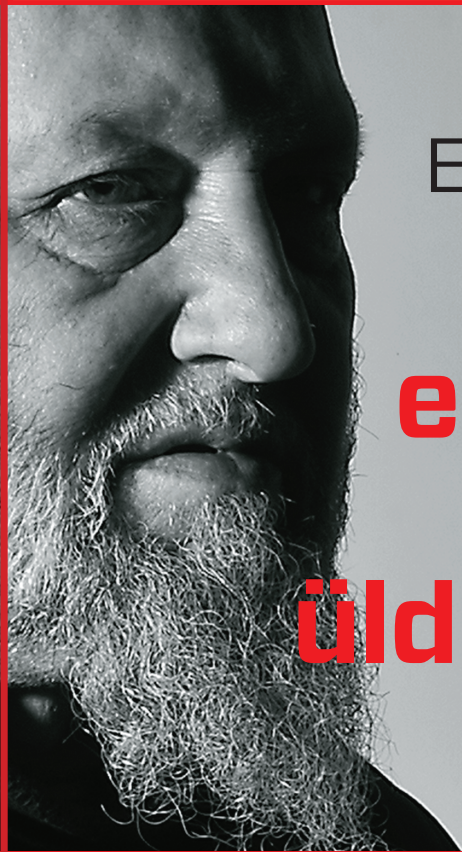
AS Lemeks Viljandi, tel 509 7715

AS Lemeks Jõgeva, tel 504 3611

**EESTI
EKSPRESS**
SÕLTUMATU NÄDALALEHT

14. veebruar
2013

Minister Parts
hoiab tubakaturgu
hulluks minemast

Endine KGB-lane:
**tänu
eestlastele
KGBs me
üldse vabaks
saime**

**Karmi käega koolijuht: karistatud
õpilane on mind pärast tänanud**

Multifunktsionaalne sügavkobesti 3,5 m
alates 5500 eurost

ROLMAKO
ketasrandaal 4 m
5300 eurot
6 m järelveetav,
kummirullide ja
560 kettaga
17 200 eurot

HAZLERBICHLERI külvikud ja
kombikülvikud 3–8 m, karja- ja
heinamaaäkked ning külvikud
3–24 m

Näidishind:
6 m ökoäke alates 3600 eurost,
pildil olev Promodeli külvikuga
14 900 eurot

AGREMO kuivatid (2013. a hooajamüük on
lõppenud) ja punkrid 41–6455 m³

Näidishind:
Ø 6 m jalgadega 240 m³ 14 500 eurot
Ø 7,4 m traditsiooniline 397 m³ 12 900 eurot

Veel soodsad talvehinnad kuni 12. märtsini!

Info tel 5912 9682, Sven Saksakulm.

18. veebruarist ootame teid oma soovidega meie uude kontorisse Tallinna 84, Viljandi.

Personaalselt pakumist küsi: sven@konehalli.com või tero@konehalli.com
Uuri lähemalt: www.konehalli.com

MAALEHE
arbuusi- ja meloniraamat

MAALEHE
arbuusi- ja meloniraamat

Harri Poom

Harri Poom

112 lk, pk

"Maalehe arbuusi- ja meloniraamat" on mõeldud arbuusi- ja melonihuvilistele, kes neid seni eksootilisi kultuure oma aias kasvatada soovivad. Raamatust leiab asjaliku, konkreetse ja piisavalt põhjaliku ülevaate mõlema taime kasvatamisest, alustades seemnete külviks ette valmistamisega ning lõpetades saagi koristamisega. Lisaks on esitatud valik arbuusi- ja melonisorte, mille kasvatamine on Eestis hästi õnnestunud.

Maalehe Raamat

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või
külasta meie kodulehte www.healugu.ee

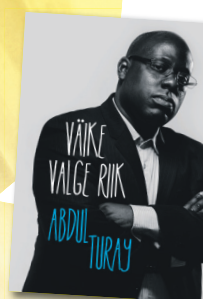

Maalehe Raamat

**Suur
raamatulaat**

**Supersoodsad hinnad
alates 0,50 €**

**14.-15.02.2013
kell 11.00–15.00**

Saadaval
ka Eesti
Päevalehe
sarjade
jäägid!

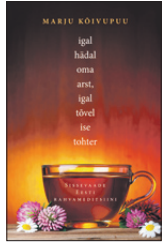
Maalehe Raamat

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

●●● **EestiPäevaleht**

Raamatud saadaval ainult kohapeal ja kuni kaup jätkub.
Tallinnas aadressil Narva mnt 11E esimene korrus.
Eesti Ajalehed AS majas.

RAAMATUD

Marju Kõivupuu.
Igal hädal oma arst, igal tõvel ise tohter.
Sissevaade Eesti rahva-meditiini.
236 lk.
Varrak.

Raamatus vaatleb Marju Kõivupuu ülevaatlilikult, peaausjalikult Eesti ainesele tuginedes, rahva-meditiini: missugused on läbi aegade olnud inimeste arusaamised haiguste põhjustest ning milliseid ravivõtteid on ühest või teisest tõvest jagu saamiseks pruugitud või pruugitakse tänini. Kuigi see raamat ei ole mõeldud praktiliseks käsiraamatuks, on ta lugejale huvitav ja ehk mõtlemapanevigi teejuht rahvapärase meditsiini maailma.

Tarmo Pikner.
Eesti orhideed.
262 lk.
Varrak.

Raamat on mõeldud eeskätt loodusearmastajale, kuid annab ka botaanikuile võimaluse mälu värskendada nii orhideede liigisest kui ka liikidevahelist mitmekesisust väljendavate orhideefotode kaudu. Taimede kirjeldamisel on autor piirdunud tunnustega, mis on nähtavad palja silmaga või läbi fotoobjektiivi. Kõik see, mis on inimsilmale nähtamatu ja toimub mulla all või taime sees, või on jäetud teaduslike väljaannete hooleks.

Teele Lember.
Käsiraamat eluruumi üürileandjale.
144 lk.
Juura.

Käsiraamat (vt sisukorda kirjutuse kodulehelt) tuleb appi üürileandjale. Enamasti on

üürileandja teadlikkus oma õigustest ja kohustustest madal ning tema õiguslik kaitse minimaalne. Raamatut illustreerivad näidised: üürileping, eluruumi üleandmise akt, eluruumi tagastamise akt, üüri tõstmise teade, lepingu ülesütleamise avaldus, tagatisraha tasaarveldamise avaldus. Paber-raamat ja e-raamat (epub).

Maarja Keskpaik.
Eesti ajaloolised kõned.
264 lk.
Skymarket OÜ.

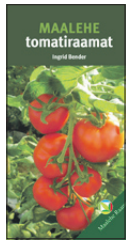
Raamatusse on kokku kogutud 48 kõige tähtsamat kõnet ja teksti, mis annavad ülevaate Eesti ajaloost ning eesti rahvusliku iseteadvuse kujunemisest ja olemusest viimase kahesaja aasta jooksul. Kõnede valikul on autor silmas pidanud, et kaasatud tekstid raamistaksid Eesti ajaloo, annaksid edasi eri ajastute vaimu ja meeleolusid praeguses ajahetkes. Selleks et lugejale avaneks võimalikult mitmekesine pilt, on kogumikku kaasatud haritlaste, poliitikute, EKP juhtide, dissidentide jt kõnesid-kirjutisi. Kogumikus leidub nii teada-tuntud, hästi unustatud vanu kui ka unustuse hõlma vajunud autoreid.

Asta-Virve Libek, Väino Eskla.
Maalehe maasikaraamat.
184 lk.
Maalehe Raamat.

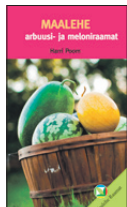
Eesti maasikakasvatuse ajalugu ei ulatu kuigi kaugemale minevikku. Veel 1925. aastal peeti maasikat taluaedades haruldaseks taimeks. Tänapäevaks on olukord muidugi muutunud: maasikas on kahtlemata üks populaarsemaid marjakultuure. "Maalehe maasikaraamat" abistab nii algajaid kui ka kogunud maasikakasvatajaid sordivalikul, istutusmaterjali

muretsemisel, istandiku rajamisel ja hooldamisel ning haiguste ja kahjurite äratundmisel.

Ingrid Bender.
Maalehe tomatiraamat.
76 lk.
Maalehe Raamat.

"Maalehe tomatiraamat" on väike teejuhis neile, kel tomatikasvatuses kogemusi napib. Peamised soovitused ja näpunäited on antud tomati kasvatamiseks kütteta kasvuhuones. Raamatu autor on kirja pannud oma kogemusi ja tähelepanekuid, mida ta on omandanud tomatitega katseid tehes, sordivõrdlusi läbi viies, kodumaiste sortide seemnekasvatusega tegeldes ja uusi tomatisorte aretades.

Harri Poom.
Maalehe arbuusi- ja meloniraamat.
112 lk.
Maalehe Raamat.

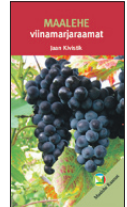
"Maalehe arbuusi- ja meloniraamat" on mõeldud arbuusi- ja melonihuvilistele, kes neid seni eksootilisi kultuure oma aias kasvatada soovivad. Raamatust leiab asjaliku, konkreetse ja piisavalt põhjaliku ülevaate mõlema taime kasvatamisest, alustades seemnete külviks ette valmistamisest ning lõpetades saagi koristamisega. Lisaks on esitatud valik arbuusi- ja melonisorte, mille kasvatamine on Eestis hästi õnnestunud.

György Dragomán.
Valge kuningas.
Sari "Areeni bestseller".
200 lk.
Eesti Ekspressi Raamat.

Romaani "Valge kuningas" jutustajahääl kuulub 11aastasele Djatale, kelle lapsepõlv muutub

jäädavalt päeval, mil kaks halli ülikonnaga meest tema isa mine-ma viivad. Sellest hetkest peab Djata naabruskonna nolkidega kaklemise, radioaktiivse tolmuga kaetud platsil jalgpalli tagumise, esimese armumise ja relvasõbrast vanaisaga kasside tulistamise kõrval perepea rolli enda täita võtma ning püüdma sotti saada ka täiskasvanute maailmast.

Jaan Kivistik.
Maalehe viinamarjaraamat.
128 lk.
Maalehe Raamat.

Viinamarju on Eestis kasvatatud sajandeid. Nimelt on Eesti üks maailma põhjapoolsemaid riike, kus soodsa mikrokliimaga kasvu- paiku valides saab väljaspool kasvuhuonet viinamarju kasvatada kogu territooriumil. Raamatust leiab Eestis kasvatamiseks sobivate viinamarjasortide ja -liikide kirjeldusi ning detailseid juhiseid, mis on selged ja kasulikud nii algajale kui ka juba kogenumale viinamarjakasvatajale.

Martti Lintunen, Kirsi Tuura.
Merekarud.
40 lk.
Eesti Päevaleht.

Vanaisaga paadiretkele läinud Veera ja Nele õpivad selgeks paadisõidu A ja O. Vanaisa on kogunud merekaru, kes oskab peale põnevate meremehejutude rääkida ka meremärkidest, ettevaatusabinõudest ja headest meretavadest. Veera ja Nele juba teavad, et päästevest tuleb selga panna enne paadisillale minekut – ka koertele! Tüdrukud õpivad, et vee peal on teiste paatide sõitjatega arvestamine väga oluline; et ilmteadet peab jälgima ja et kaasas peavad olema niihästi merakaart kui ka esmaabikomplekt.

JÄRJEJUTT

Tõkeloo lõpus tegi Külle Arjakas üleskutse kõigile, kellel on andmeid Eesti sõltumata eest esimesena elu andnud läti mehe kohta. Kulus tükk aega, kuni Eesti ja Läti vabadusvõitluse mälestuse säilitajad ja Muischneekide (Muižniekside) suguvõsa allesjäänud esindajad üleskutsesle vastasid. Sattusin artiklile 2011. aasta kevadel, kui otsisin oma esivanemate sugulasi – Muischneekide suguvõsa Tallinnas ning kohtusin Eesti literaadi, Maalehe toimetaja Mati Soomrega.

Tema perearhiivis on säilinud vanu fotosid, kirju, joonistusi, ajaloolisi postkaarte meie ühistelt sugulastelt – Muischneekide perekonnalt. Need materjalid on paljuski selle kirjutise dokumentaalseks ja illustratiivseks aluseks.

Selle imepärase loo eest, mis algas XIX sajandi teisel poolel Raunas, Cēsises ehk Vönnus ning Tallinnas, peab olema tänulik nüüd juba siitilmast lahkunud kahe täditütrega – Helene Eylandti (sünd Muischneek, 1896–1971) ja minu vanaema Edite Kubuliņa (sünd Ķirsons, 1900–2003) – mälestustele ning kogu XX sajandi jooksul hoolikalt hoitud Muischneekide-Eylandti-te-Soomrete perekonnaarhiivile.

Just Helene Eylandt – Tallinna veinikaupmehe Johann Muischneeki (1865–1937 järel) tütar – oli viimane tunnistaja, kes kinnitas, et Eesti eest langenu ei olnud mitte tema vend, vaid onupoeg.

Johann Muischneek (1883–1918) on maetud Tallinna Rahumäe kalmistule ning tema haua säilitamise eest meie päevini tuleb olla tänulik Helene mehe sugulastele Soomretele.

Läti ajaloolased appi

Paari viimase aasta uuringud ja avastused Läti ja Eesti arhiivides ning erakogudes on heitnud ligi sajand tagasi toimunud sündmustele ja neis osalenutele uut valgust. Peab ütlema, et Johann Muischneeki (Jānis Muižnieks) biograafia uurimisega seni Lätis ei tegeldud. Eesti ajalootekstides kippus aga alates 1930. aastatest tõde tema kanglasteest jääma kontrollimata info mõjul tehtud muudatuste varju. Ka tema päritolu ja perekonna kohta levinud teated olid ebatäpsed.

Johann Muischneeki kuulumisest meie suguvõssa sain teada alles 2011. aastal oma hõimlaselt Mati Soomrelt. Avastatud dokumendid ja fotod, nagu ka minu vanaema Edite Kubuliņa mälestused, mis ma kunagi üles kirjutasin, õhutasid mind seda nii-öelda detektiivjutustust kirja panema.

Ametilt olen ma arhitekt, töötanud pikki aastaid kultuuripärandi (eriti sakraalehitiste ja -kunsti) uurimisega. Olen tegelnud dokumentidega riigiarhiivis, rohkem küll ajaloolisi linnaplaane ja mälestussammaste dokumentatsioone uurides. Seetõttu palusin 2011. aasta suvel appi Cēsise Ajaloo- ja Kunstimuseumi direktori Dace Tabūne ning ajaloodoktori Tālis Pumpuriņši, kes on pikka aega tegelnud Läti vabadusvõitluse ajaloo uurimisega.

ERAKOGU

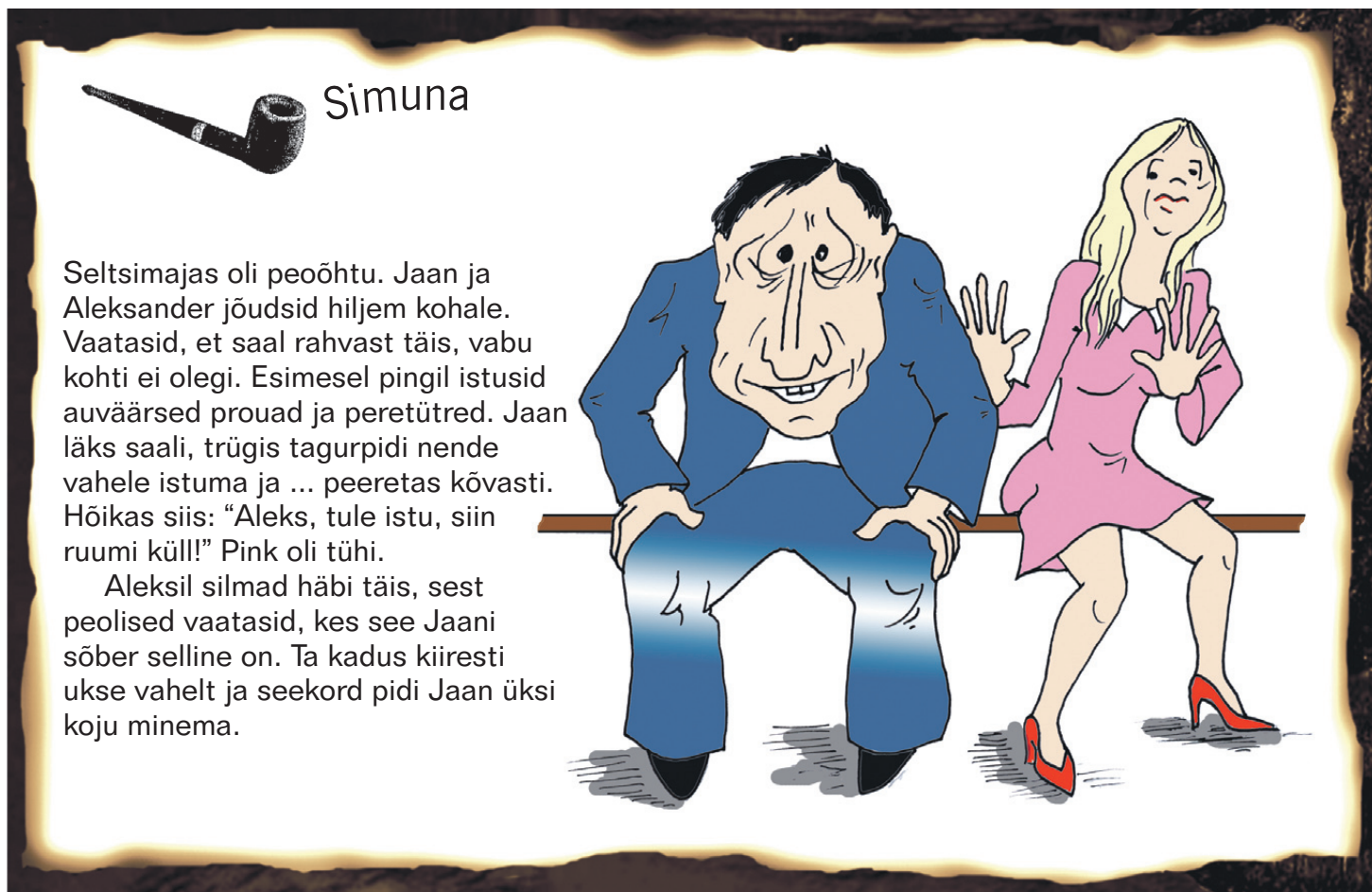
Vaade Rauna asulale XX sajandi alguses.

Uurinud Rauna (Ronneburgi) kiriku koguduse arhiividokumente, Tallinna Linnaarhiivi materjale ning toonaseid ajalehti, õnnestus neil koos kolleegidega leida uut infot Johann Muischneeki ning tema suguvõsa kohta, mille eest olen ajaloolastele palju tänu võlgu. Neid materjale ritta seades hakkas hargnema ka see tõepoolest keeruline lugu.

Rauna koguduse 1883. aasta sünniregistrisse on (nr 260 alla) sisse kantud 9. oktoobril (u.k.j 21. oktoobril) sündinud ja 30. oktoobril (u.k.j 11. novembril) ristitud Ronneburgi (Rauna) K. Stalluni (Kalna Stalūnase) talu sulase Peter Muischneeki (Pēteris Muižnieks) ja tema naise Liene (sünd Bebris, ka Bebrs) poeg Jahn Muischneek (Jānis Muižnieks, ka Johann Muischneek).

Järgneb

PIIBUJUTT

Seltsimajas oli peoõhtu. Jaan ja Aleksander jõudsid hiljem kohale. Vaatasid, et saal rahvast täis, vabu kohti ei olegi. Esimesel pingil istusid auväärsed proudad ja peretütred. Jaan läks saali, trügis tagurpidi nende vahele istuma ja ... peeretast kõvasti. Hõikas siis: "Aleks, tule istu, siin ruumi küll!" Pink oli tühi.

Aleksil silmad häbi täis, sest peolised vaatasid, kes see Jaani sõber selline on. Ta kadus kiiresti ukse vahelt ja seekord pidi Jaan üksi koju minema.

Õpetajate palganumbrist valitsus suurt numbrit ei tee!

Amet: indikaatorid kasvavad

Eilsel ameti pressikonverentsil vastas ameti pressiesindaja ajakirjanike küsimustele seoses hiljuti avaldatud teadetega selle kohta, et mitmed indikaatorid, sealhulgas näitajad ja tulemused, on võrreldes eelmise perioodiga märgatavalt kasvanud.

Ameti pressiesindaja sõnul vastab tööpoolest tööle, et mitmed olulised näitajad ning indikaatorid, aga samuti tulemused, on võrreldes eelmise perioodiga märgatavalt kasvanud.

Pressiesindaja sõnul on lisaks eespool mainitule suurenenud ka strateegilised näitajad, mille kasvu analüütidud veel eelmisel perioodil ennustada ei julgenud.

“Strateegiliste näitajate puhul on oluline just nende tõus pikemas perspektiivis,” selgitas pressiesindaja. “Lühiajalise kasvu näitajad on aeg-ajalt ka kahanenud, mis kajastub ka hiljutise uuringu tulemustes.”

Kohal viibinud ajakirjanike täpsustavatele küsimustele hiljutise uuringu kohta vastas ameti pressiesindaja, et uuring oli esinduslik ning viidi läbi just nimelt selleks, et välja selgitada mitmete indikaatorite kõverad, mis iseloomustavad näitajate kasvu ja kahanemise trende erinevas kontekstis nii ajaloolises perspektiivis kui ka makromajanduslikus keskkonnas.

“Mõnevõrra tekitab muret mõne näitaja lähenemine psühholoogilisele piirile olukorras, kus indikaatorid eeldavad stabiilset kasvu, kuid tulemustest seda veel näha ei ole,” lisas ameti pressiesindaja.

“Pikemas perspektiivis pole siiski muresemiseks põhjust,” leidis ta, “sest kõige tähtsamad on alati lõplikud tulemused, mis ei selgu enne järgmise perioodi lõppu.”

Ameti pressiesindajale esitati mitmeid küsimusi ka järgmise perioodi eeldatavate tulemuste kohta.

“Siinkohal ei tahaks hakata spekulerima,” lausus pressiesindaja, “ja seetõttu esitan vaid oma isikliku arvamuse. Kuid vaadates eelmiste perioodide indikaatoreid, näitajaid ja tulemusi, võib üsna kindlalt väita, et tulemused võivad paraneda. Aga seda vaid juhul, kui indikaatorite kasv ja näitajate tõus sellele olulise tõuke annavad.”

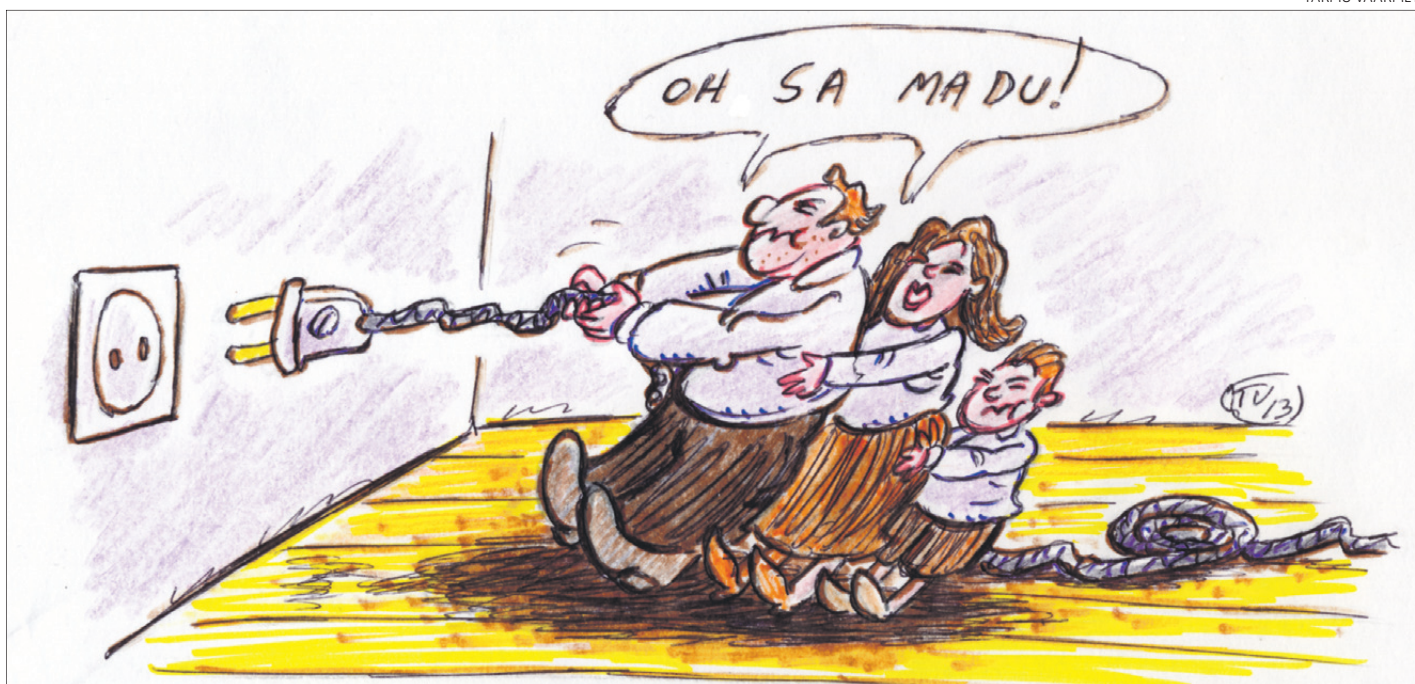
Ameti pressikonverentsil käis

UURIV AJAKIRJANIK

KIIS

kus tänaval
libedad kohad
seal kukuvad
kobedad lihad

ENGRAM

RAAMATUREAD

PAETISME

- Et üürikuult lahti saada, tuleb endale uus eluase soetada.
- Pimekohtingul pole vähimatki lootust, et vastaspool sind iluga pimestaks.
- Nukuteatri skandaali lahendab nukuvalitsus.
- Loomade varjupaigas makstakse koerapalka.

JÜRI PAET

AUSÕNA!

PEETER TALVAR

Allikas: kiosk Keilas viimatisel vana-aastal

TÖRRE PÕHJAST

Igaühel peaks olema vähemalt kaks sõpra – üks, kellega rääkida, ja teine, kellest rääkida.

TUNDMATU AUTOR

AMET EI RIKU

- Kiilaspea piidles kammi.
- Viru lind oli nokastanud.
- Alfaisane kartis gamma-kiirgust.
- Käemehel oli käsi sees.

ANDRES ÜLVISTE

REEBUS

TIIT KOPPEL

LTLE

INNA VAATLUS

INNA AEG
vana madu

Seoses hiljutise kriisilukorraga Kagu-Eestis kogunesime alevinaistega kriisikoosolekule, et anda hinnang olukorrale riigis. Kõige kõvem uudis oli see, et lumi tuli maha ja valgeks läks maa, 28 illegaali nüüd edasi ei saa.

Samal ajal kui vietnamlased Kagu-Eesti metsades üle piiri silkasid, panid piirilähedase Misso mehed püsti lumest tanki. Paremat ajastust annab otsida.

Suuskadega piirivalvuritel oli sissetungijate kättesaamine muidugi nagu lumme lasta. Hea, et nad enne Tartu maratoni peaproovi teha said.

Bonnieri preemia prominenndina tean, et illegaalid tulid siia osa saada Misso kampaaniast “Tule maale!”. Nad tahtsid jääda Missomaale, seal talud üles vuntsida, sisse kolida ja külaelu aktiveerida.

Miks neil ei lastud elavdada väsinud maaelu, miks neid sõna otseses mõttes peteti? Ma ei tea. Nõme käikeeramine enne sõbrapäeva!

Teistel andmetel tahtsid võõramaalased osa saada hoopis Meremäe valla maale kutsumise kampaaniast. Nad olid kuulnud, et iga uus meremäelane saab koti talvekarutit ning tagatipuks veel taskusse Meremäe passi.

Ei saa välistada sedagi, et nad tahtsid lihtsalt tulla Eesti Vabariigi 95. aastapäeva pidustustele.

Teen ettepaneku, et piiri ääres võiks olla taksoteenus. Et saaks kuiva jalaga otse metsatukast lähimasse bussipeatusse või suisa linna.

Kuna me illegaalide seas üha popimad oleme, ei teeks paha, kui Meremäele või Luhamaa kanti püsti panna idamaine teenusekeskus. Et külalisi lahkelt, sõbralikult ja soojalt vastu võtta.

Seal võiks olla Aasia köök, kauplus, pediküür-maniküür-juuksur. Vahest esitame regionaalministrile projekti ja saame 20 000 eurot toetust keskuse rajamiseks?

Jõudsime alevinaistega kriisikoosolekul järeldusele, et kui varsti Võrumaal Vietnami köök avatakse, siis on selge, et kõiki metsast kätte ei saadud.

Nagu ma aasta lõpul ennustasin, nii ka läks: minu elektriarve on varasemast priskem ja nii hakkabki olema. Olen enam kui kindel, et täppi läheb ka järgmine ettekuulutus: arve saab makstud.

Tähelepanu! Maoaasta alguse puhul tehakse maovähihoidusoperatsioone poole hinnaga.

KIIL JA KERJANDUS

Eestlasel on maks ja kops arterid ja veenid. Äkki selgus (vaat kus lops!): matsil on ka geenid...

PIRN

VAATAKS TÖTT

JUKU-KALLE RAID: “Kui ma tunnen, et hakkan pehmeks jobuks muutuma, siis ma lähen kohe poliitikasse.”

Arter, 17. jaanuar 2004

LUGEJA KIRI

Lugupeetud Villem Sakspere!

Kas vastab tööle, et elekter on meil häbemata odav, nagu väidab mu vanameessõber? Minul maksis elekter jaanuaris 15 senti kilovatt-tund.

KREETA KARBU

Kitsekülalt

Lugupeetud Kreeta Karbu!

Vastab.

Elektrienergia on meil üks odavamaid, eriti võrreldes viinaenergiaga.

Näiteks on 1 kg rukkileiva Ruks energiasisaldus 2260 kcal ehk 2,62 kWh. 800grammine Ruks sisaldab 2,1 kWh ja maksab 1.15 €.

Seega maksab leivaenergia Eestis 55 s/kWh.

1 kg kartulit sisaldab energiat 0,9 kWh ja maksab 0.45 €.

Kartulienergia maksab meil 50 s/kWh.

1 liiter 2,5% piima sisaldab energiat 0,7 kWh ja maksab 0.63 €.

Piimaenergia maksab meil niisiis 90 s/kWh.

Ent pudel viina sisaldab energiat 1,34 kWh ja maksab 6 €.

Viinaenergia maksab Eestis 450 s/kWh.

VILLEM SAKSPERE

tühjatoimetaja

ILM EESTIS

	Neljapäev	Reede	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
TALLINN	0	-3 -1	-7 -2	-6 0	-4 -1	-8 -5	-9 -7
TARTU	-1	-7 -4	-9 -6	-9 -2	-3 -2	-4 -7	-10 -10
PÄRNU	0	-3 -2	-5 -2	-5 0	-4 -1	-2 -5	-8 -7
KURESSAARE	-1	-2 -1	-3 -2	-3 0	-3 0	-2 -3	-7 -7
VÕRU	0	-6 -3	-9 -5	-9 -3	-3 -1	-5 -6	-10 -10
JÕHVI	0	-6 -3	-6 -4	-10 -3	-3 -1	-6 -6	-12 -8
PAIDE	-1	-4 -3	-8 -5	-8 -1	-2 -2	-7 -6	-12 -8

ILM
AASTA TAGASI

14. veebruaril 2012 kõikus õhutemperatuur +0,5 (Ristna) ja -14,8 kraadi (Narva-Jõesuu) vahel. Sadas lund, tuiskas. Tuule kiiruse maksimumiks mõõdeti Sõrves 19,7 m/s. Taevast oli enamasti täispilves. Lume paksuseks mõõdeti Otepääl 36, Harkus 17, Tõraveres 22 ja Vilsandil 6 cm.

Sõjad, mis peaksid pakkuma lusti

Inimkonnaga on juba mäletamatutest aegadest saadik käinud kaasas sõjad. Veidi oma-moodi lugu on ühtedega neist – lumesõdadega.

Lumesõda saab pidada teatavasti vaid maades, kus leidub sõjamoona vajalikku toorainet – lund. Ja isegi siis, kui seda kraami jätkub, tuleb lahinguid pidada – nii naljakas, kui see ka ei tundu – üpris soojas õhkkonnas. Külmlumi ei taha ju kleepuda!

Rootsi kuninga juhtimisel

Lumesõja definitsioon võiks kõlada umbes nii: lumesõda on mäng, kus vastaseid pillutakse sulalumest kokku surutud kuu- ludega nii lagedal maal kui lumest ehitatud kindlustes.

Lumesõdade ajalugu pole nii kuulsusrikas kui pärisrelvadega peetavatel taplustel. Esimesed teated pärinevad keskajast: ühel XV sajandi algusest pärit maalil on näha elegantseid itaallasi üksteist lumepallidega vinnimas.

Tuntuim Eesti aladel peetud lumelähing jääb 1701. aasta märtsisse. Rootsi kuningas Karl XII kor-

raldas selle Laiuse lossi juures, et tõsta oma sealkandis talvitunud vägede võitlusvaimu. Lumekindluse vallutamise mõll ei jäänud maha päris sõjast – üks sõdur sai surma ning mitu haavata.

69 aastat hiljem lõppes üks lumesõda Ameerikas aga verepulmaga. 1770. aasta 5. märtsil kogunes Bostonis hulk kolonistte tollihoone juurde ning hakkas Briti sõdureid lumepallidega loopima. Mingil põhjusel algas paugutamine, tapeti viis, haavati seitset linlast. Too Bostoni tapatalgu nime all ajaluku läinud sündmus olevat saanud üheks ajendiks ameeriklaste iseseisvumisele.

Sada aastat hiljem, juba Ameerika Ühendriikide kodusõja ajal, peeti 1863 ja 1864 maha vähemalt kolm suurt lumelähingut. Neist võtsid osa küll vaid lõunaosariiklaste armeed omavahel, aga siiski ligi 10 000 meest! Paljude veteranide meenutustes olnud need aktiivsed puhkepäevad kogu sõja kõige meeldivamad.

Tänapäeval püütakse lumesõdade traditsiooni elus hoida, püstitada isegi rekordeid osavõtjate arvu osas. Guinnessi rekordiraamatusse pandi äsja arv

5834 – nii palju oli palliloopijaid tänavu 12. jaanuaril Seattle'i linnas korraldatud madinas.

Üks vise – 100 eurot

Ametlikult tahab maailma lumesõjapealinna tiitlit hoida Belgia linn Leuven. Ainuke hädana, et selles riigis tahetakse lumepallidega loopijaid varsti trahvima hakata – vise maksvat 100 eurot!

Keelatud on säärased sõjad ka Coventry Inglismaal, Peterburis ja mitmel pool mujal. 2010. aasta detsembris jäi lumesõda Berliinis ära, sest osa võtta soovijaid oli liiga palju (8000). Kuu varem oli sarnane üritus Leipzgis lõppenud suure kaklusega.

2009. aastal päädis lumelähing Põhja-Walesis pussitamisega.

Jah, palju ohutumat on padjasõjad... Teisalt: "Me keelame mängurelvad ära, aga jätame ehtsad alles," väitis USA näitleja George Carlin.

Kümme aastat tagasi sadas Iisraelis kena lumi maha. Paar päeva peeti sõbralikku lumesõda, aga kui valge vaip kadus, hakkasid jälle lendama tinakuulid. Vahel sõda ühendab, vahel lahutab...

AIN KALLIS

Fotomälestus sõbralikult lõppenud lumesõjast, mille pidasid 1893. aastal USA Princetoni tudengid.

TAIMI
PALJAK

NÄDALA PROGNOOS

Ilm on tavapärasest kuni 5° soojem ja sellel lainel jätkuvad ka lähipäevad. Vaid sel juhul kui nädalavahetusel peaks taevast ootundidel selgemaks tõmbuma, võib ka -10°st krõbedamat külma teha.

Enamasti on taevakaar halli vaibaga kaetud. Pilvekiht on aga õhuke ja suuremat sadu neist tulemas pole. Hoold kannab selle eest Venemaal resideeruv kõrgrõhuala, mis servaga katab Balti riigid.

Suure tõenäosusega ei pääse madalrõhkkonnad nädala lõpuni meie maile. Järk-järgult õhutemperatuur langeb.

Täna on suisa 0° lähedane. Eelolev öö laseb termomeetrinäitudel langeda -2...-7°ni, homme päeval tõusevad -1...-3°ni.

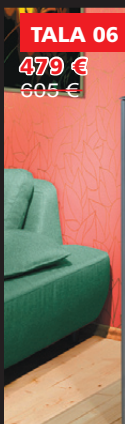
Nädalavahetusel on öösi külm -5...-9°, kui aga taevast selgemaks tõmbub, siis 0° kraadist enam. Päeval 1-6°.

Maratoni ajaks on prognoos pilt taas väikese külmargi asetanud. Nimelt on Skandinaaviasse lähenevas madalrõhkkonnas, ja kui see üle Läänemere pressib, võib ka meile kergeid lumepudemeid tuua. Aga paks see lumelisa küll olla ei saa.

Uue nädala esimesteks päevadeks laieneb madalrõhkkond üle Eesti ja suure tõenäosusega saame lund juurde. Öised külmad piirduvad siis -2...-7°ga ja päevane õhutemperatuur on vahemikus 0...-5°.

Kolmapäeval on taas kõrgrõhkkonna tugevnemist oodata. Sajuvõimalus väheneb ja ilm läheb pisut külmemaks.

KODU SOODSALT SOOJAKS!

TALA 06
479 €
605 €MINOS
299 €
486 €ALTEA
559 €
754 €AHI SALZBURG
2637 €
2930 €LA BORNE
399 €
577 €KOGU SOODUSPAKKUMISTE VALIK WWW.RAIDKIVI.EE kaminakoda@raidkivi.ee

TALLINN: Pärnu mnt 139e/2, 11317 Tallinn, tel 677 6977 TARTU: Tähe 127E (XNord OÜ Kaminasalong), tel 5661 5954

KAMINAKODA